VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2016. gada 28. jūnijā *

Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Portugāles un Spānijas telekomunikāciju tirgi — Klauzula par konkurences aizliegumu Ibērijas tirgū, kas ietverta nolīgumā par to, ka Telefónica iegādāsies Portugal Telecom piederošās Brazīlijas mobilās telefonijas operatora Vivo kapitāldaļas — Juridiska atruna "ciktāl to pieļauj tiesību akti" — Pienākums norādīt pamatojumu — Pārkāpums mērķa dēļ — Aksesuārs ierobežojums — Potenciālā konkurence — Pārkāpums seku dēļ — Naudas soda apmēra aprēķināšana — Pieteikums par liecinieku nopratināšanu

Lieta T-208/13

Portugal Telecom SGPS, SA , Lisabona (Portugāle), ko pārstāv *N. Mimoso Ruiz* un *R. Bordalo Junqueiro*, advokāti,

prasītāja,

pret

Eiropas Komisiju, ko sākotnēji pārstāvēja *C. Giolito*, *C. Urraca Caviedes* un *T. Christoforou*, vēlāk – *C. Giolito*, *C. Urraca Caviedes* un *P. Costa de Oliveira*, pārstāvji, kuriem palīdz *M. Marques Mendes*, advokāts,

atbildētāja,

par prasību, galvenokārt, atcelt Komisijas 2013. gada 23. janvāra Lēmumu C(2013) 306 *final* par procedūru saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. pantu (Lieta COMP/39.839 – *Telefónica*/*Portugal Telecom*) un, pakārtoti, samazināt naudas sodu.

VISPĀRĒJĀ TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētāja M. E. Martinša Ribeiru [*M. E. Martins Ribeiro*] (referente), tiesneši S. Žervazonī [*S. Gervasoni*] un L. Madise [*L. Madise*],

sekretārs H. Palasio Gonsaless [*J. Palacio González*], galvenais administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 22. maija tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – portugāļu.

Spriedums

Tiesvedības priekšvēsture

1 Šīs tiesvedības, kura attiecas uz Komisijas 2013. gada 23. janvāra Lēmumu C(2013) 306 *final* par procedūru saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. pantu (Lieta COMP/39.839 – *Telefónica*/*Portugal Telecom*) (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums"), pamatā ir klauzula (turpmāk tekstā – "klauzula"), kas ietverta nolīguma par akciju pirkšanu (turpmāk tekstā – "nolīgums"), kuru 2010. gada 28. jūlijā parakstīja *Telefónica, SA* (turpmāk tekstā – "*Telefónica*") un prasītāja *Portugal Telecom SGPS, SA* (turpmāk tekstā – "*PT*") un kura priekšmets ir *Telefónica* ekskluzīva kontrole pār Brazīlijas mobilās telefonijas operatoru *Vivo Participações, SA* (turpmāk tekstā – "*Vivo*"), 9. pantā. Klauzula ir formulēta šādi (apstrīdētā lēmuma preambulas 1. apsvērums):

"9. – Konkurences aizliegums

Ciktāl to pieļauj tiesību akti, abas puses laikposmā no [galīgās darījuma noslēgšanas datuma, t.i., 2010. gada 27. septembra,] līdz 2011. gada 31. decembrim tieši vai netieši ar saistītu [meitasuzņēmumu] starpniecību neiesaistās vai neveic ieguldījumus tādos projektos telekomunikāciju nozarē (tostarp fiksēto un mobilo pakalpojumu, interneta piekļuves un televīzijas pakalpojumu jomā, taču izņemot visus līdz šā nolīguma parakstīšanas dienai veiktos ieguldījumus vai darbības), kuri var tikt uzskatīti par konkurējošiem ar otru pusi Ibērijas tirgū."

2 Eiropas Komisija atbilstoši tās iepriekšējam secinājumam 2011. gada 21. oktobra paziņojumā par iebildumiem secināja, ka, ņemot vērā klauzulu un apstākļus (ekonomiskais un juridiskais konteksts, kurā iekļaujas šī lieta, un procesa dalībnieku rīcība), klauzula ir uzskatāma par nolīgumu par tirgu sadali, kura mērķis ir ierobežot konkurenci iekšējā tirgū, pārkāpjot LESD 101. pantu (apstrīdētā lēmuma preambulas 2. un 434. apsvērums).

A – *Informācija par* PT *un* Telefónica

3 Grupa *Portugal Telecom* tika izveidota 1994. gadā, apvienojoties trīs valsts sabiedrībām, un privatizēta piecos posmos periodā no 1995. līdz 2000. gadam. Pēc piektā, t.i., pēdējā, privatizācijas posma pabeigšanas 2000. gadā Portugāles valstij piederēja 500 A kategorijas akciju (turpmāk tekstā – "priekšrocību akcijas"), kas tai deva noteiktas īpašas tiesības, tostarp veto tiesības attiecībā uz grozījumiem statūtos un citiem svarīgiem lēmumiem. 2000. gada 12. decembrī *Portugal Telecom, SA* tika pārvērsta par portfeļa sabiedrību un tā pieņēma apzīmējumu *PT* (apstrīdētā lēmuma preambulas 21., 22. un 23. apsvērums).

4 *PT* ir pirmā telekomunikāciju operatore Portugālē, un tai ir stratēģiska klātbūtne citās valstīs, tostarp Brazīlijā un Subsahāras Āfrikā. Brazīlijā galvenie *PT* aktīvi bija 50 % kapitāldaļu kopuzņēmumā, kurš kontrolēja *Vivo*, kamēr to nebija iegādājusies *Telefónica*. Pēc tam, kad tā 2010. gada 28. jūlijā bija atsavinājusi tai piederošās daļas *Vivo* pamatkapitālā, *PT* ir izveidojusi stratēģisku partnerību ar *Oi*, vienu no galvenajiem elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem Brazīlijā (apstrīdētā lēmuma preambulas 24. un 25. apsvērums).

5 2010. gadā *PT* atsavināja tai piederošos 0,20 % daļu *Telefónica* pamatkapitālā, un tā vairs nekontrolē nevienu Spānijas komercsabiedrību. Tā sniedz telekomunikāciju pakalpojumus saviem Portugāles transnacionālajiem klientiem, kas darbojas Spānijas tirgū, izmantojot citu operatoru, tostarp *Telefónica*, tīklus (apstrīdētā lēmuma preambulas 27., 28. un 233. apsvērums).

6 *Telefónica* ir bijušais Spānijas valsts telekomunikāciju monopols, kas pilnībā ticis privatizēts 1997. gadā, un pirmais telekomunikāciju operators Spānijā. *Telefónica* ir nodrošinājusi sev starptautisku klātbūtni vairākās Eiropas Savienības, Latīņamerikas un Āfrikas valstīs un ir viena no lielākajām Eiropas telekomunikāciju grupām (apstrīdētā lēmuma preambulas 12. un 16. apsvērums).

7 Lēmuma, uz kuru attiecas šī tiesvedība, pieņemšanas brīdī *Telefónica* piederēja 2 % *PT* pamatkapitāla. Minētajā lēmumā aplūkoto faktu norises laikā *Telefónica* piederēja mazākuma kapitāldaļu pakete sabiedrībā *Zon Multimedia* (turpmāk tekstā – "*Zon*"), kas ir *PT* konkurente, kura darbojas elektronisko komunikāciju nozarē, un kas ir tikusi izveidota, 2007. gada novembrī notiekot sadalīšanai starp *PT Multimedia* un tās mātesuzņēmumu *PT*. Papildus tās līdzdalībai Portugāles sabiedrību pamatkapitālā *Telefónica* ir sākusi veidot tiešu klātbūtni Portugālē – ar diviem tās meitasuzņēmumiem un vienam no šiem meitasuzņēmumiem piederošo Portugāles filiāli (apstrīdētā lēmuma preambulas 18.–20. un 215. apsvērums).

8 Turklāt atkarībā no attiecīga datuma *Telefónica* izraudzīja vienu vai divus *PT* valdes locekļus. Datumā, kad galīgi ticis noslēgts darījums par *Vivo* iegādi, proti, 2010. gada 27. septembrī (skat. šā sprieduma 25. punktu), divi *PT* valdes locekļi bija tie, kurus bija izraudzījusi *Telefónica* (apstrīdētā lēmuma 67. zemsvītras piezīme).

B – *Sarunas un nolīguma parakstīšana*

9 *Vivo* ir viens no galvenajiem mobilo telekomunikāciju operatoriem Brazīlijā. Nolīguma parakstīšanas brīdī, t.i., 2010. gada 28. jūlijā, *Telefónica* un *PT* – ar *Brasilcel NV* (turpmāk tekstā – "*Brasilcel*"), kas ir Nīderlandē reģistrēta ieguldījumu sabiedrība, starpniecību – kopīgi kontrolēja *Vivo* (apstrīdētā lēmuma preambulas 33. apsvērums).

10 2010. gada 6. maijā *Telefónica* izsludināja publisku piedāvājumu par naidīgu iegādi par summu 5,7 miljardu euro apmērā attiecībā uz *PT* tolaik piederošajām 50 % daļu *Brasilcel* pamatkapitālā. Minētajā piedāvājumā tostarp bija ietverts noteikums, saskaņā ar kuru "*Telefónica* neuzliks *Portugal Telecom* nekādu klauzulu par konkurences aizliegumu vai par piedāvājumu neizteikšanu". Šo pirmo piedāvājumu *PT* valdes locekļi noraidīja ar vienprātīgu lēmumu (apstrīdētā lēmuma preambulas 35. un 36. apsvērums).

11 2010. gada 1. jūnijā plkst. 2.53 – pēc 2010. gada 31. maijā starp pusēm notikušās sanāksmes – *PT* nosūtīja *Telefónica* e–pasta vēstuli ar projektu, kas attiecās uz otro piedāvājumu par tai piederošo *Vivo* pamatkapitāla daļu iegādi. Klauzula pirmo reizi tika ieviesta minētajā projektā (apstrīdētā lēmuma preambulas 38. apsvērums).

12 Pirmais klauzulas projekts bija formulēts šādi (apstrīdētā lēmuma preambulas 39. apsvērums):

"Konkurences aizliegums

Abas puses laikposmā, kas sākas piedāvājuma akceptēšanas datumā un beidzas i) 2011. gada 31. decembrī vai ii) alternatīvo B akciju pēdējās daļas faktiskās nodošanas dienā, tieši vai netieši, t.i., ar meitasuzņēmumu starpniecību, neiesaistās un neveic ieguldījumus tādos projektos telekomunikāciju nozarē (tostarp fiksēto un mobilo pakalpojumu, interneta piekļuves un televīzijas pakalpojumu jomā), kuri var tikt uzskatīti par konkurējošiem ar otru pusi Ibērijas tirgū."

13 E-pasta vēstulē, ko *Telefónica* nosūtīja *PT* 2010. gada 1. jūnijā plkst. 12.21, tā ierosināja grozīt klauzulu, pievienojot frāzi "taču izņemot visus līdz šā nolīguma parakstīšanas dienai veiktos ieguldījumus vai darbības", lai no klauzulas piemērošanas jomas izslēgtu katras puses tolaik esošās darbības otras puses valsts tirgū. Šis grozījums tika integrēts otrajā, ar 2010. gada 1. jūniju datētajā piedāvājumā (apstrīdētā lēmuma preambulas 40. apsvērums).

14 Atšķirībā no pirmā klauzulas projekta otrajā piedāvājumā bija paredzēts cenas palielinājums līdz 6,5 miljardiem euro, par labu *PT* sniegta atpirkšanas iespēja, saskaņā ar kuru tā varēja atpirkt savas *Telefónica* piederošās akcijas, un *Telefónica* saistības iegādāties *PT* piederošās sabiedrības *Dedic SA*, kas ir Brazīlijas zvanu centru operators, akcijas. Turklāt otrajā piedāvājumā joprojām bija paredzētas *Telefónica* saistības neuzlikt "*Portugal Telecom* nekādu klauzulu par konkurences aizliegumu vai par piedāvājumu neizteikšanu", kas jau bija iekļautas pirmajā piedāvājumā (apstrīdētā lēmuma preambulas 41. un 42. apsvērums).

15 2010. gada 1. jūnija vakarā *PT* valde paziņoja, ka tās ieskatā otrais *Telefónica* piedāvājums neatspoguļo reālo *Vivo* vērtību. Tomēr *PT* valde nolēma nodot savu lēmumu [apstiprināšanai] sabiedrības 2010. gada 30. jūnija akcionāru kopsapulcē (apstrīdētā lēmuma preambulas 45. apsvērums).

16 Puses publiskoja otro piedāvājumu, ievietojot tā tekstu tiešsaistē savās attiecīgajās interneta vietnēs un to paziņojot Spānijas un Portugāles biržu iestādēm. Vēl jo vairāk, otrajā piedāvājumā iekļautās klauzulas saturs tāpat tika publicēts brošūrā, ko *PT* valde 2010. gada 9. jūnijā izplatīja saviem akcionāriem, lai sagatavotu 2010. gada 30. jūnijā paredzēto akcionāru kopsapulci (apstrīdētā lēmuma preambulas 128. un 129. apsvērums).

17 2010. gada 29. jūnijā *Telefónica* iesniedza trešo piedāvājumu par summu 7,15 miljardu euro apmērā, kurā pārējos aspektos bija ietverti tādi paši noteikumi un nosacījumi kā otrajā piedāvājumā (apstrīdētā lēmuma preambulas 46. apsvērums).

18 2010. gada 30. jūnijā *PT* kārtējā akcionāru kopsapulce apstiprināja trešo *Telefónica* piedāvājumu. Tomēr Portugāles valdība izmantoja tiesības, kas attiecināmas uz tai piederošajām priekšrocību akcijām *PT* pamatkapitālā (skat. šā sprieduma 3. punktu), lai bloķētu šo darījumu, un *Telefónica* pagarināja trešā piedāvājuma darbības termiņu līdz 2010. gada 16. jūlijam (apstrīdētā lēmuma preambulas 47. un 48. apsvērums).

19 Savā 2010. gada 8. jūlija spriedumā Komisija/Portugāle (C-171/08, Krājums, EU:C:2010:412) Tiesa konstatēja, ka, saglabājot tādas īpašās tiesības attiecībā uz *PT*, kādas minētās sabiedrības statūtos ir paredzētas par labu valstij un citiem publiskajiem subjektiem un ir piešķirtas saistībā ar valsts priekšrocību akcijām *PT* pamatkapitālā, Portugāles Republika nav izpildījusi tai EKL 56. pantā paredzētos pienākumus (apstrīdētā lēmuma preambulas 50. apsvērums).

20 2010. gada 16. jūlijā *PT* lūdza *Telefónica* pagarināt tās piedāvājuma darbības termiņu līdz 2010. gada 28. jūlijam, bet *Telefónica* tam nepiekrita, un piedāvājums zaudēja spēku (apstrīdētā lēmuma preambulas 51. apsvērums).

21 2010. gada 27. jūlijā notika jauna sanāksme starp *PT* un *Telefónica*, un *Telefónica* piedāvāja *PT*, pirmkārt, pievienot frāzi "ciktāl to pieļauj tiesību akti" klauzulas sākumā un, otrkārt, noteikt klauzulas darbības termiņu kā laikposmu "no [darījuma galīgās noslēgšanas datuma, t.i., 2010. gada 27. septembra,] līdz 2011. gada 31. decembrim" (apstrīdētā lēmuma preambulas 52. un 53. apsvērums).

22 2010. gada 28. jūlijā *Telefónica* un *PT* noslēdza nolīgumu, saskaņā ar kuru *Telefónica* pārņēma ekskluzīvu kontroli pār *Vivo*, iegādājoties 50 % daļu *Brasilcel* pamatkapitālā par summu 7,5 miljardu euro apmērā (apstrīdētā lēmuma preambulas 54. apsvērums).

23 Nolīguma 9. pantā bija iekļauta šāda klauzula (apstrīdētā lēmuma preambulas 55. apsvērums):

"9. – Konkurences aizliegums

Ciktāl to pieļauj tiesību akti, abas puses laikposmā no [galīgās darījuma noslēgšanas datuma, t.i., 2010. gada 27. septembra,] līdz 2011. gada 31. decembrim tieši vai netieši ar saistītu [meitasuzņēmumu] starpniecību neiesaistās vai neveic ieguldījumus tādos projektos telekomunikāciju

nozarē (tostarp fiksēto un mobilo pakalpojumu, interneta piekļuves un televīzijas pakalpojumu jomā, taču izņemot visus līdz šā nolīguma parakstīšanas dienai veiktos ieguldījumus vai darbības), kuri var tikt uzskatīti par konkurējošiem ar otru pusi Ibērijas tirgū."

24 Atšķirībā no otrā piedāvājuma (šā sprieduma 14. punkts) nolīgumā vairs nebija paredzēta par labu *PT* sniegtā atpirkšanas iespēja, saskaņā ar kuru tā varētu atpirkt savas *Telefónica* piederošās akcijas. Turpretim nolīgumā cita starpā bija paredzēta, pirmkārt, *Telefónica* izraudzīto *PT* valdes locekļu atbrīvošana no amata (nolīguma 3. panta 6. punkts), otrkārt, abu uzņēmumu rūpnieciskas partnerības programma (nolīguma 6. pants) – ar atrunu, ka tie nekonkurēs savā starpā Brazīlijā (nolīguma 7. pants), un, treškārt, tas, ka *Telefónica*, iespējams, iegādāsies Brazīlijas sabiedrību *Dedic*, kas specializējas zvanu centru pakalpojumu sniegšanā (nolīguma 10. pants) (apstrīdētā lēmuma preambulas 56.–61. apsvērums).

25 Darījuma galīgā noslēgšana notika 2010. gada 27. septembrī atbilstoši "notariāli apliecinātam aktam par akciju nodošanu" un "notariāli apliecinātam aktam par apstiprinājumu" (apstrīdētā lēmuma preambulas 63. apsvērums).

26 Nolīguma parakstīšanas datumā, t.i., 2010. gada 28. jūlijā, *PT* arī paziņoja, ka tā šajā pašā dienā esot noslēgusi nolīguma protokolu, kura noteikumi ir piemērojami stratēģiskās partnerības ar *Oi* īstenošanai (skat. šā sprieduma 4. punktu), un ka tā plāno iegādāties 22,38 % daļu *Oi* grupā, lai spēlētu svarīgu lomu šīs grupas pārvaldīšanā (apstrīdētā lēmuma preambulas 62. apsvērums).

27 Darījums attiecībā uz *Vivo* 2010. gada 29. jūlijā un 18. augustā tika paziņots *Agência National de Telecommunicações* (*Anatel*, Brazīlijas telekomunikāciju regulators) un *Conselho Administrativo de Defesa Econômica* (*CADE*, Brazīlijas konkurences iestāde), un 2010. gada 23. augustā presē publicētajā rakstā *Telefónica* apstiprināja, ka nolīgums ietver klauzulu par konkurences aizliegumu (apstrīdētā lēmuma preambulas 103., 130. un 491. apsvērums).

C – *Notikumi pēc nolīguma noslēgšanas*

28 2010. gada 26. un 29. oktobrī starp *Telefónica* un *PT* notika divas telefona sarunas (apstrīdētā lēmuma preambulas 113. un 124. apsvērums).

29 2011. gada 4. februārī – pēc tam, kad Komisija 2011. gada 19. janvārī bija uzsākusi procedūru (skat. šā sprieduma 31. punktu) – *Telefónica* un *PT* parakstīja vienošanos par klauzulas atcelšanu (apstrīdētā lēmuma preambulas 125. apsvērums) ar šādu tekstu:

"Preambula:

tā kā [*PT*] un *Telefónica* 2010. gada 28. jūnijā ir noslēgušas nolīgumu (turpmāk tekstā – "nolīgums") par to, ka [*PT*] pārdod *Telefónica* 50 % (piecdesmit procenti) daļu Nīderlandes sabiedrības [*Brasilcel*] (turpmāk tekstā – "*Brasilcel*" vai "sabiedrība") pamatkapitālā;

tā kā nolīguma 9. pantā bija ietverta klauzula par konkurences aizliegumu, saskaņā ar kuru, ciktāl to pieļauj tiesību akti, abas puses laikposmā no darījuma noslēgšanas datuma (kāds tas noteikts nolīgumā) līdz 2011. gada 31. decembrim neiesaistīsies konkurencē ar otru pusi Ibērijas tirgū;

tā kā nolīguma 9. pantu puses iepriekš bija paredzējušas saistībā ar iespējamo par labu *PT* sniegto iespēju atpirkt savas akcijas, kas tolaik piederēja *Telefónica*, un tā kā minētais pants – ar atrunu par atbilstību tiesībām – ir palicis galīgā nolīguma tekstā, lai gan galu galā minētā iespēja ir tikusi izņemta;

tā kā puses vēlas rakstveidā apstiprināt, ka minētais 9. pants nav piemērojams, ka tas nekad nav ticis pildīts un ka tātad tas nekādi nav ietekmējis pušu attiecīgos komerciālos lēmumus;

tā kā *Telefónica* un *PT* attiecīgi 2011. gada 24. janvārī un 21. janvārī tika paziņots par to, ka Komisija attiecībā uz tām ir uzsākusi formālu procedūru saistībā ar minēto 9. pantu;

ņemot vērā iepriekš izklāstīto, puses vienojas par šo:

1. pants. Nolīguma grozīšana un tiesību atsaukšana

Nolīgums tiek grozīts tādējādi, ka tā 9. pants tiek svītrots pilnībā. Šis pants ir uzskatāms par spēkā neesošu un nepastāvošu.

Puses neatsaucami un galīgi apstiprina, ka 9. pants nevar piešķirt jebkādas tiesības vai noteikt jebkādus pienākumus pusēm vai kādām trešajām personām.

2. pants. Piemērojamie tiesību akti

Šo vienošanos, kā arī jebkādus strīdus par tās izpildi vai tās noteikumu pārkāpšanas sekām reglamentē Portugāles tiesības, un tie ir interpretējami atbilstoši šīm tiesībām."

D – *Procedūra Komisijā*

30 Klauzulas esamību 2010. gada septembrī atklāja Spānijas konkurences iestāde, kas par to informēja Portugāles konkurences iestādi un Komisiju, un tika nolemts izmeklēšanu uzticēt Komisijai (apstrīdētā lēmuma preambulas 3. apsvērums).

31 2011. gada 19. janvārī Komisija uzsāka procedūru pret *Telefónica* un *PT* atbilstoši Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD 101.] un [102.] pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 11. panta 6. punktam un Komisijas 2004. gada 7. aprīļa Regulas (EK) Nr. 773/2004 par lietas izskatīšanu saskaņā ar [LESD 101. un 102. pantu], ko vada Komisija (OV L 123, 18. lpp.), 2. panta 1. punktam (apstrīdētā lēmuma preambulas 5. apsvērums).

32 Izmeklēšanas gaitā, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 18. panta 2. punktu, Komisija 2011. gada 5. janvārī, 1. aprīlī, 25. maijā, 10. un 24. jūnijā un 2012. gada 5. septembrī nosūtīja informācijas pieprasījumus pusēm, kā arī – 2011. gada 20. aprīlī – to transnacionālajiem klientiem. Turklāt 2011. gada 17. martā un 8. septembrī un 2012. gada 27. septembrī notika sanāksmes ar *PT* un 2011. gada 21. martā un 7. septembrī un 2012. gada 27. septembrī – ar *Telefónica* (apstrīdētā lēmuma preambulas 6. apsvērums).

33 2011. gada 21. oktobrī Komisija pieņēma paziņojumu par iebildumiem, 2011. gada 4. novembrī pusēm tika sniegta pieeja lietas materiāliem, un 2011. gada 7. novembrī tās saņēma attiecīgos dokumentus. 2012. gada 13. janvārī *Telefónica* un *PT* atbildēja uz paziņojumu par iebildumiem, taču nepieprasīja uzklausīšanu (apstrīdētā lēmuma preambulas 7., 8. un 9. apsvērums).

34 2013. gada 23. janvārī Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu.

Apstrīdētais lēmums

35 Komisija norādīja, ka apstrīdētā lēmuma pamatā esošā lieta attiecas uz nolīgumā ietverto klauzulu (šā sprieduma 1., 22. un 23. punkts) (apstrīdētā lēmuma preambulas 1. apsvērums).

36 Komisija paskaidroja, ka paziņojumā par iebildumiem tā ir secinājusi, ka, ņemot vērā klauzulu un apstākļus (ekonomiskais un juridiskais konteksts, kurā iekļaujas šī lieta, un procesa dalībnieku rīcība), klauzula ir uzskatāma par nolīgumu par tirgu sadali, kura mērķis ir ierobežot konkurenci iekšējā tirgū, pārkāpjot LESD 101. pantu, un ka tā apstiprina šo secinājumu apstrīdētajā lēmumā (apstrīdētā lēmuma preambulas 2. apsvērums).

37 Pirmkārt, Komisija analizēja priekšvēsturi, t.i., faktus attiecībā uz pušu sarunām, kuru rezultātā nolīguma galīgajā redakcijā tika iekļauta klauzula, faktus, kas notikuši pēc nolīguma parakstīšanas (skat. šā sprieduma 10.–29. punktu), un pušu sniegtos argumentus saistībā ar minēto priekšvēsturi un faktiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 29.–130. apsvērums).

38 Otrkārt, attiecībā uz klauzulas piemērošanas jomu un attiecīgajiem tirgiem Komisija secināja, ka, ņemot vērā klauzulas formulējumu (šā sprieduma 1. un 23. punkts), tā attiecas uz jebkādu projektu saistībā ar elektronisko komunikāciju pakalpojumiem, ja vien kāda no pusēm sniegtu vai varētu sniegt šādus pakalpojumus. Līdz ar to, kā izriet no tās formulējuma, klauzula attiecas uz fiksētās un mobilās telefonijas, interneta piekļuves un televīzijas pakalpojumiem, kā arī radio apraides pakalpojumiem, kas ir uzskatāmi par komunikāciju pakalpojumiem, lai gan nav minēti klauzulā. Savukārt Komisija precizēja, ka atbilstoši klauzulas tekstam visas pirms nolīguma parakstīšanas, proti, pirms 2010. gada 28. jūlija, veiktās darbības vai ieguldījumi neietilpst klauzulas piemērošanas jomā (apstrīdētā lēmuma preambulas 132.–136. un 185. apsvērums).

39 Šajā ziņā Komisija atzīmēja, ka pasaules mēroga telekomunikāciju pakalpojumi un vairumtirdzniecības starptautiski nesējpakalpojumi neietilpst klauzulas piemērošanas jomā, jo nolīguma parakstīšanas datumā abas puses jau darbojās minēto pakalpojumu tirgos Ibērijas pussalā (apstrīdētā lēmuma preambulas 173., 174., 184. un 185. apsvērums).

40 Runājot par klauzulas ģeogrāfisko tvērumu, Komisija izteicienu "Ibērijas tirgus" interpretēja kā norādi uz Spānijas un Portugāles tirgiem. Ņemot vērā pušu komerciālas darbības, kas izpaužas kā klātbūtne lielākajā daļā elektronisko komunikāciju tirgu katras puses izcelsmes valstī un ļoti vāja klātbūtne vai tās neesamība otras puses izcelsmes valstī (šā sprieduma 3.–7. punkts), Komisija uzskatīja, ka klauzulas ģeogrāfiskā piemērošanas joma ietver Portugāli attiecībā uz *Telefónica* un Spāniju – attiecībā uz *PT* (apstrīdētā lēmuma preambulas 137.–140. apsvērums).

41 Līdz ar to Komisija secināja, ka klauzula ir piemērojama visiem elektronisko komunikāciju pakalpojumu un televīzijas pakalpojumu tirgiem Spānijā un Portugālē, izņemot pasaules mēroga telekomunikāciju pakalpojumus un vairumtirdzniecības starptautiskos nesējpakalpojumus (apstrīdētā lēmuma preambulas 185. apsvērums).

42 Treškārt, Komisijai nebija šaubu par to, ka klauzula ir uzskatāma par nolīgumu LESD 101. panta 1. punkta izpratnē, jo runa ir par rakstveida nolīgumu, kuru noslēgušas un parakstījušas puses un kura pastāvēšana nav apstrīdama, un turklāt klauzula ir apliecināta ar notariālu aktu, kura preambulā ir minēts, ka tam ir pievienota nolīguma kopija (apstrīdētā lēmuma preambulas 237. apsvērums).

43 Pirmām kārtām, ņemot vērā judikatūru attiecībā uz konkurences ierobežojumiem mērķa dēļ, Komisija pēc pušu argumentu izvērtēšanas konstatēja, ka klauzula, ņemot vērā nolīguma saturu, klauzulas mērķus, ekonomisko un juridisko kontekstu, kurā klauzula iekļaujas, pušu faktisko uzvedību un rīcību un, visbeidzot, to nodomus, ir uzskatāma par ierobežojumu mērķa dēļ (apstrīdētā lēmuma preambulas 238.–242. un 243.–356. apsvērums).

44 Tātad, runājot par klauzulas priekšmetu, Komisija secināja, ka, ņemot vērā tās piemērošanas jomu, klauzula aizliedza *PT* ienākt kādā no Spānijas telekomunikāciju tirgiem un aizliedza *Telefónica* paplašināt savu nelielo klātbūtni Portugāles telekomunikāciju tirgos visā klauzulas darbības laikā tādējādi, ka tā vietā, lai konkurētu savā starpā un rīkotos kā konkurentiem, kas parasti ir sagaidāms

atvērtā un konkurētspējīgā tirgū, *Telefónica* un *PT* apzināti ir vienojušās par jebkādas konkurences nepieļaušanu un ierobežošanu to attiecīgajos tirgos, un ka līdz ar to klauzula ir uzskatāma par nolīgumu par tirgu sadali (apstrīdētā lēmuma preambulas 353. apsvērums).

45 Attiecībā uz šo pēdējo aspektu Komisija norādīja, ka klauzula turklāt var aizkavēt integrāciju elektronisko komunikāciju nozarē, jo integrācijas minētajā tirgū process būtu nopietni apdraudēts, ja tādi vēsturiski operatori kā *Telefónica* un *PT* varētu pastiprināt savu pozīciju, kas jau ir ļoti spēcīga, tirgū, piedaloties koluzīvās darbībās ar mērķi aizsargāt savus izcelsmes tirgus un nepieļaut citu operatoru ienākšanu šajos tirgos (apstrīdētā lēmuma preambulas 354. un 355. apsvērums).

46 Otrām kārtām, pēc tam, kad Komisija bija atgādinājusi, ka saskaņā ar judikatūru konkrētu nolīguma seku ņemšana vērā nav nepieciešama, ja ir pierādīts, ka šis nolīgums veido konkurences ierobežojumu mērķa dēļ, kā Komisijas skatījumā tas ir šajā lietā, tā, atbildot uz pušu argumentiem, tomēr norādīja, ka, pirmkārt, klauzulu ir pieņēmuši divi konkurenti un ka līdz ar to tā bija piemērota tam, lai radītu pret konkurenci vērstas sekas, turklāt pat gadījumā, ja klauzula tiktu uzskatīta par tādu, kas nav piemērota seku radīšanai, tā tomēr varētu tikt uzskatīta par ierobežojumu mērķa dēļ, jo tad, ja nolīguma mērķis ir ierobežot konkurenci, attiecībā uz pārkāpuma esamību nav svarīgi, vai nolīguma noslēgšana ir vai nav bijusi līgumslēdzēju pušu komerciālās interesēs, un līdz ar to apstāklim, ka klauzula, kuras mērķis ir bijis ierobežot konkurenci, varētu izrādīties nepiemērota tam, lai radītu kādas sekas *Telefónica* vai *PT* komerciālajās interesēs, nav nekādas nozīmes, un ka, otrkārt, puses nekādi nav pierādījušas, ka tās būtu uzsākušas kādas jaunas darbības Spānijā vai Portugālē, kas varētu būt pamats noliegt klauzulas īstenošanu, – tas pats par sevi nepierāda, ka klauzula ir tikusi īstenota, bet liecina par to, ka tas tā varētu būt (apstrīdētā lēmuma preambulas 240. un 357.–365. apsvērums).

47 Komisija uzskatīja, ka konkrētajā gadījumā ir secināms, ka nav jāpierāda kādas nelabvēlīgas ietekmes uz konkurenci esamība, jo ir konstatēts klauzulas pret konkurenci vērstais mērķis, un līdz ar to nav jāveic detalizēts vērtējums par katru no attiecīgajiem telekomunikāciju tirgiem, kā arī par klauzulas sekām šajos tirgos (apstrīdētā lēmuma preambulas 366. apsvērums).

48 Trešām kārtām, Komisija norādīja, ka klauzula nevar tikt klasificēta kā *Vivo* darījuma aksesuārs ierobežojums, jo klauzula attiecas uz Ibērijas tirgu, kamēr *Vivo* darījums attiecas uz operatoru, kurš darbojas tikai Brazīlijā, un klauzula nevar tikt uzskatīta par nepieciešamu darījuma īstenošanai (apstrīdētā lēmuma preambulas 367.–433. apsvērums).

49 Komisija secināja, ka klauzula ir noteikusi pusēm konkurences aizlieguma pienākumu un ir uzskatāma par nolīgumu par tirgu sadali nolūkā ierobežot konkurenci iekšējā tirgū, un ka tātad ar to, ņemot vērā nolīguma saturu (it īpaši klauzulas redakciju, kas neatstāj vai gandrīz neatstāj nekādas šaubas par tās būtību), kā arī ekonomisko un juridisko kontekstu, kurā iekļaujas nolīgums (piemēram, elektronisko komunikāciju tirgi, kas bija liberalizēti), un pušu faktisko uzvedību un rīcību (it īpaši apstāklis, ka tās ir atcēlušas klauzulu tikai 2011. gada 4. februārī, proti, pēc tam, kad 2011. gada 19. janvārī Komisija bija uzsākusi procedūru, nevis pēc 2010. gada oktobra telefona sarunām, – pretēji tam, ko apgalvo puses), ir pārkāpts LESD 101. pants (apstrīdētā lēmuma preambulas 434. apsvērums).

50 Ceturtām kārtām, Komisija precizēja, ka klauzula neatbilst LESD 101. panta 3. punktā paredzētajiem nosacījumiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 436.–446. apsvērums) un ka tā varētu iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm (apstrīdētā lēmuma preambulas 447.–453. apsvērums).

51 Piektām kārtām, runājot par pārkāpuma ilgumu, Komisija secināja, ka tas aptvēra periodu no galīgās darījuma noslēgšanas, proti, no 2010. gada 27. septembra (skat. šā sprieduma 25. punktu), līdz datumam, kad klauzula tika atcelta, t.i., līdz 2011. gada 4. februārim (skat. šā sprieduma 29. punktu) (apstrīdētā lēmuma preambulas 454.–465. apsvērums).

52 Sestām kārtām, naudas sodu apmēra noteikšanā Komisija apstrīdētajā lēmumā izmantoja Pamatnostādnes naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu (OV 2006, C 210, 2. lpp.; turpmāk tekstā – "Pamatnostādnes").

53 Lai noteiktu uzliekamā naudas soda pamatsummu, Komisija ņēma vērā ar klauzulu aptverto pakalpojumu, kādi tie ir definēti apstrīdētā lēmuma 5. iedaļā (skat. šā sprieduma 38.–40. punktu), pārdevumu vērtību un, it īpaši, attiecībā uz katru pusi – tikai to pārdevumu vērtību, kurus tās pašas veikušas savā izcelsmes valstī (apstrīdētā lēmuma preambulas 478.–483. apsvērums).

54 Tāpat Komisija atgādināja, ka parasti tā ņem vērā pārdevumus, ko uzņēmumi ir veikuši pēdējā pilnajā gadā, kurā izdarīts pārkāpums, bet konkrētajā lietā pārkāpums ir ildzis mazāk par vienu gadu un noticis laikposmā no 2010. līdz 2011. gadam. Līdz ar to Komisija izmantoja uzņēmumu 2011. gadā veiktos pārdevumus, kuru apjoms bija mazāks par pušu 2010. gadā reģistrēto pārdevumu apjomu (apstrīdētā lēmuma preambulas 484. apsvērums).

55 Attiecībā uz pārkāpuma smagumu, no kura ir atkarīga pārdevumu vērtības procentuālā daļa, kas tiek ņemta vērā, lai noteiktu naudas soda pamatsummu, Komisija atgādināja, ka pārkāpums izpaudās kā nolīgums par konkurences aizliegumu un par Spānijas un Portugāles elektronisko komunikāciju un televīzijas tirgu sadali un ka *Telefónica* un *PT* bija vēsturiskie operatori savās attiecīgajās valstīs. Turklāt Komisija atzīmēja, ka tā ir ņēmusi vērā faktu, ka puses nav turējušas klauzulu slepenībā (skat. šā sprieduma 16. un 27. punktu). Ņemot vērā šos apstākļus, Komisija uzskatīja, ka vērā ņemamajai pārdevumu vērtības procentuālajai daļai ir jābūt 2 % attiecībā uz abiem konkrētajiem uzņēmumiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 489.–491. un 493. apsvērums).

56 Attiecībā uz pārkāpuma ilgumu Komisija ņēma vērā apstākli, ka tas aptvēra periodu no 2010. gada 27. septembra (darījuma notariālās apliecināšanas un tātad tā galīgās noslēgšanas datums) līdz 2011. gada 4. februārim (pušu vienošanās par klauzulas atcelšanu datums) (apstrīdētā lēmuma preambulas 492. apsvērums).

57 Komisija nekonstatēja nevienu atbildību pastiprinošu apstākli un secināja, ka klauzulas izbeigšanas datums, t.i., 2011. gada 4. februāris, ņemot vērā, ka tas bija tikai sešpadsmit dienas pēc procedūras uzsākšanas un 30 dienas pēc pirmā informācijas pieprasījuma nosūtīšanas pusēm, ir atzīstams par atbildību mīkstinošu apstākli. Tā kā klauzula turklāt netika turēta slepenībā, Komisija secināja, ka pusēm uzliekamā naudas soda pamatsumma būtu jāsamazina par 20 % (apstrīdētā lēmuma preambulas 496., 500. un 501. apsvērums).

58 Galīgais naudas sodu apmērs ir EUR 66 894 000 attiecībā uz *Telefónica* un EUR 12 290 000 – attiecībā uz *PT* (apstrīdētā lēmuma preambulas 512. apsvērums). Komisija precizēja, ka šī summa nepārsniedz 10 % no kopējā apgrozījuma attiecībā uz katru no attiecīgajiem uzņēmumiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 510. un 511. apsvērums).

59 Apstrīdētā lēmuma rezolutīvā daļa ir šāda:

"*1. pants*

[*Telefónica*] un [*PT*] ir pārkāpušas [LESD] 101. pantu, piedaloties nolīgumā par konkurences aizliegumu, ko veido starp šīm sabiedrībām 2010. gada 28. jūlijā noslēgtā nolīguma 9. pants.

Pārkāpuma ilgums ir no 2010. gada 27. septembra līdz 2011. gada 4. februārim.

2. pants

Par 1. pantā minēto pārkāpumu ir uzlikti šādi naudas sodi:

a) [*Telefónica*]: EUR 66 894 000

b) [*PT*]: EUR 12 290 000

[..]."

Tiesvedība un lietas dalībnieču prasījumi

60 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2013. gada 9. aprīlī, prasītāja cēla šo prasību.

61 Pēc tiesneša referenta priekšlikuma Vispārējā tiesa (otrā palāta) nolēma sākt procesa mutvārdu daļu un 1991. gada 2. maija Vispārējās tiesas Reglamenta 64. pantā paredzēto procesa organizatorisko pasākumu ietvaros aicināja lietas dalībniekus iesniegt dokumentus. Lietas dalībnieki izpildīja šo lūgumu noteiktajā termiņā.

62 Lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un to atbildes uz Vispārējās tiesas uzdotajiem mutvārdu jautājumiem tika uzklausīti 2015. gada 22. maija tiesas sēdē.

63 Prasītājas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— nospriest, ka šī prasība atcelt tiesību aktu ir pienācīgi iesniegta un ir pieņemama atbilstoši LESD 263. pantam un LESD 264. panta mērķiem;

— atcelt apstrīdēto lēmumu;

— pakārtoti, samazināt naudas sodu, kas tai uzlikts saskaņā ar apstrīdētā lēmuma 2. pantu;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tai radušās izmaksas.

64 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— atzīt prasību par nepieņemamu;

— pakārtoti, atzīt, ka prasība ir pilnībā juridiski nepamatota, un atstāt lēmumu spēkā tādā pašā redakcijā un naudas sodu – tādā pašā apmērā;

— piespriest prasītājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

A – *Par pieņemamību*

65 Prasības atbalstam prasītāja formāli izvirza divus atcelšanas pamatus, no kuriem pirmais attiecas uz būtisku procedūras noteikumu pārkāpumu, proti, pamatojuma nesniegšanu un pierādījumu nepietiekamību, bet otrais – uz Līguma un ar tā piemērošanu saistīto tiesību pārkāpumu, jo lēmumā esot pieļauta acīmredzama kļūda par faktiem, pierādījumiem un pierādījumu pietiekamību, kļūda LESD

101. panta interpretācijā un tātad arī šīs normas pārkāpums, pienākuma veikt izmeklēšanu un izteikt nostāju pārkāpums, principa *in dubio pro reo* pārkāpums, to principu pārkāpums, kas Komisijai ir jāievēro, uzliekot naudas sodus, un samērīguma principa pārkāpums.

66 Prasības pieteikumā pirms pašu prasības pamatu izklāsta ir iekļautas trīs ievada daļas ar virsrakstiem "Fakti", "Prasības priekšmets" un "Lēmuma pamatsaturs un galvenās neatbilstības".

67 Komisija apgalvo, ka, ņemot vērā skaidrības un saprotamības trūkumu prasības pieteikumā un veidu, kādā tajā ir izvirzīti prasības pamati, tas esot jāatzīst par nepieņemamu atbilstoši 1991. gada 2. maija Reglamenta 44. pantam. Komisija norāda, ka esot ļoti grūti noteikt, ko prasītāja grib izvirzīt kā atcelšanas pamatus, jo prasības pamatu izklāsts kā tāds sākas tikai no prasības pieteikuma 276. punkta un pirms tam teksts ietver vairāk nekā 250 punktus, kuros prasītāja nekonkretizē, kādi konkrēti – tās skatījumā – ir viens vai vairāki pamati par apstrīdētā lēmuma atcelšanu. Turklāt atcelšanas pamatu izklāstā prasītāja neesot precizējusi, kādā mērā minētajam tekstam ir nozīme, lai konkretizētu šos atcelšanas pamatus.

68 Ir jāatgādina, ka saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 21. pantu un 1991. gada 2. maija Reglamenta 44. panta 1. punkta c) apakšpunktu prasības pieteikumā ir jānorāda strīda priekšmets un kopsavilkums par izvirzītajiem pamatiem. Šai norādei ir jābūt pietiekami skaidrai un precīzai, lai atbildētājs varētu sagatavot savu aizstāvību un Vispārējā tiesa varētu lemt par prasību, attiecīgā gadījumā – bez citas informācijas tās pamatojumam (spriedums, 2007. gada 30. janvāris, *France Télécom*/Komisija, T-340/03, Krājums, EU:T:2007:22, 166. punkts). Turklāt Savienības tiesa ir nospriedusi, ka ir jāpieņem, ka prasības pamatu izklāstā nav obligāti jāizmanto Reglamenta terminoloģija un numerācija un ka ar šo pamatu formulēšanu drīzāk pēc to būtības – nekā pēc to juridiskās kvalifikācijas – var pietikt, ja minētie pamati pietiekami skaidri izriet no prasības pieteikuma (skat. rīkojumu, 1999. gada 21. maijs, *Asia Motor France* u.c./Komisija, T-154/98, Krājums, EU:T:1999:109, 55. punkts un tajā minētā judikatūra).

69 Turpretim, ja tas tā nav un ja prasības pieteikumā tostarp nav izklāstīta precīza kritika par apstrīdēto lēmumu, prasība ir atzīstama par nepieņemamu (šajā ziņā skat. rīkojumu, 2012. gada 20. janvāris, *Groupe Partouche*/Komisija, T-315/10, EU:T:2012:21, 22. un nākamie punkti).

70 Tādējādi nav pieļaujams, ka gan atbildētājai iestādei, gan Vispārējai tiesai nākas uzminēt, kāda argumentācija un konkrēti – gan faktiski, gan tiesiski – apsvērumi varētu būt prasītāja nostājas pamatā. Proti, cita starpā tieši šādas situācijas, kas rada juridisku nenoteiktību un kas nav saderīga ar pareizu tiesvedību, novēršana ir 1991. gada 2. maija Reglamenta 44. panta 1. punkta mērķis (šajā ziņā skat. rīkojumu, 2008. gada 19. maijs, *TF1*/Komisija, T-144/04, Krājums, EU:T:2008:155, 57. punkts).

71 Visbeidzot ir jānorāda, ka informācijas, kas prasības pieteikumā par tiesību akta atcelšanu ir sniegta zem virsrakstiem "Fakti", "Prasības priekšmets" vai arī "Lēmuma pamatsaturs un galvenās neatbilstības", uzdevums pirmšķietami nav uzskaitīt autonomus pamatus, kas varētu novest pie apstrīdētā lēmuma atcelšanas, bet drīzāk ir aprakstīt faktus un apstrīdēto aktu. Tomēr nav iespējams *a priori* izslēgt iespēju, ka šī prasības pieteikuma daļa varētu ietvert izklāstu par vienu vai vairākiem atcelšanas pamatiem. Tomēr tikai tiktāl, ciktāl no teksta daļas, kas izvietota zem šiem virsrakstiem, skaidri un nepārprotami izriet, ka papildus tās aprakstošajai funkcijai šajā teksta daļā tiek apšaubīta apstrīdētajā lēmumā izdarīto konstatējumu spēkā esamība, šī daļa attiecīgā gadījumā var tikt atzīta par tādu, kas veido prasības pamatu, neraugoties uz prasības pieteikuma struktūru un šīs daļas vietu prasības pieteikuma vispārīgajā struktūrā (šajā ziņā skat. spriedumus, 2005. gada 14. decembris, *Honeywell*/Komisija, T-209/01, Krājums, EU:T:2005:455, 106. punkts, un 2008. gada 1. jūlijs, Komisija/*D*, T-262/06 P, Krājums-CDL, EU:T:2008:239, 52. punkts).

72 Konkrētajā lietā ir jākonstatē prasības pieteikuma skaidrības trūkums, it īpaši tāpēc, ka prasītāja vairāk nekā 200 punktos izklāsta "lēmuma pamatsaturu un galvenās neatbilstības" un tikai pēc tam pāriet pie "prasības pamatiem" kā tādiem. Tā kā šie "prasības pamati" ir izklāstīti ļoti kodolīgi, šķiet, šajos aptuveni 200 punktos ir jāidentificē iebildumi un argumenti, ar kuriem atbalstīti izvirzītie pamati.

73 Turklāt izrādās, ka tieši šāds, kā tā to norādījusi replikas raksta 69. punktā un apstiprinājusi tiesas sēdē, ir bijis prasītājas nodoms. Pretēji tam, ko apgalvo Komisija, teksta daļā, kas attiecas uz "lēmuma pamatsaturu un galvenajām neatbilstībām", ir iespējams identificēt kritiku, ko prasītāja izsaka par apstrīdēto lēmumu, un tiesību normas, uz kuru pārkāpumu tā atsaucas. Tātad nevar piekrist Komisijai, ka "no prasības pieteikuma skaidri izriet pilnīga tādu juridisku secinājumu neesamība, kas būtu piemēroti tam, lai apšaubītu [apstrīdētā] lēmuma tiesiskumu". Turklāt ir jāatzīmē, ka Komisijai ir izdevies noformulēt atbildi uz prasītājas izvirzītajiem iebildumiem.

74 Līdz ar to Komisijas izvirzītā iebilde par nepieņemamību ir jānoraida un prasības pieteikums ir atzīstams par pieņemamu.

75 Tomēr ir jānorāda, ka, lai gan aptuveni 200 punktos, kas ietverti pirms pašu prasības pamatu izklāsta prasības pieteikumā, ir iespējams identificēt prasītājas kritiku par apstrīdēto lēmumu un tiesību normas, uz kuru pārkāpumu tā atsaucas, tomēr tās sagatavotajā tekstā nav sniegtas ziņas par atbilsmi starp šo kritiku un izvirzītajiem pamatiem un zināmā mērā trūkst kodolīguma. Šajos apstākļos ir lietderīgi atgādināt, ka Vispārējās tiesas pienākums pamatot savus nolēmumus nevar tikt interpretēts tādējādi, ka tai ir detalizēti jāatbild uz katru kāda lietas dalībnieka minētu argumentu, it īpaši, ja tas nav pietiekami skaidrs un precīzs un nav detalizēti pierādīts (spriedumi, 2003. gada 11. septembris, Beļģija/Komisija, C-197/99 P, Krājums, EU:C:2003:444, 81. punkts, un 2007. gada 11. janvāris, *Technische Glaswerke Ilmenau*/Komisija, C-404/04 P, EU:C:2007:6, 90. punkts). Turklāt no pastāvīgās judikatūras izriet, ka Vispārējās tiesas pienākums norādīt pamatojumu neliek tai sniegt izklāstu, kurā izsmeļoši un pa vienam būtu aplūkoti visi lietas dalībnieku paustie argumenti, un ka pamatojums līdz ar to var būt netiešs, ar nosacījumu, ka tas ļauj ieinteresētajām personām saprast, kādu iemeslu dēļ Vispārējā tiesa nav piekritusi to argumentiem, un ļauj Tiesai iegūt pietiekami daudz informācijas, lai īstenotu savu pārbaudi (skat. spriedumu, 2009. gada 16. jūlijs, Komisija/*Schneider Electric*, C-440/07 P, Krājums, EU:C:2009:459, 135. punkts un tajā minētā judikatūra).

B – *Par lietas būtību*

1. *Par prasījumiem atcelt apstrīdēto lēmumu*

76 Savas prasības atcelt apstrīdēto lēmumu atbalstam prasītāja izvirza pamatu par būtisku procedūras noteikumu pārkāpumu un pamatu par LESD 101. panta un tiesību normu, kas jāievēro šī panta piemērošanā, pārkāpumu.

a) Par pamatu, kas attiecas uz būtisku procedūras noteikumu pārkāpumu

77 Saistībā ar būtisku procedūras noteikumu pārkāpumu prasītāja norāda, ka apstrīdētajā lēmumā neesot sniegts pamatojums un neesot pietiekamu pierādījumu, tomēr šis pēdējais iebildums, kā prasītāja to apstiprinājusi tiesas sēdē, būtu jāizskata, pārbaudot otro atcelšanas pamatu, kas attiecas uz LESD 101. panta pārkāpumu.

78 Attiecībā uz apgalvojumu par pamatojuma nesniegšanu ir jāatgādina, ka LESD 296. pantā paredzētais pienākums norādīt pamatojumu ir būtiska formas prasība, kas ir jānošķir no jautājuma par pamatojuma pamatotību, kura attiecas uz apstrīdētā tiesību akta likumību pēc būtības (spriedumi, 1998. gada

2. aprīlis, Komisija/*Sytraval* un *Brink's France*, C-367/95 P, Krājums, EU:C:1998:154, 67. punkts; 2001. gada 22. marts, Francija/Komisija, C-17/99, Krājums, EU:C:2001:178, 35. punkts, un 2011. gada 29. septembris, *Elf Aquitaine*/Komisija, C-521/09 P, Krājums, EU:C:2011:620, 146. punkts).

79 Konkrētajā lietā, pirmkārt, ir jākonstatē, ka prasītāja jautājumu par apstrīdētā lēmuma pamatojuma nesniegšanu ir aplūkojusi zem virsraksta "Pamatojuma nesniegšana" tās prasības pieteikuma daļā "Atcelšanas pamati". Tālāk būs jāizskata minētajā rubrikā izklāstītie iebildumi. Otrkārt, ir jākonstatē, ka visās prasības pieteikuma daļās prasītāja pauž kritiku, kas varētu būt līdzīga iebildumiem par pamatojumu, bet kas – izņemot šā sprieduma 165.–168., 220.–224. un 254.–256. punktā aplūkotos iebildumus – īstenībā attiecas uz jautājumu par apstrīdētā lēmuma pamatotību un kas tātad būtu jāizskata, analizējot jautājumus par būtību, uz kuriem šī kritika attiecas.

80 Runājot par kritiku, kas formāli attiecas uz prasības pamatu par pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumu, prasītāja, atgādinājusi, ka minētais pienākums ir paredzēts LESD 296. pantā, vienīgi norāda, ka "apstrīdētā lēmuma pamatojumā ir pieļautas nepilnības, neprecizitātes un kļūdas būtiskos jautājumos, kas nenovēršami ietekmē tajā izdarītos secinājumus", un "kā piemēru" norāda uz Komisijas secinājumiem, kas sniegti apstrīdētā lēmuma preambulas 264. un nākamajos apsvērumos un 353. un nākamajos apsvērumos. Tomēr no šīm frāzēm ir secināms, ka prasītāja īstenībā kritizē nevis pamatojumu, bet gan minētajos preambulas apsvērumos ietverto apsvērumu pamatotību, kā prasītāja turklāt arī apstiprinājusi tiesas sēdē, par to ir izdarīta atzīme sēdes protokolā.

81 No tā izriet, ka, ciktāl runa nav par iebildumiem, ar kuriem īstenībā tiek apšaubīta apstrīdētā lēmuma pamatotība, un neskarot šā sprieduma 165.–168., 220.–224. un 254.–256. punktā noteikto, prasības pamats par būtisku procedūras noteikumu pārkāpumu ir jānoraida un nav jāizskata prasītājas argumenti, kas formāli saistīti ar šo pamatu no pienākuma norādīt pamatojumu viedokļa.

b) Par prasības pamatu, kas attiecas uz LESD 101. panta un tiesību normu, kuras ir saistītas ar tā piemērošanu, pārkāpumu

82 Prasītāja uzskata, ka, ņemot vērā klauzulas būtību, kā arī juridiskos un ekonomiskos apstākļus un kontekstu, kuros tā iekļaujas, ne klauzula, ne arī pienākums, kas attiecas uz faktu, ka puses atturas no konkurēšanas Ibērijas tirgū, neesot jāuzskata par konkurences ierobežojumiem mērķa dēļ.

83 Tādējādi prasītāja pārmet Komisijai, ka tā esot pārkāpusi LESD 101. pantu, klauzulu atzīstot par konkurences ierobežojumu mērķa dēļ. Šajā kontekstā prasītāja norāda, ka Komisija neesot sniegusi pierādījumus par pārkāpumu un ka šī iestāde esot pieļāvusi acīmredzamu kļūdu par faktiem, pierādījumiem un pierādījumu pietiekamību, kļūdu LESD 101. panta piemērošanā un Līguma pārkāpumu, pienākuma veikt izmeklēšanu un izteikt nostāju pārkāpumu un, visbeidzot, principa *in dubio pro reo* pārkāpumu.

84 Kā prasītāja to apstiprinājusi tiesas sēdē, tā būtībā šā prasības pamata atbalstam izvirza šādus juridiskos un faktiskos argumentus: klauzulai neesot nekādas saistības ar *Vivo* darījumu, bet tā esot bijusi piesaistīta par labu *PT* sniegtajai iespējai atpirkt savas *Telefónica* piederošās akcijas (turpmāk tekstā – "pirkšanas iespēja"), kura bija ietverta otrajā un trešajā piedāvājumā, bet vairs nebija iekļauta galīgajā nolīguma redakcijā, vai arī *Telefónica* izraudzīto *PT* valdes locekļu atbrīvošanai no amata, kas bija paredzēta nolīgumā; klauzulā esot bijuši paredzēti divi dažādi pienākumi – galvenais pienākums veikt pašnovērtējumu un pakārtotais pienākums par nekonkurēšanu –, un otrais no šiem pienākumiem kļūstot par saistošu tikai tad, ja, izpildot pirmo pienākumu, tiktu konstatēts otrā pienākuma tiesiskums; klauzula nevarot tikt uzskatīta par konkurences ierobežojumu mērķa dēļ, jo Komisija neesot pierādījusi, ka *Telefónica* un *PT* bija potenciālas konkurentes un ka klauzula līdz ar to bija spējīga ierobežot konkurenci, un, visbeidzot, tā kā klauzula nebija uzskatāma par konkurences ierobežojumu mērķa dēļ, Komisijai esot bijušas jāizvērtē sekas.

Ievada apsvērumi

85 Jāatgādina, ka, lai varētu atzīt EKL 101. panta 1. punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu, nolīguma, uzņēmumu apvienības lēmuma vai saskaņotās darbības "mērķim vai sekām" ir jābūt konkurences nepieļaušanai, ierobežošanai vai izkropļošanai iekšējā tirgū.

86 Šajā ziņā no Tiesas judikatūras izriet, ka noteikti uzņēmumu savstarpējās koordinācijas veidi ir tik kaitīgi konkurencei, ka ar to pietiek, lai varētu uzskatīt, ka to seku izvērtēšana nav vajadzīga (skat. spriedumu, 2014. gada 11. septembris, *CB*/Komisija, C-67/13 P, Krājums, EU:C:2014:2204, 49. punkts un tajā minētā judikatūra).

87 Šīs judikatūras pamatā ir apstāklis, ka noteiktus starp uzņēmumiem veiktas koordinēšanas veidus to rakstura dēļ vien var uzskatīt par normālai konkurences funkcionēšanai kaitējošiem (skat. spriedumu *CB*/Komisija, minēts 86. punktā, EU:C:2014:2204, 50. punkts un tajā minētā judikatūra).

88 Tādējādi ir ticis noteikts, ka noteiktas koluzīvas darbības, kā, piemēram, horizontāla cenu noteikšana karteļos, ir uzskatāmas par tik lielā mērā spējīgām radīt nelabvēlīgas sekas, it īpaši attiecībā uz cenām, preču pakalpojumu daudzumu vai kvalitāti, ka EKL 101. panta 1. punkta piemērošanas nolūkā var tikt uzskatīts, ka nav jāpierāda to konkrētā ietekme tirgū. Proti, pieredze rāda, ka šādas darbības rada ražošanas samazinājumu un cenu celšanos, kā rezultātā tiek nepareizi sadalīti resursi, kaitējot tostarp patērētājiem (spriedums *CB*/Komisija, minēts 86. punktā, EU:C:2014:2204, 51. punkts).

89 Savukārt gadījumos, kad kāda starp uzņēmumiem veiktās koordinēšanas veida analīze neatklāj pietiekamu kaitīguma konkurencei pakāpi, ir jāpārbauda tās sekas un, lai uz šo koordinēšanu attiektos aizliegums, jābūt izpildītam to nosacījumu kopumam, no kuriem izriet, ka konkurence reāli un jūtami ir tikusi nepieļauta, ierobežota vai izkropļota (skat. spriedumu *CB*/Komisija, minēts 86. punktā, EU:C:2014:2204, 52. punkts un tajā minētā judikatūra).

90 Saskaņā ar Tiesas judikatūru, lai novērtētu, vai nolīgums starp uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienības lēmums pietiekami kaitē konkurencei, lai tie varētu tikt uzskatīti par konkurences ierobežojumu mērķa dēļ LESD 101. panta 1. punkta izpratnē, ir jāizvērtē to noteikumu saturs, ar tiem sasniedzamie mērķi, kā arī ekonomiskais un tiesiskais konteksts, kurā tie ietilpst. Vērtējot minēto kontekstu, tāpat ir jāņem vērā skarto preču vai pakalpojumu raksturs, kā arī attiecīgā tirgus vai tirgu faktiskie darbības apstākļi un struktūra (skat. spriedumu *CB*/Komisija, minēts 86. punktā, EU:C:2014:2204, 53. punkts un tajā minētā judikatūra).

91 Turklāt, lai arī pušu nodoms nav nepieciešamais nolīguma starp uzņēmumiem ierobežojošā rakstura noteikšanas elements, valstu un Savienības konkurences iestādēm vai tiesām nekas neliedz to ņemt vērā (skat. spriedumu *CB*/Komisija, minēts 86. punktā, EU:C:2014:2204, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).

92 Prasītājas argumenti ir jāizvērtē šo principu gaismā.

Par argumentiem par to, ka klauzula esot bijusi piesaistīta pirkšanas iespējai un *Telefónica* izraudzīto *PT* valdes locekļu atbrīvošanai no amata

93 Prasītāja apgalvo, ka klauzulai neesot nekādas saistības ar *Vivo* darījumu, bet tā esot bijusi piesaistīta pirkšanas iespējai, kura bija ietverta otrajā un trešajā piedāvājumā – turklāt šis pēdējais piedāvājums ietvēra tikai cenas palielināšanu, nemainot nolīguma noteikumu redakciju – un vairs nebija iekļauta galīgajā nolīguma redakcijā, kā arī *Telefónica* izraudzīto *PT* valdes locekļu atbrīvošanai no amata, kas bija paredzēta šajā nolīgumā.

94 Prasītāja uzsver, ka pirkšanas iespēja un klauzula tika vienlaicīgi iekļautas otrajā piedāvājumā, un norāda, ka konkurences aizlieguma pienākums bija raksturīgs tādai aktīvu iegādei, kas ietver pirkšanas iespēju, nozīmējot, ka pastāv risks, ka pārdevējs izmantos nodoto sektoru, kuru tas labi pārzina.

95 Tā kā *Telefónica*, kā tika izsludināts 2010. gada 23. jūnijā, ir samazinājusi savu līdzdalību *PT* pamatkapitālā līdz aptuveni 2 %, ceturtajā piedāvājumā vairs nebija iekļauta pirkšanas iespēja, bet bija paredzēts *Telefónica* pienākums izdarīt visu nepieciešamo, lai tās divi pārstāvji *PT* valdē tiktu atbrīvoti no šiem amatiem. Ievērojot sarunu procesa sarežģītību, daži noteikumi, kas bija iekļauti agrākos piedāvājumos, tomēr nav tikuši apspriesti no jauna, un līdz ar to klauzula tika saglabāta, to papildinot ar vārdkopu "ciktāl to pieļauj tiesību akti".

96 Tiesas sēdē, atbildot uz Vispārējās tiesas jautājumu, prasītāja norādīja, ka tā neapgalvo, ka klauzula būtu jākvalificē kā aksesuārs ierobežojums saistībā ar *Telefónica* izraudzīto *PT* valdes locekļu atbrīvošanu no amata. Tomēr no tā, ko prasītāja ir teikusi, būtībā izriet, ka tā apgalvo, ka nekonkurēšanas saistībā tā esot piesaistīta, pirmkārt, iespējai atpirkt savas *Telefónica* piederošās akcijas un, otrkārt, *Telefónica* izraudzīto prasītājas valdes locekļu atbrīvošanai no amata. Turklāt prasītāja norāda, ka, ceturtā piedāvājuma ietvaros no nolīguma projekta izslēdzot pirkšanas iespēju, tajā tika iestarpināta norāde "ciktāl to pieļauj tiesību akti", tādējādi konkurences aizlieguma klauzulu pārvēršot par pašnovērtējuma klauzulu. Šajos apstākļos, ciktāl ar šo argumentāciju prasītāja cenšas parādīt, ka LESD 101. pants klauzulai nav piemērojams, ir jāizdara secinājumi, kas izklāstīti tālāk.

97 No Tiesas judikatūras izriet, ka, ja konkrētam darījumam vai darbībai to neitralitātes vai pozitīvas ietekmes uz konkurenci dēļ netiek piemērots LESD 101. panta 1. punktā paredzētais aizlieguma princips, minētais aizlieguma princips tāpat nav piemērojams viena vai vairāku šī darījuma vai darbības dalībnieku komerciālas autonomijas ierobežojumam, ja šis ierobežojums ir objektīvi nepieciešams minētā darījuma vai darbības īstenošanai un ir samērīgs ar šī darījuma vai darbības mērķiem (skat. spriedumu, 2014. gada 11. septembris, *MasterCard* u.c./Komisija, C-382/12 P, Krājums, EU:C:2014:2201, 89. punkts un tajā minētā judikatūra).

98 Proti, ja šādu ierobežojumu nevar nodalīt no galvenā darījuma vai darbības, neapdraudot to pastāvēšanu un mērķus, šī ierobežojuma saderība ar LESD 101. pantu ir jāizvērtē kopumā ar galvenā darījuma vai darbības, saistībā ar kuru ierobežojums ir uzskatāms par aksesuāru, saderību, neraugoties uz to, ka, aplūkojot izolēti, varētu šķist, ka šādam ierobežojumam pirmšķietami ir piemērojams LESD 101. panta 1. punktā paredzētais aizlieguma princips (spriedums *MasterCard* u.c./Komisija, minēts 97. punktā, EU:C:2014:2201, 90. punkts).

99 Līdz ar to aksesuāra ierobežojuma jēdziens aptver visus ierobežojumus, kas ir tieši saistīti ar galveno darījumu un ir nepieciešami tā īstenošanai (spriedumi, 2001. gada 18. septembris, *M6* u.c./Komisija, T-112/99, Krājums, EU:T:2001:215, 104. punkts, un 2012. gada 29. jūnijs, *E.ON Ruhrgas* un *E.ON* /Komisija, T-360/09, Krājums, EU:T:2012:332, 62. punkts).

100 Ar ierobežojumu, kas ir tieši saistīts ar galvenā darījuma īstenošanu, ir jāsaprot ikviens ierobežojums, kas nozīmīguma ziņā ir pakļauts šī darījuma īstenošanai un kuram ir acīmredzama saistība ar to (spriedumi *M6* u.c./Komisija, minēts 99. punktā, EU:T:2001:215, 105. punkts, un *E.ON Ruhrgas* un *E.ON*/Komisija, minēts 99. punktā, EU:T:2012:332, 63. punkts).

101 Savukārt nosacījums par ierobežojuma nepieciešamo raksturu prasa divkāršu pārbaudi. Proti, no vienas puses, ir jāpārbauda, vai ierobežojums ir objektīvi nepieciešams galvenā darījuma īstenošanai, un, no otras puses, ir jāpārbauda, vai tas ir ar to samērīgs (spriedumi *M6* u.c./Komisija, minēts 99. punktā, EU:T:2001:215, 106. punkts, un *E.ON Ruhrgas* un *E.ON*/Komisija, minēts 99. punktā, EU:T:2012:332, 64. punkts).

102 Tā kā apgalvojums par saprātīguma noteikuma ["rule of reason"] pastāvēšanu Savienības konkurences tiesībās nav pieņemams, attiecībā uz ierobežojuma objektīvo nepieciešamību ir jāuzsver, ka, veicot aksesuāra ierobežojuma kvalifikāciju, būtu kļūdaini objektīvās nepieciešamības nosacījumu interpretēt kā tādu, kas prasa izsvērt nolīguma pozitīvo un negatīvo iedarbību uz konkurenci (spriedumi *M6* u.c./Komisija, minēts 99. punktā, EU:T:2001:215, 107. punkts, un *E.ON Ruhrgas* un *E.ON* /Komisija, minēts 99. punktā, EU:T:2012:332, 65. punkts).

103 Šī nostāja ir pamatota ne tikai ar vajadzību ievērot LESD 101. panta 3. punkta lietderīgo iedarbību, bet arī ar saskaņotības apsvērumiem. Proti, tā kā LESD 101. panta 1. punkts neliek analizēt galvenā ierobežojuma pozitīvo un negatīvo ietekmi uz konkurenci, tas pats ir jākonstatē attiecībā uz to pavadošo ierobežojumu analīzi (spriedumi *M6* u.c./Komisija, minēts 99. punktā, EU:T:2001:215, 108. punkts, un *E.ON Ruhrgas* un *E.ON*/Komisija, minēts 99. punktā, EU:T:2012:332, 66. punkts).

104 Tāpēc pārbaude, lai noteiktu, vai ierobežojums ir objektīvi nepieciešams galvenajam darījumam, var būt tikai relatīvi abstrakta. Nav jāanalizē, vai, ņemot vērā konkurences stāvokli attiecīgajā tirgū, ierobežojums ir nepieciešams galvenā darījuma komerciālajiem panākumiem, bet gan jānosaka, vai, ņemot vērā galvenā darījuma konkrēto kontekstu, ierobežojums ir nepieciešams šī darījuma īstenošanai. Ja bez šī ierobežojuma galvenais darījums izrādās grūti īstenojams vai pat nav īstenojams, tad ierobežojumu var uzskatīt par objektīvi nepieciešamu tā īstenošanai (spriedumi *M6* u.c./Komisija, minēts 99. punktā, EU:T:2001:215, 109. punkts, un *E.ON Ruhrgas* un *E.ON*/Komisija, minēts 99. punktā, EU:T:2012:332, 67. punkts).

105 Ja ierobežojums ir objektīvi nepieciešams galvenā darījuma īstenošanai, vēl ir jāpārbauda, vai tā ilgums un materiālā un teritoriālā piemērošanas joma nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs minētā darījuma īstenošanai. Ja ierobežojuma ilgums vai piemērošanas joma pārsniedz to, kas ir vajadzīgs darījuma īstenošanai, tas ir jāpakļauj atsevišķai analīzei saistībā ar LESD 101. panta 3. punktu (spriedums *E.ON Ruhrgas* un *E.ON*/Komisija, minēts 99. punktā, EU:T:2012:332, 68. punkts).

106 Ir jānorāda, ka, tā kā, lai novērtētu, vai kāda konkrēta saistība ir aksesuāra kādam galvenajam darījumam, atbildētājai ir jāveic komplekss ekonomisks vērtējums, tiesas kontrole pār šo vērtējumu aprobežojas ar pārbaudi par to, vai ir ievēroti procesuālie noteikumi, vai ir pietiekams pamatojums, vai fakti ir atspoguļoti pareizi un vai nav pieļauta acīmredzama kļūda vērtējumā un pilnvaru ļaunprātīga izmantošana (spriedums *E.ON Ruhrgas* un *E.ON*/Komisija, minēts 99. punktā, EU:T:2012:332, 69. punkts).

107 Ja tiek pierādīts, ka ierobežojums ir tieši saistīts un nepieciešams galvenā darījuma īstenošanai, šī ierobežojuma saderīgums ar konkurences noteikumiem ir jāizskata kopā ar galvenā darījuma saderīgumu. Tad, ja uz galveno darījumu neattiecas LESD 101. panta 1. punktā paredzētais aizliegums, tas pats attiecas uz ierobežojumiem, kas ir tieši saistīti ar šo darījumu un ir nepieciešami tam. Savukārt, ja galvenais darījums ir ierobežojums minētās tiesību normas izpratnē, bet uz to attiecas atbrīvojums atbilstoši LESD 101. panta 3. punktam, tad šis atbrīvojums attiecas arī uz aksesuārajiem ierobežojumiem (spriedums *E.ON Ruhrgas* un *E.ON*/Komisija, minēts 99. punktā, EU:T:2012:332, 70. punkts).

108 Turklāt ir jāatzīmē, ka 1985. gada 11. jūlija spriedumā *Remia* u.c./Komisija (42/84, Krājums, EU:C:1985:327, 17.–20. punkts) Tiesa izvērtēja konkurences aizlieguma klauzulu, kas bija ietverta uzņēmuma cesijas līgumā. Pēc tam, kad Tiesa bija konstatējusi, ka apstāklis, ka konkurences aizlieguma klauzulas ir iekļautas līgumā par uzņēmuma cesiju, vien nenozīmē, ka tās neietilpst LESD 101. panta 1. punkta piemērošanas jomā, tā norādīja, ka, lai izvērtētu, vai uz šādām klauzulām attiecas vai neattiecas šajā pantā paredzētais aizliegums, ir jāpārbauda, kā darbotos konkurence gadījumā, ja šīs klauzulas nepastāvētu. Tiesa precizēja, ka ar šādu pieņēmumu situācijā, kad pārdevējs un pircējs pēc cesijas joprojām paliek konkurenti, uzņēmuma cesijas līgums nevarētu tikt īstenots, jo pārdevējs, kas ļoti labi pārzina cedētā uzņēmuma īpatnības, saglabātu iespēju no jauna piesaistīt sev savu agrāko

klientūru, un ka šādā situācijā konkurences aizlieguma klauzulas principā sniedz tādu labumu, ka tiek nodrošināta cesijas iespējamība un efektivitāte, tomēr ar nosacījumu, ka šīs klauzulas ir nepieciešamas cedētā uzņēmuma nodošanai un ka to ilgums un piemērošanas joma strikti atbilst šim mērķim.

109 Runājot par pirkšanas iespēju un par *Telefónica* izraudzīto *PT* valdes locekļu atbrīvošanu no amata, ir jāatzīmē, ka prasības pieteikuma 20. un 76. punktā prasītāja apgalvo, ka saistībā ar šiem diviem elementiem klauzulas mērķis bija līdzīgs uzņēmumu cesijas līgumos iekļauto konkurences aizlieguma klauzulu mērķim, proti, novērst, ka *Telefónica* informāciju, kas iegūta, pateicoties tās klātbūtnei *PT* valdē, izmantos, lai konkurētu ar *PT*.

110 Pirmkārt, attiecībā uz pirkšanas iespēju ir jānorāda, ka, ņemot vērā, ka tā vairs nebija iekļauta galīgajā nolīguma redakcijā, tā nevar pamatot klauzulu, un tas turklāt bija iemesls, kura dēļ Komisija nav izskatījusi jautājumu par to, vai klauzula varētu tikt kvalificēta kā aksesuārs ierobežojums saistībā ar pirkšanas iespēju (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 390. apsvērumu). Turklāt un katrā ziņā ir jākonstatē, ka prasītāja vienīgi, pirmkārt, norāda, ka "nekonkurēšanas pienākums bija *PT* interesēs un bija raksturīgs tādai aktīvu iegādei, kas izriet no pirkšanas iespējas īstenošanas, it īpaši iegādei, kas ietver kontroles pastiprināšanu, būtiskus ieguldījumus un risku, ka pārdevējs varētu izmantot nodoto sektoru, kuru tas labi pārzina", otrkārt, uzsver līdzdalības, kas bija pirkšanas iespējas priekšmets, lielumu (10 %) un, treškārt, norāda, ka "*PT* parasti iekļāva šāda veida klauzulas līgumos par akciju pirkšanu un pārdošanu, jo tās ir ierobežotas laika ziņā un nerada kaitējumu kārtējām darbībām", un ka "*PT* bija ieinteresēta sevi aizsargāt īsterminā pēc pirkšanas iespējas īstenošanas".

111 Prasītāja tomēr nepaskaidro, kāpēc un konkrēti kā aplūkotajā gadījumā tas, ka *Telefónica* pārdod tai piederošās *PT* akcijas, varētu radīt risku, ka pārdevējs turpinās izmantot attiecīgo sektoru, kuru tas labi pārzina, ne arī to, no kā konkrēti tai būtu jāaizsargājas pirkšanas iespējas izmantošanas dēļ.

112 Turklāt, lai gan prasītāja uzstāj, ka pirkšanas iespēja un konkurences aizlieguma klauzula tika iekļautas [nolīgumā] vienlaicīgi otrā piedāvājuma ietvaros, kas liekot pieņemt, ka starp abām tām pastāv saikne, tomēr prasītāja nepierāda, ka šo divu elementu iekļaušana bija savstarpēji saistīta. Tādējādi prasītāja vienīgi apgalvo, ka fakts, ka klauzula bija saistīta ar pirkšanas iespēju, izriet no 2010. gada 1. jūnijā no plkst. 2.53 līdz 17.00 veiktās sarakstes starp *Telefónica* un *PT*, kā rezultātā tikusi palielināta otrā piedāvājuma cena. Minētā sarakste, kuru Komisija ir iesniegusi atbildē uz Vispārējās tiesas jautājumu, ir e–pasta vēstuļu apmaiņa starp *Telefónica* un *PT*, kas ietver secīgus nolīguma teksta labojumus, atstājot grozījumus redzamus. Lai gan ir taisnība, ka šīs nolīguma redakcijas ietver pirkšanas iespēju un konkurences aizlieguma klauzulu, tās tomēr neļauj secināt šīs klauzulas atkarības no pirkšanas iespējas saikni.

113 Šajos apstākļos ir jākonstatē, ka nav pamata apgalvot, ka klauzula varētu tikt kvalificēta kā aksesuārs ierobežojums saistībā ar pirkšanas iespēju.

114 Otrkārt, runājot par *Telefónica* izraudzīto *PT* valdes locekļu atbrīvošanu no amata, prasītāja uzstāj, ka viņiem varēja būt piekļuve sensitīvai informācijai, taču nepierāda, ka būtu pastāvējis reāls risks, ka *Telefónica* būtu izmantojusi no tās izraudzītajiem *PT* valdes locekļiem iegūto informāciju par sliktu *PT* pēc šo locekļu aiziešanas.

115 Turklāt ir jākonstatē, ka prasītāja nenorāda uz faktiem, kas varētu atspēkot apstrīdētā lēmuma preambulas 391.–401. apsvērumā ietvertos Komisijas secinājumus, saskaņā ar kuriem klauzula nevar tikt attaisnota kā aksesuārs ierobežojums saistībā ar *Telefónica* izraudzīto *PT* valdes locekļu atbrīvošanu no amata.

116 Komisija vēl cita starpā ir norādījusi, ka Portugāles sabiedrību tiesības, konkrētāk, Portugāles komerclikuma 64., 254. un 398. pants, nosaka valdes locekļiem pienākumu neizmantot informāciju, kurai viņiem šajā sakarā ir bijusi piekļuve, mērķiem, kas nav nepieciešami labai sabiedrības funkcionēšanai (apstrīdētā lēmuma preambulas 395. apsvērums). Prasītāja tomēr nepaskaidro, kāpēc –

pastāvot šādam tiesību aktos noteiktam pienākumam – klauzula bija nepieciešama, lai aizsargātu *Telefónica* izraudzīto *PT* valdes locekļu rīcībā nonākušo informāciju pēc viņu aiziešanas no minētās valdes.

117 Tāpat attiecībā uz apgalvojumu par nepieciešamību aizsargāt konfidenciālu informāciju, kurai *Telefónica* izraudzītajiem *PT* valdes locekļiem ir bijusi piekļuve, Komisija ir atzīmējusi, ka minētā informācija tika nodota šo locekļu rīcībā pirms *Vivo* darījuma, ka tajā brīdī nekādas nekonkurēšanas saistības nebija atzītas par nepieciešamām un ka puses nebija parādījušas, kāpēc apstāklis, ka *Telefónica* pārstāvji aiziet no *PT* valdes, būtu izraisījis vajadzību uzņemties nekonkurēšanas saistības (apstrīdētā lēmuma preambulas 393. un 394. apsvērums).

118 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka prasītāja nav pierādījusi, ka klauzula būtu bijusi aksesuārs ierobežojums saistībā ar *Telefónica* izraudzīto *PT* valdes locekļu atbrīvošanu no amata.

119 Turklāt ir jāatzīmē, ka prasītājas teiktais nav pretrunā arī tam, ko Komisija norādījusi apstrīdētā lēmuma preambulas 402.–404. apsvērumā, proti, ka, pat ja tiktu pieņemts, ka nekonkurēšanas saistības būtu bijušas nepieciešamas sakarā ar *Telefónica* izraudzīto *PT* valdes locekļu atbrīvošanu no amata, lai nodrošinātu minētās institūcijas rīcībā nodotās konfidenciālās informācijas aizsardzību, šādas saistības tomēr būtu bijušas jāierobežo ar to, kas strikti nepieciešams, bet tas tā nav klauzulas gadījumā, jo tai ir divpusējs raksturs un tātad tā ne tikai aizliedz *Telefónica* konkurēt ar *PT*, bet arī aizliedz *PT* konkurēt ar *Telefónica*.

120 Visbeidzot, katrā ziņā ir jāatzīmē – kā Komisija to pareizi uzsver apstrīdētā lēmuma preambulas 386. un 387. apsvērumā –, ka jautājums par to, vai ierobežojums var tikt kvalificēts kā aksesuārs, ir jāizskata saistībā ar galveno pienākumu. Taču aplūkotajā lietā galvenais darījums, saistībā ar kuru ir jāizvērtē konkurences aizlieguma klauzula, ir nevis pirkšanas iespēja, nedz arī *Telefónica* izraudzīto *PT* valdes locekļu atbrīvošana no amata, bet gan *Vivo* darījums. Tomēr prasītāja nenorāda ne uz vienu apstākli, lai pierādītu, ka klauzula bija nepieciešama, lai ļautu īstenot minēto darījumu.

121 No iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka prasītājai nav izdevies pierādīt, ka klauzula būtu bijusi jākvalificē kā aksesuārs ierobežojums saistībā ar pirkšanas iespēju, kāda tā ir paredzēta nolīgumā, kas būtu bijis jāņem vērā, izvērtējot nolīguma apstākļus. Tāpat prasītāja nav pierādījusi, ka klauzula bija aksesuārs ierobežojums saistībā ar *Telefónica* izraudzīto *PT* valdes locekļu atbrīvošanu no amata, kas bija paredzēta galīgajā nolīguma redakcijā, tādējādi, ka šī iemesla dēļ uz klauzulu nebūtu attiecināms LESD 101. pantā paredzētais aizliegums.

Par argumentiem par to, ka klauzula ietver pašnovērtējuma pienākumu

122 Prasītāja norāda, ka klauzulā nebija ietverts nekāds konkurences aizlieguma pienākums, kas nebūtu saderīgs ar LESD 101. pantu, – klauzulā noteiktais konkurences aizlieguma pienākums esot bijis pakļauts nosacījumam, ka abas puses to novērtē un apstiprina, un, ņemot vērā, ka šī novērtēšana ir tikusi veikta un ka tajā ir secināts, ka konkurences aizlieguma pienākums nav pieļaujams, tā esot tikusi anulēta un neesot radījusi nekādas sekas. Katrā ziņā šī interpretācija esot visticamākā konkrētā noteikuma interpretācija.

123 Prasītāja uzskata, ka norādes "ciktāl to pieļauj tiesību akti" dēļ klauzulā bija paredzēti divi pienākumi, proti, pakārtotais konkurences aizlieguma pienākums un galvenais pašnovērtējuma pienākums, kas lika pusēm izvērtēt konkurences aizlieguma pienākuma tiesiskumu, un, ja klauzulā paredzētās pašnovērtēšanas rezultāts būtu tāds, ka konkurences aizlieguma pienākums nav tiesisks, tad šis pienākums automātiski zaudētu spēku.

124 2010. gada 26. un 29. oktobra telefona konferencēs puses esot veikušas klauzulā paredzēto pašnovērtēšanu un esot secinājušas, ka konkurences ierobežojums nav pieļaujams. Līdz ar to puses esot izskatījušas jautājumu par to, vai klauzula nebūtu jāatceļ, tomēr tām esot šķitis, ka šāds risinājums nav īpaši savienojams ar pašnovērtējuma pienākuma, kas jau bija iekļauts klauzulā, esamību. Līdz ar to *PT* esot atzinusi, ka klauzulā noteiktais pienākums ir ticis izpildīts, veicot pašnovērtēšanu, un ka konkurences iestādēm ir bijis jābūt informētām par minētās pašnovērtēšanas rezultātu. Tieši šajā kontekstā esot jāsaprot vienošanās, ko puses noslēgušas 2011. gada 4. februārī un ar kuru tika atcelta klauzula, un ir ticis apstiprināts, ka klauzula nekad nav noteikusi konkurences aizlieguma pienākumu nevienai no pusēm.

125 Visbeidzot, konkurences aizlieguma pienākums neesot varējis radīt sekas pirms tā apstiprināšanas, un līdz ar to neesot varēts tikt kvalificēts kā ierobežojums mērķa dēļ. Katrā ziņā, pat ja tas tā būtu, klauzula esot zaudējusi spēku 2010. gada 29. oktobrī, datumā, no kura abām pusēm esot bijis skaidrs, ka tās nevar atsaukties uz nolīgumu, lai atturētos no savstarpējas konkurēšanas.

126 Šajā prasībā prasītāja apstrīd noteiktus apstrīdētajā lēmumā ietvertos Komisijas secinājumus, tomēr neiesniedzot konkrētus pierādījumus vai neizvirzot vismaz atbilstošus argumentus, kas varētu likt tos apšaubīt. Savā argumentācijā prasītāja būtībā aplūko šādus jautājumus: pirmkārt, apstrīdētā lēmuma preambulas 255. apsvērumā ietvertais secinājums, saskaņā ar kuru klauzulas formulējums skaidri liecina par tās pret konkurenci vērsto raksturu, esot kļūdains; otrkārt, pusēm esot bijis pamats šaubīties par iespēju, ka klauzula varētu izrādīties likumīga kā aksesuārs ierobežojums saistībā ar pirkšanas iespēju vai *Telefónica* izraudzīto *PT* valdes locekļu atbrīvošanu no amata; treškārt, par nolīgumu veikto sarunu apstākļi esot bijuši pamats šīs iespējas izvērtēšanu atlikt līdz vēlākam laikam; ceturtkārt, 2010. gada oktobra audiokonferences pierādot, ka klauzulā paredzētā pašnovērtēšana ir notikusi; piektkārt, 2011. gada 4. februārī noslēgtā vienošanās par klauzulas atcelšanu apstiprinot, ka pašnovērtēšana ir notikusi un ka klauzulai nekad nav bijusi nekāda ietekme; sestkārt, Komisija kļūdaini esot interpretējusi *PT* atbildes uz 2011. gada 5. janvāra informācijas pieprasījumu un, visbeidzot, septītkārt, pusēm katrā ziņā esot bijis daudz argumentu par to, lai klauzula netiktu ievērota.

127 Pirmkārt, prasītājas apgalvojums, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 255. apsvērumā izdarītais secinājums esot kļūdains, ir saistīts ar tās argumentiem, ar kuriem tiek precizēts, ka, pretēji Komisijas apgalvotajam, prasītāja klauzulu neaplūko kā vienkāršu pašnovērtējuma pienākumu, bet uzskata, ka klauzula ietver divus pienākumus, t.i., iepriekšējo pienākumu un galīgo pienākumu, – iepriekšējs pašnovērtējuma pienākums liek pārbaudīt, vai konkurences aizlieguma pienākums ir iespējams, savukārt šis pēdējais pienākums nevar tikt noteikts, kamēr puses nav pārliecinājušās, ka tas tā ir. Proti, vārdkopas "ciktāl to pieļauj tiesību akti" iekļaušana esot nozīmējusi, ka neviena no pusēm nav tiesīga prasīt no otras puses, lai tā atturētos no konkurēšanas, pirms tam neapstiprinot šīs rīcības likumību, jo pienākums nekonkurēt esot bijis atkarīgs no tā, vai ir ievērots pienākums izvērtēt šā ierobežojuma tiesiskumu.

128 Tātad konkurences aizlieguma pienākums neesot bijis sajaucams ar pašnovērtējuma pienākumu, un pašnovērtējuma rezultāts, kas panākts 2010. gada oktobra audiokonferencēs, esot bijis tāds, ka konkurences aizlieguma pienākums nav likumīgs. Vienošanās par [klauzulas] atcelšanu mērķis esot bijis izņemt klauzulu, lai kliedētu šaubas un galīgi atmestu ideju par to, ka pušu starpā būtu pastāvējis kāds nolīgums par konkurences aizliegumu, nevis izbeigt pašnovērtējuma pienākumu.

129 Tāpat kā to dara Komisija, ir jāatzīmē, ka nav nekādas nozīmes prasītājas apgalvotajai atšķirībai starp apstrīdētā lēmuma preambulas 76. apsvērumā ietverto apgalvojumu, ka "puses uzskata, ka tā vietā, lai noteiktu konkurences aizlieguma pienākumu, klauzula paredz tikai vienkāršu konkurences aizlieguma saistības tiesiskuma un tvēruma pašnovērtējuma pienākumu", un apgalvojumu, ka "klauzulā ir ietverts konkurences aizlieguma pienākums, kura likumība ir atkarīga no pušu veiktās apstiprināšanas". Abi apgalvojumi būtībā nozīmē, ka, pateicoties norādei "ciktāl to pieļauj tiesību akti", klauzulā paredzētais konkurences aizlieguma pienākums nevarēja stāties spēkā, pirms puses nav izvērtējušas tā likumību. Turklāt pretēji tam, ko, šķiet, norāda prasītāja, tā sauktais precizējums, saskaņā ar kuru klauzula ietver

nevis pašnovērtējuma pienākumu, bet gan iepriekšēju pašnovērtējuma pienākumu un vēlāku konkurences aizlieguma pienākumu, neļauj atspēkot apstrīdētajā lēmumā izklāstītos Komisijas argumentus.

130 Tādējādi, runājot par apstrīdētā lēmuma preambulas 255. apsvērumā ietverto Komisijas secinājumu, apgalvotais prasītājas precizējums, ka tās ieskatā klauzula ietver ne tikai pašnovērtējuma pienākumu, bet arī sekundāro konkurences aizlieguma pienākumu, nekādi neietekmē faktu, ka acīmredzami klauzulas tekstā nav nekādas norādes uz jebkādu pašnovērtēšanu un līdz ar to tas nevar pamatot pušu argumentāciju, saskaņā ar kuru klauzulā taču esot paredzēts pienākums to veikt.

131 Otrkārt, ir jākonstatē, ka nevar piekrist arī pārējiem prasītājas argumentiem. Proti, no to apstākļu pārbaudes, ko prasītāja minējusi saistībā ar šo prasību, izriet, ka tai nav izdevies pienācīgi atspēkot Komisijas vērtējumu, saskaņā ar kuru nevar piekrist idejai, ka klauzula ietver pašnovērtējuma pienākumu, ka šī pašnovērtēšana ir notikusi un konkurences aizlieguma pienākums nekad nav stājies spēkā, kā rezultātā nevar būt runas par LESD 101. panta pārkāpumu. Prasītāja vienīgi apgalvo, ka konkurences aizlieguma pienākums bija pakļauts pārbaudei par tā iespējamību, bet neizvirza nekādus pierādījumus, kas ļautu apšaubīt apstākļus, uz kuriem atsaukusies Komisija, lai parādītu, ka nekas neliecina par to, ka klauzulā būtu ietverts pašnovērtējuma pienākums, no kura būtu atkarīga konkurences aizlieguma pienākuma stāšanās spēkā.

132 Pirmkārt, prasītāja izvirza argumentus, cenšoties pierādīt, ka par labu interpretācijai, saskaņā ar kuru klauzulā bija ietverts konkurences aizlieguma pienākuma likumības pašnovērtējuma pienākums, liecina apstāklis, ka ir bijušas pamatotas šaubas par iespēju konkurences aizlieguma pienākumu kvalificēt kā aksesuāru ierobežojumu saistībā ar pirkšanas iespēju vai *Telefónica* izraudzīto *PT* valdes locekļu atbrīvošanu no amata. Tātad prasītāja apgalvo, ka, ņemot vērā sarunu kontekstu un to izraisīto spiedienu, tā uzskatīja par saprātīgu atlikt malā konkurences aizlieguma pienākumu, līdz tiks pārbaudītas sekas, kas rodas, atceļot pirkšanas iespēju un saglabājot pienākumu atbrīvot no amata *Telefónica* izraudzītos *PT* valdes locekļus.

133 Šī argumentācija ir jānoraida.

134 Pirmām kārtām, attiecībā uz pirkšanas iespēju ir jāatgādina, ka tā bija paredzēta otrajā un trešajā piedāvājumā (apstrīdētā lēmuma preambulas 41. un 46. apsvērums), bet vairs nebija iekļauta ceturtajā piedāvājumā, jo pa to laiku *Telefónica* bija pārdevusi lielāko daļu no savas līdzdalības *PT* pamatkapitālā, kura sākotnēji sasniedza aptuveni 10 % (apstrīdētā lēmuma preambulas 18. apsvērums).

135 Tieši šajā kontekstā prasītāja apgalvo, ka, ņemot vērā ļoti īso laiku, kāds pagājis starp ceturtā piedāvājuma saņemšanu un nolīguma parakstīšanu, proti, 24 stundas, pusēm nebija laika pārbaudīt, vai klauzula joprojām var palikt likumīga bez pirkšanas iespējas, un tāpēc tās klauzulu ir pārveidojušas par pašnovērtējuma klauzulu, lai tās likumības izvērtēšanu atliktu līdz vēlākam laikam.

136 Tomēr no šā sprieduma 110.–113. punktā konstatētā izriet, ka prasītājai nav izdevies pierādīt, ka klauzula varēja tikt kvalificēta kā aksesuārs ierobežojums saistībā ar pirkšanas iespēju tajā brīdī, kad šī iespēja bija paredzēta nolīgumā, vai ka šajā ziņā varēja pastāvēt saprātīgas šaubas, un līdz ar to nevar piekrist nekādai argumentācijai, kas balstīta uz šo ideju.

137 Otrām kārtām, runājot par nolīgumā paredzēto *Telefónica* izraudzīto *PT* valdes locekļu atbrīvošanu no amata, tāpat šā sprieduma 114.–118. punktā ir konstatēts, ka nav ticis pierādīts, ka klauzula ir bijusi aksesuārs ierobežojums saistībā ar minēto atbrīvošanu no amata, un līdz ar to apgalvotās šaubas šajā ziņā nevar atbalstīt tēzi, saskaņā ar kuru ar klauzulu īstenībā ir ticis noteikts šāda ierobežojuma tiesiskuma pašnovērtējuma pienākums.

138 Šajā kontekstā turklāt – kā to izdarījusi Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 376. apsvēruma b) punktā – ir jāatzīmē, ka prasītājas argumenti ir pretrunīgi, ņemot vērā, ka apsvērumi, saskaņā ar kuriem klauzula varētu tikt atzīta par aksesuāru ierobežojumu saistībā ar *Telefónica* izraudzīto *PT* valdes locekļu atbrīvošanu no amata, no vienas puses, un apsvērumi, saskaņā ar kuriem pašnovērtēšana būtu ļāvusi noteikt, ka klauzula neatbilst konkurences tiesībām, no otras puses, nav savienojami, jo, ja klauzula izrādītos likumīga kā aksesuārs ierobežojums saistībā ar *Telefónica* izraudzīto *PT* valdes locekļu atbrīvošanu no amata, veiktās – kā apgalvots – pašnovērtēšanas rezultātā nevarētu tikt izdarīts secinājums, ka klauzula ir prettiesiska.

139 Turklāt ir jānorāda, ka, lai gan prasītāja uzsver, cik sarežģīts bija juridiskais jautājums par to, vai klauzula varētu tikt kvalificēta kā aksesuārs ierobežojums saistībā ar *Telefónica* izraudzīto *PT* valdes locekļu atbrīvošanu no amata, tomēr, kā uz to pareizi norāda Komisija, prasītāja nekad nav apgalvojusi, ka tās minētā klauzulas tiesiskuma izvērtēšana 2010. gada oktobra audiokonferenču laikā būtu bijusi ilga vai grūta, bet – gluži pretēji – ir norādījusi, ka ar diviem telefona zvaniem pietika, lai puses vienotos par šo jautājumu.

140 No iepriekš minētā izriet, ka apgalvotā to jautājumu juridiskā sarežģītība, kuri attiecas uz iespēju klauzulu kvalificēt kā aksesuāru ierobežojumu saistībā ar pirkšanas iespēju vai *Telefónica* izraudzīto *PT* valdes locekļu atbrīvošanu no amata, nevar tikt atzīta par apstākli, kas apstiprina argumentāciju, saskaņā ar kuru ar ievadfrāzi "ciktāl to pieļauj tiesību akti" klauzulā ir ticis ieviests pienākums veikt konkurences aizlieguma pienākuma tiesiskuma pašnovērtēšanu.

141 Otrkārt, prasītāja apgalvo, ka par nolīgumu veikto sarunu apstākļi pamatoja to, ka konkurences aizlieguma pienākumam tika pievienots iepriekšēja pašnovērtējuma pienākums. Izvērtējot ceturto piedāvājumu, puses centās nepārskatīt noteikumus, kas jau bija iekļauti agrākajos piedāvājumos, un tos grozīja tikai tad, ja tas izrādījās pilnīgi nepieciešams, lai piedāvājumu pielāgotu darījuma pamatiezīmēm. Tātad vārdkopa "ciktāl to pieļauj tiesību akti" tika iekļauta tāpēc, ka līdz ar pirkšanas iespējas anulēšanu bija mainījušies apstākļi, bet, ņemot vērā daudzus ar sarunu procesu saistītos ierobežojumus, nebija iespējams *a priori* apstiprināt konkurences aizlieguma klauzulas – sākotnēji paredzētajā formulējumā – saglabāšanas nolīgumā tiesiskumu.

142 Turklāt prasītāja norāda, ka nolīgums tika parakstīts mazāk nekā 24 stundu laikā pēc ceturtā piedāvājuma saņemšanas. Šajā laika posmā, ņemot vērā, ka pamatjautājums bija *Vivo* un *Oi* iegādes [darījuma] noslēgšana, klauzula esot bijusi pēdējais, par ko rūpējās *PT*, neesot nekādu pierādījumu par to, ka puses būtu apspriedušas galīgo klauzulas redakciju, un viss liecinot par to, ka tās šajā ziņā neko nav izdarījušas.

143 Arī šī argumentācija nav pārliecinoša.

144 Vispirms, runājot par pirkšanas iespējas anulēšanu, ir jāatgādina, ka jau 2010. gada 23. jūnijā *Telefónica* pasludināja, ka tā ir samazinājusi savu līdzdalību *PT* pamatkapitālā līdz aptuveni 2 %, un līdz ar to – kā to pareizi norāda Komisija – tieši no šī datuma, t.i, vienu mēnesi pirms 2010. gada 27. jūlijā veiktās ceturtā piedāvājuma nosūtīšanas un 28. jūlijā veiktās nolīguma parakstīšanas, puses zināja par jebkādas iespējamas saiknes izzušanu starp pirkšanas iespēju un klauzulu. No tā izriet, ka prasītājai nav pamata apgalvot, ka pusēm ir bijis tikai 24 stundu laiks, lai izvērtētu pirkšanas iespējas izzušanas sekas.

145 Tālāk ir jāatzīmē, ka prasītāja nenoliedz apstākļus, ko Komisija bija minējusi nolūkā pierādīt, ka puses ir grozījušas nolīguma noteikumus līdz pat sarunu beigām, proti, faktu, ka nolīguma 6. un 7. klauzula tika grozītas periodā starp ceturtā piedāvājuma iesniegšanu un nolīguma parakstīšanu un ka pašas klauzulas apspriešana un grozīšana attiecībā uz tās darbības termiņu turpinājās vēl neilgi pirms nolīguma parakstīšanas. Prasītāja vienīgi apgalvo, ka "nav nekādu pierādījumu par to, ka puses būtu apspriedušas galīgo [klauzulas] redakciju, un viss liecinot par to, ka tās šajā ziņā neko nav izdarījušas". Tāpat nevar piekrist prasītājas replikas raksta 34. punktā ietvertajam apgalvojumam, ka klauzulas grozījums, ar kuru tās spēkā stāšanās datums tika mainīts no "šo [..] parakstīšanas datuma" uz

"[darījuma galīgās noslēgšanas] datumu", esot bijis grozījums, kas izrietēja no vienkāršas loģikas, vai pat automātisks labojums. Proti, formulējums "šo [..] parakstīšanas datums" būtu nozīmējis, ka klauzula būtu stājusies spēkā nolīguma parakstīšanas brīdī, t.i., 2010. gada 28. jūlijā, savukārt formulējums "[darījuma galīgās noslēgšanas] datums" nozīmē, ka klauzulas stājās spēkā līdz ar darījuma galīgo noslēgšanu 2010. gada 27. septembrī (skat. šā sprieduma 22. un 25. punktu).

146 Visbeidzot, vispārīgāk runājot, prasītājas argumenti, kas balstīti uz apgalvoto sarunu apstākļu sarežģītību, ir jānoraida. Piemēram, kā Komisija pareizi ir norādījusi apstrīdētā lēmuma preambulas 249. apsvērumā un iebildumu raksta 49. punktā, vienkārši ir mazticami, ka tādi uzņēmumi kā *Telefónica* un *PT*, kas var saņemt un izmanto augsta līmeņa juridiskas konsultācijas, būtu izrādījuši "paviršu" attieksmi pret nolīguma teksta un, it īpaši, klauzulas teksta apspriešanu un grozīšanu. Prasītāja turklāt neatspēko šo apgalvojumu, vienīgi atkārtojot, ka "iespējamība, ka sākotnēji puses varēja saņemt un izmantoja augsta līmeņa juridiskas konsultācijas, ir vismaz nenoteikta un objektīvi neliela".

147 Treškārt, prasītāja norāda, ka pašnovērtēšana, kas it kā bijusi paredzēta klauzulā, tika veikta 2010. gada 26. un 29. oktobrī notikušajās audiokonferencēs. Tomēr, tā kā prasītāja no jauna neapstrīd vērtējumu, ko Komisija tostarp ir sniegusi apstrīdētā lēmuma preambulas 102.–124. apsvērumā un saskaņā ar kuru pušu iesniegtie pierādījumi neļauj uzskatīt par pierādītu, ka klauzula ir "zaudējusi spēku" no 2010. gada 29. oktobra, ka pašnovērtēšana bijusi paredzēta klauzulā vai ka šai apgalvotajai pašnovērtēšanai ir bijusi kaut kāda ietekme (apstrīdētā lēmuma preambulas 124. apsvērums), tās pretenzijas vēlreiz ir jānoraida. Proti, prasītāja vienīgi apgalvo, ka "pierādījumi par saziņu un pierādījumi par tās saturu [ir] vieni un tie paši un tie [ir] saskanīgi", ka "nav pamata domāt, ka [audiokonferenču] mērķis varētu būt kāds cits, nevis [klauzulas] apspriešana un ka no tām izrietētu apstiprinājums tam, ka konkurences aizlieguma pienākums būtu likumīgs", ka "neviens pierādījums neapstiprina tikpat absurdu tēzi" un ka, "pilnīgi pretēji, viss liecina par to, ka kopīgās pārdomas varēja likt izdarīt tikai vienu secinājumu, [proti], ka konkurences aizlieguma pienākums ir pretrunā tiesību aktiem un nav efektīvs".

148 Tāpat prasītāja neatspēko Komisijas argumentāciju, saskaņā ar kuru, ja klauzulā patiešām būtu paredzēts pašnovērtējuma pienākums, būtu bijis loģiski ne tikai minēt šo faktu klauzulā, bet arī paredzēt tajā attiecīgo datumu, nevis konkrētu spēkā stāšanās datumu, vai arī, ja tas netiek izdarīts, lai puses šo pašnovērtēšanu veiktu vismaz cik vien iespējams ātri pēc nolīguma parakstīšanas un katrā ziņā pirms paredzētās klauzulas spēkā stāšanās, t.i., pirms darījuma galīgās noslēgšanas 2010. gada 27. septembrī (apstrīdētā lēmuma preambulas 250.–255., 309. un nākamie apsvērumi). Ciktāl prasītāja vienīgi norāda, ka "puses var vai nu uzskatīt par nepieciešamu noteikt termiņu, vai arī var izvēlēties to nedarīt", ka, tā kā klauzulā paredzētais konkurences aizlieguma pienākums nebija saistošs, kamēr tā likumība nav tikusi apstiprināta, *PT* neesot uzskatījusi, ka šis jautājums būtu steidzami jāatrisina, un šis temats esot "iegrimis aizmirstībā", un ka konkrētā gadījuma apstākļos "ir saprotami, ka puses pārmērīgi nebija centušās noskaidrot šo jautājumu", ir jākonstatē, ka prasītājai nav izdevies paskaidrot ne to, kāpēc nav noteikts datums pašnovērtējuma veikšanai, ne nokavējumu, ar kādu tikusi veikta apgalvotā pašnovērtēšana.

149 *M. R. S. S. N.* kundzes, kas nolīguma un vienošanās par klauzulas atcelšanu noslēgšanas datumos bija atbildīga par *PT* konkurences direkciju, ar zvērestu apliecinātais paziņojums, ko Komisija iesniegusi kā iebildumu raksta B.1 pielikumu, negroza šo konstatējumu. Ir taisnība, ka *M. R. S. S. N.* kundze šajā paziņojumā apgalvo, ka 2010. gada oktobrī starp *Telefónica* un *PT* veikto konferenču telefonsarunu laikā tika izvērtēta klauzulas pieļaujamība no konkurences tiesību viedokļa, ka ir ticis secināts, ka puses nevar to akceptēt sākotnēji paredzētajā formulējumā, un ka no šīm konferencēm tāpat izriet, ka klauzulā paredzētais pienākums varētu tikt uzskatīts par izpildītu no brīža, kad puses bija veikušas tās likumības izvērtēšanu un secinājušas, ka tās priekšmets nav īstenojams (skat. arī apstrīdētā lēmuma preambulas 117. apsvērumu). Tomēr, kā uzsver Komisija (apstrīdētā lēmuma preambulas 120. un 122. apsvērums), šis paziņojums nav attiecīgajam laikam atbilstošs pierādījums par 2010. gada oktobra sarunu saturu – pretējā gadījumā tam būtu lielāka pierādījuma vērtība (šajā ziņā skat. spriedumus,

1999. gada 11. marts, *Ensidesa*/Komisija, T-157/94, Krājums, EU:T:1999:54, 312. punkts, un 2003. gada 16. decembris, *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied* un *Technische Unie*/Komisija, T-5/00 un T-6/00, Krājums, EU:T:2003:342, 181. punkts). Turklāt, lai arī tieša izklāstīto apstākļu liecinieka liecība principā ir jākvalificē kā pierādījums ar paaugstinātu pierādījuma vērtību (spriedums, 2011. gada 3. marts, *Siemens*/Komisija, T-110/07, Krājums, EU:T:2011:68, 75. punkts), tāpat ir jāņem vērā apstāklis, ka konkrētajā gadījumā aplūkoto paziņojumu ir sagatavojusi persona, kas varētu būt tieši ieinteresēta šajā lietā un kura nevar tikt atzīta par personu, kas nav atkarīga no prasītājas (šajā ziņā skat. spriedumu *Siemens*/Komisija, minēts iepriekš, EU:T:2011:68, 69. un 70. punkts).

150 Līdz ar to, ņemot vērā visus lietas apstākļus, šis paziņojums kā vienīgais pierādījums nav pietiekams, lai pierādītu, ka klauzulā bija ietverts pašnovērtējuma pienākums, atgādinot, ka saistībā ar pierādījuma vērtību, kas būtu jānosaka dažādiem pierādījumiem, vienīgais atbilstošais kritērijs, lai izvērtētu brīvprātīgi iesniegtos pierādījumus, ir to ticamība (skat. spriedumu, 2004. gada 8. jūlijs, *Mannesmannröhren-Werke*/Komisija, T-44/00, Krājums, EU:T:2004:218, 84. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī spriedumus, 2004. gada 8. jūlijs, *Dalmine*/Komisija, T-50/00, Krājums, EU:T:2004:220, 72. punkts, un *JFE Engineering* u.c./Komisija, T-67/00, T-68/00, T-71/00 un T-78/00, Krājums, EU:T:2004:221, 273. punkts) un ka atbilstoši pierādījumu jomā vispārīgi piemērojamiem noteikumiem dokumenta ticamība un tātad pierādījuma vērtība ir atkarīgas no tā izcelsmes, tā izstrādāšanas apstākļiem, tā adresāta un tā satura saprātīgā un ticamā rakstura (spriedums, 2000. gada 15. marts, *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, T-25/95, T-26/95, no T-30/95 līdz T-32/95, no T-34/95 līdz T-39/95, no T-42/95 līdz T-46/95, T-48/95, no T-50/95 līdz T-65/95, no T-68/95 līdz T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 un T-104/95, Krājums, EU:T:2000:77, 1053. punkts).

151 Ceturtkārt, prasītāja apstrīd Komisijas vērtējumu (apstrīdētā lēmuma preambulas 313.–323. apsvērums) attiecībā uz vienošanos par klauzulas atcelšanu (skat. šā sprieduma 29. punktu). Komisija būtībā uzskata, ka vienošanās par [klauzulas] atcelšanu nedod pamatu atbalstīt tēzi, saskaņā ar kuru klauzulā bija ietverts pašnovērtējuma pienākums, kas tika izpildīts 2010. gada oktobra telefonsarunās, tostarp tādēļ, ka neviens vienošanās par [klauzulas] atcelšanu formulējums neļauj sasaistīt lēmumu par klauzulas atcelšanu ar pašnovērtējuma pienākumu (apstrīdētā lēmuma preambulas 315. apsvērums). Vienošanās par klauzulas atcelšanu preambulas apsvērumos ir izklāstīti apstākļi, kādos puses ir nolēmušas "svītrot" klauzulu, taču nav atsauces uz oktobrī veiktajām telefonsarunām (apstrīdētā lēmuma preambulas 316. apsvērums), un vienošanās par klauzulas atcelšanu tekstā ir skaidri minēts, ka klauzula ietver konkurences aizlieguma pienākumu, nevis pašnovērtējuma pienākumu (apstrīdētā lēmuma preambulas 317.–322. apsvērums).

152 Prasītāja norāda, ka Komisijas interpretācija balstoties uz kļūdainu premisu, saskaņā ar kuru puses it kā esot apgalvojušas, ka klauzula vienkārši ietver pašnovērtējuma pienākumu, lai gan *PT* vienmēr esot apgalvojusi, ka klauzula ietver divus pienākumus, proti, iepriekšēju pašnovērtējuma pienākumu un sekundāru konkurences aizlieguma pienākumu. Šādā izpratnē vienošanās par klauzulas atcelšanu nebūt neesot pretrunā tēzei, ka klauzulā bija noteikts pašnovērtējuma pienākums.

153 Šī argumentācija ir jānoraida. Pat ja būtu jāņem vērā interpretācija, saskaņā ar kuru klauzulā bija ietverts pašnovērtējuma pienākums un konkurences aizlieguma pienākums, ir jākonstatē, ka Komisijas argumentācija, kas īsumā izklāstīta šā sprieduma 151. punktā, joprojām ir spēkā. Turklāt prasītāja vienīgi norāda, ka vienošanās par klauzulas atcelšanu "apstiprina" 2010. gada oktobrī audiokonferenču laikā pušu sniegto interpretāciju un ka minētās vienošanās tekstā teiktais, ka klauzula "nevar tikt izpildīta un nekad nav bijusi izpildīta", var šķist neloģisks tikai tad, ja tiek pieņemts, ka klauzula ietver tikai pašnovērtējuma pienākumu, jo būtu neloģiski teikt, ka pienākums nevar tikt izpildīts un nekad nav bijis izpildīts, lai gan puses apgalvo tieši to, ka klauzulā paredzētā pašnovērtēšana ir notikusi, turpretim tas nešķiet neloģisks, ja tiek pieņemts, ka klauzula ietver pašnovērtējuma pienākumu un konkurences aizlieguma pienākumu, jo šajā gadījumā nebūtu neloģiski apgalvot, ka klauzulā paredzētais pienākums nevar tikt izpildīts un nekad nav bijis izpildīts.

154 Taču šī argumentācija nekādi nemaina apstākli, ka vienošanās tekstā nav nekādas atsauces uz 2010. gada oktobra audiokonferencēm, uz apgalvoto klauzulas interpretāciju, kas it kā tikusi sniegta šajās audiokonferencēs, uz faktu, ka šī vienošanās apstiprina apgalvoto minēto konferenču rezultātu, vai, vispārīgāk runājot, uz faktu, ka klauzula ietver pašnovērtējuma pienākumu. Pat ja tiktu pieņemts, ka pastāv *PT* norādītā atšķirība starp apgalvojumu, ka klauzula ietver pašnovērtējuma pienākumu, un apgalvojumu, ka klauzula ietver pašnovērtējuma pienākumu un konkurences aizlieguma pienākumu, vienošanās par klauzulas atcelšanu formulējums un, it īpaši, frāze par to, ka klauzula nevar tikt izpildīta un nekad nav bijusi izpildīta, joprojām ir neloģiska no šādas interpretācijas viedokļa.

155 Piektkārt, prasītāja norāda, ka Komisija maldās, apstrīdētā lēmuma preambulas 115. apsvērumā apgalvojot, ka *PT* atbildē uz 2011. gada 5. janvāra informācijas pieprasījumu nav minēts, ka klauzula būtu jāinterpretē kā tāda, kas ietver pienākumu veikt pašnovērtēšanu, un apstrīdētā lēmuma preambulas 303. apsvērumā norādot, ka pirms savām atbildēm uz paziņojumu par iebildumiem puses nebija norādījušas, ka klauzulā ir paredzēts pienākums veikt pašnovērtēšanu.

156 Ir jāatzīmē, ka savas atbildes uz informācijas pieprasījumu 30., 31. un 32. punktā *PT* ir norādījusi, ka "ir jākonstatē, ka, lai gan [*PT*] minētā noteikuma pastāvēšanu ir nodevusi atklātībai 2010. gada 9. jūnijā (skat. 10. pielikumu), tā iegrima aizmirstībā, jo uzņēmums nebija uzskatījis, ka tā tam ir saistoša, un nebija cerējis pieprasīt no *Telefónica*, lai tā rīkotos atbilstoši šiem noteikumiem, vismaz pirms noteikuma tiesiskuma novērtēšanas". Tā piebilst, ka "šis jautājums sāka no jauna radīt bažas pēc jaunām publikācijām avīzēs 2010. gada 23. un 24. augustā un 19. [oktobrī]", ka "pēc šīm publikācijām [tā] deva norādījumus saviem advokātiem sazināties ar *Telefónica* advokātiem, lai noskaidrotu šo jautājumu", un ka "2010. gada 26. un 29. oktobrī notika divas audiokonferences un tika secināts, ka vairs nav pietiekama pamata uzturēt konkurences aizlieguma klauzulu un ka tā nekādā ziņā nav lietderīga, līdz ar ko tā būtu jāatceļ".

157 Lai gan *PT* tieši nav norādījusi, ka galvenais ar klauzulu ieviestais pienākums bija pašnovērtējuma pienākums, tā tomēr ir apgalvojusi, ka tā "nebija uzskatījusi, ka [klauzula tai] ir saistoša, un nebija cerējusi pieprasīt no *Telefónica*, lai tā rīkotos atbilstoši šiem noteikumiem, vismaz pirms noteikuma tiesiskuma novērtēšanas", kas ietver ideju par klauzulas tiesiskuma izvērtēšanu pirms tās stāšanās spēkā.

158 Lai gan Komisijas apgalvojums, saskaņā ar kuru pirms savām atbildēm uz paziņojumu par iebildumiem puses nebija norādījušas, ka klauzulā ir paredzēts pienākums veikt pašnovērtēšanu, būtu jāniansē, tomēr ne tikai attiecīgajos paziņojumos nav apgalvots, ka klauzula ir zaudējusi spēku norādītās pašnovērtēšanas rezultātā, bet arī apstāklis, kas jau varētu tikt izsecināts no *PT* atbildes uz 2011. gada 5. janvāra informācijas pieprasījuma, proti, ka klauzulas tiesiskums bija jāapstiprina pirms tās stāšanās spēkā, nekādi neietekmē faktu, ka šajā tiesvedībā Vispārējā tiesā prasītāja nav pierādījusi nedz to, ka klauzulā bija ietverts pašnovērtējuma pienākums, nedz arī to, ka klauzula ir zaudējusi spēku 2010. gada oktobrī it kā veiktās pašnovērtēšanas dēļ.

159 Visbeidzot, sestkārt, prasītāja apgalvo, ka Komisijai katrā ziņā esot bijis jāsecina, ka klauzula bija neefektīva, jo pusēm ir bijis pietiekami daudz argumentu, lai neievērotu konkurences aizlieguma pienākumu. Tādējādi, pēc prasītājas domām, lasot *Telefónica* un *PT* paskaidrojumus, kļūstot skaidrs, ka pusēm nav bijušas vienas un tās pašas intereses saistībā ar klauzulu, jo *Telefónica* apgalvoja, ka tā klauzulu ir akceptējusi, lai padarītu iespējamu *Vivo* darījumu, savukārt *PT* bija ieinteresēta nodrošināt savu aizsardzību pirkšanas iespējas dēļ. Līdz ar to pušu starpā esot pastāvējušas domstarpības par to, kas ir atļauts ar tiesību aktiem, un tātad tām esot bijis pietiekami daudz argumentu vienai pret otru, lai neievērotu konkurences aizlieguma pienākumu.

160 Šī argumentācija ir jānoraida, nepastāvot nepieciešamībai izskatīt iemeslus, kas, kā tiek apgalvots, apstiprinot, ka pusēm ir bijis pietiekami daudz argumentu, lai neievērotu konkurences aizlieguma pienākumu. Proti, šajā ziņā pietiek atgādināt, ka saskaņā ar LESD 101. panta 2. punktu visi nolīgumi, kas ir aizliegti saskaņā ar šo pantu, automātiski nav spēkā un ka līdz ar to nevienam uzņēmumam nav

pienākuma tos ievērot. Proti, tā kā LESD 101. panta 2. punktā paredzētā spēkā neesamība ir absolūta, nolīgums, kas nav spēkā saskaņā ar šo noteikumu, attiecībās starp līgumslēdzējiem nerada sekas un uz to nevar atsaukties pret trešajām personām (skat. pēc analoģijas spriedumu, 1971. gada 25. novembris, *Béguelin Import*, 22/71, Krājums, EU:C:1971:113, 29. punkts). Tātad apgalvotais apstāklis, ka kādam ir bijuši "argumenti, lai neievērotu konkurences aizlieguma pienākumu", nevar būt pamats, lai uz nolīgumu netiktu attiecināts LESD 101. pantā noteiktais aizliegums.

161 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka arguments, ka klauzulā esot bijis ietverts pašnovērtējuma pienākums, ir jānoraida.

Par argumentiem par LESD 101. panta pārkāpumu, jo neesot tikuši pārbaudīti potenciālās konkurences apstākļi

162 Prasītāja apgalvo, ka Komisija, neveicot pārbaudi par potenciālas konkurences apstākļiem, lai pārbaudītu, vai, ņemot vērā attiecīgo tirgu struktūru un ekonomisko un juridisko kontekstu, pastāvēja reāla un konkrēta iespējamība, ka *Telefónica* un *PT* konkurēs savā starpā attiecīgajos tirgus, uz kuriem it kā attiecas klauzula, esot pieļāvusi kļūdu. Konkurences ierobežojuma kvalifikācija par "ierobežojumu mērķa dēļ" taču esot atkarīga arī no tā spējas radīt ierobežojošo ietekmi.

163 Šajā ziņā prasītāja norāda, ka, ņemot vērā ar leģislatīvajiem un reglamentējošajiem aktiem radītos šķēršļus ienākšanai un ekspansijai Portugāles elektronisko komunikāciju tirgū, kā arī šķēršļus, kas izriet no konkrēto tirgu pašas struktūras, iezīmēm un īpatnībām, puses nevarēja tikt atzītas par potenciālām konkurentēm.

164 Turklāt prasītāja pārmet Komisijai, ka apstrīdētajā lēmumā tā ir ignorējusi visaptverošo analīzi, ko prasītāja bija sniegusi savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem, attiecībā uz elektronisko komunikāciju tirgiem Portugālē un šķēršļiem, kas padara konkurenci šajos tirgos par neiespējamu, un sniegusi vienīgi vispārīgus argumentus, kas neatbilstot no judikatūras izrietošajiem pienākumiem un neatspēkojot lielu daļu no prasītājas argumentiem.

165 Pirmkārt, no prasītājas argumentācijas izriet, ka tā neapstrīd apstrīdētā lēmuma formālo pamatojumu kā tādu, bet gan pārmet Komisijai faktu, ka tā – pēc prasītājas domām, kļūdaini – nav izpētījusi skarto tirgu struktūru un faktiskās pušu konkurēšanas iespējas šajos tirgos.

166 Katrā ziņā, ņemot vērā apstrīdētā lēmuma preambulas 265.–278. apsvērumu, ir konstatējams, ka Komisija ir paskaidrojusi iemeslus, kuru dēļ tā neuzskatīja par nepieciešamu veikt skarto tirgu detalizētu analīzi, un ka tā ir atbildējusi uz argumentiem, ko puses bija izvirzījušas savās atbildēs uz paziņojumu par iebildumiem, attiecībā uz potenciālas konkurences esamību starp tām, kādi šie argumenti īsumā ir izklāstīti apstrīdētā lēmuma preambulas 268.–270. apsvērumā. Līdz ar to, ciktāl prasītājas argumentācija var tikt saprasta tā, ka ar ko vispārīgi tiek kritizēta apgalvotā apstrīdētā lēmuma pamatojuma neesamība saistībā ar šo aspektu, tai nevar piekrist.

167 Konkrētāk, pirmām kārtām, prasības pieteikuma 136. un 318. punktā prasītāja norāda, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija nav atspēkojusi argumentu, kurš minēts apstrīdētā lēmuma preambulas 169. apsvērumā un saskaņā ar kuru, ja noteikti mazumtirdzniecības tirgi ir bijuši izslēgti no klauzulas piemērošanas jomas, attiecīgie vairumtirdzniecības tirgi arī būtu bijuši no tās jāizslēdz, jo faktiska vai potenciāla konkurence mazumtirdzniecības tirgos ir priekšnosacījums konkurencei vairumtirdzniecības tirgos, un, ja uz mazumtirdzniecības tirgiem neattiecās konkurences aizlieguma pienākums, tad tas neattiecās arī uz vairumtirdzniecības tirgiem. Taču no apstrīdētā lēmuma preambulas 153., 154. un 169. apsvēruma izriet, ka Komisija uzskatīja, ka puses būtu jāuzskata par potenciālām konkurentēm visos elektronisko komunikāciju pakalpojumu un televīzijas pakalpojumu tirgos, un ka, tā kā Komisija nebija akceptējusi premisu, saskaņā ar kuru noteikti mazumtirdzniecības tirgi būtu izslēdzami no

klauzulas piemērošanas jomas, nebija jāatspēko arguments, ka vairumtirdzniecības tirgi, kas atbilst šiem mazumtirdzniecības tirgiem un kas ir papildinoši attiecībā uz tiem, būtu izslēdzami no klauzulas piemērošanas jomas.

168 Otrām kārtām, prasītāja kritizē faktu, ka apstrīdētajā lēmumā ir tikai maz kas teikts vai vispār nekas nav teikts par jautājumu, kādi tirgi faktiski varētu būt konkrētā nolīguma priekšmets. Ciktāl šī kritika ir vērsta arī uz to, vai Komisija ir ievērojusi savu pienākumu norādīt pamatojumu, tā ir noraidāma, jo apstrīdētā lēmuma 5.3. iedaļā (preambulas 186.–197. apsvērums) Komisija ir uzskaitījusi "attiecīgos preču tirgus", atsaucoties – pretēji prasītājas apgalvojumiem – ne tikai uz vadlīnijām, kas sniegtas Komisijas 2007. gada 17. decembra Ieteikumā par attiecīgajiem produktu un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešams *ex ante* regulējums saskaņā ar [Eiropas Parlamenta un Padomes] Direktīvu 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem (OV L 344, 65. lpp.), bet arī uz saviem agrākajiem lēmumiem un judikatūru (apstrīdētā lēmuma preambulas 186. apsvērums). Turklāt apstrīdētā lēmuma 5.5. iedaļā (apstrīdētā lēmuma preambulas 200.–233. apsvērums) Komisija ir analizējusi "pušu klātbūtni attiecīgajos tirgos". Visbeidzot, Komisija ir apstiprinājusi, ka, ņemot vērā klauzulas piemērošanas jomu, katra attiecīgā tirgus precīzas kontūras var palikt nenoteiktas.

169 Otrkārt, saistībā ar iebildumu par klauzulas "spējas" ierobežot konkurenci starp *Telefónica* un *PT* nepareizu novērtēšanu, kura pamatā ir Komisijas nostāja, saskaņā ar kuru konkrētajā gadījumā tai nebija jāveic attiecīgo tirgu struktūras detalizēta analīze, kā izriet no apstrīdētā lēmuma, ir jānorāda uz trīs elementiem, uz kuriem balstījusies Komisija, izdarot secinājumu, ka, lai izvērtētu, vai nolīgums ir uzskatāms par konkurences ierobežojumu mērķa dēļ, nav jāveic detalizēta potenciālās konkurences starp pusēm analīze attiecībā uz katru specifisko tirgu (apstrīdētā lēmuma preambulas 278. apsvērums).

170 Vispirms Komisija ir norādījusi, ka pats fakts, ka ir ticis noslēgts konkurences aizlieguma nolīgums vai – ja tiktu akceptēta pušu piedāvātā klauzulas interpretācija – ka ir tikusi paredzēta vajadzība veikt konkurences aizlieguma aksesuārā pienākuma tiesiskuma un piemērošanas jomas pašnovērtēšanu, nozīmē, ka puses ir atzinušas faktu, ka tās ir vismaz potenciālas konkurentes attiecībā uz noteiktiem pakalpojumiem. Proti, ja vispār nepastāvētu potenciāla konkurence, nebūtu nepieciešams noslēgt nekādu konkurences aizlieguma nolīgumu vai paredzēt pašnovērtējuma veikšanu attiecībā uz konkurences aizlieguma saistībām (apstrīdētā lēmuma preambulas 271. apsvērums).

171 Turpinājumā Komisija ir atzīmējusi, ka klauzulai ir plaša piemērošanas joma, jo tā ir piemērojama visiem elektronisko komunikāciju pakalpojumiem, kā arī televīzijas pakalpojumiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 141., 265. un 278. apsvērums).

172 Visbeidzot Komisija ir norādījusi, ka minētie pakalpojumi tika liberalizēti atbilstoši Savienības tiesiskajam regulējumam, kas radīja konkurences iespējas starp operatoriem un to veicināja (apstrīdētā lēmuma preambulas 265. apsvērums), un ka šim liberalizācijas kontekstam, kurā konkurence ir darīta iespējama un tiek veicināta, ir jābūt atskaites punktam klauzulas novērtēšanā (apstrīdētā lēmuma preambulas 267. apsvērums).

173 Turklāt ir jāatgādina, ka ir taisnība, ka, lai konstatētu pret konkurenci vērstu mērķi, nolīgumam ir jābūt spējīgam nelabvēlīgi ietekmēt konkurenci, proti, tam jābūt konkrēti spējīgam nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū (spriedums, 2013. gada 14. marts, *Allianz Hungária Biztosító* u.c., C-32/11, Krājums, EU:C:2013:160, 38. punkts).

174 Turklāt vēlreiz ir jāatgādina (skat. šā sprieduma 90. punktu), ka, lai novērtētu, vai nolīgums starp uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienības lēmums ir pietiekami kaitējošs, lai to varētu uzskatīt par konkurences ierobežojumu mērķa dēļ LESD 101. panta 1. punkta izpratnē, ir jāizvērtē tā noteikumu saturs, ar to sasniedzamie mērķi, kā arī tā ekonomiskais un juridiskais konteksts. Vērtējot minēto

kontekstu, tāpat ir jāņem vērā skarto preču vai pakalpojumu raksturs, kā arī attiecīgā tirgus vai tirgu faktiskie darbības apstākļi un struktūra (skat. spriedumu *CB*/Komisija, minēts 86. punktā, EU:C:2014:2204, 53. punkts un tajā minētā judikatūra).

175 Tomēr, lai gan nolīguma konteksta interpretēšanā ir jāņem vērā attiecīgā tirgus vai tirgu faktiskie darbības apstākļi un struktūra, Komisijai ne vienmēr precīzi ir jādefinē konkrētais tirgus vai tirgi. Proti, konkrētā tirgus definīcijai ir atšķirīga nozīmē atkarībā no tā, vai runa ir par LESD 101. vai 102. panta piemērošanu. Saistībā ar LESD 102. panta piemērošanu atbilstoša konkrētā tirgus definīcija ir nepieciešams priekšnosacījums, lai spriestu par, kā apgalvots, pret konkurenci vērstu rīcību (spriedumi, 1992. gada 10. marts, *SIV* u.c./Komisija, T-68/89, T-77/89 un T-78/89, Krājums, EU:T:1992:38, 159. punkts, un 2003. gada 11. decembris, *Adriatica di Navigazione*/Komisija, T-61/99, Krājums, EU:T:2003:335, 27. punkts), jo, pirms tiek konstatēts dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas fakts, ir jākonstatē dominējošais stāvoklis konkrētajā tirgū, kas nozīmē, ka iepriekš ir jānosaka šī tirgus robežas. No pastāvīgās judikatūras izriet, ka saistībā ar LESD 101. panta piemērošanu konkrētais tirgus turpretim ir jādefinē tālab, lai noteiktu, vai attiecīgais nolīgums var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un vai tā mērķis vai sekas ir konkurences nepieļaušana, ierobežošana vai izkropļošana iekšējā tirgū (spriedumi, 1995. gada 21. februāris, *SPO* u.c./Komisija, T-29/92, Krājums, EU:T:1995:34, 74. punkts, un *Adriatica di Navigazione*/Komisija, minēts iepriekš, EU:T:2003:335, 27. punkts; skat. arī spriedumu, 2007. gada 12. septembris, *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija, T-30/05, EU:T:2007:267, 86. punkts un tajā minētā judikatūra).

176 Tādējādi attiecībā uz LESD 101. panta 1. punktu konkrētā tirgus iepriekšēja definēšana nav nepieciešama, ja strīdīgajam nolīgumam pašam par sevi ir pret konkurenci vērsts mērķis, t.i., ja Komisija ir spējusi pareizi, bez tirgus iepriekšējas noteikšanas secināt, ka attiecīgais nolīgums izkropļo konkurenci un var būtiski iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm. Runa ir tostarp par smagākajiem ierobežojumiem, kas tieši aizliegti LESD 101. panta 1. punkta a)–e) apakšpunktā (ģenerāladvokāta Ī. Bota [*I. Bot*] secinājumi apvienotajās lietās *Erste Group Bank* u.c./Komisija, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P un C-137/07 P, Krājums, EU:C:2009:192, 168.–175. punkts). Ja pats nolīguma mērķis ir ierobežot konkurenci, "sadalot tirgus", konkrētie tirgi nav precīzi jādefinē, ja faktiskā vai potenciālā konkurence noteikti ir bijusi ierobežota (spriedums *Mannesmannröhren-Werke*/Komisija, minēts 150. punktā, EU:T:2004:218, 132. punkts).

177 Līdz ar to, tā kā konkrētajā lietā Komisija ir konstatējusi, ka apstrīdētajā lēmumā pārmestās klauzulas mērķis ir tirgu sadale, prasītāja nevar apgalvot, ka attiecīgo tirgu detalizēta analīze būtu nepieciešama, lai noteiktu, vai klauzula ir konkurences ierobežojums mērķa dēļ.

178 Proti, uzņēmumi, kas noslēdz nolīgumu, kura mērķis ir ierobežot konkurenci, principā nevar izvairīties no LESD 101. panta 1. punkta piemērošanas, apgalvojot, ka to nolīgumam nebija jāatstāj būtiska ietekme uz konkurenci (spriedums *Mannesmannröhren-Werke*/Komisija, minēts 150. punktā, EU:T:2004:218, 130. punkts). Tā kā konkrētajā gadījumā pārmestais nolīgums izpaudās kā konkurences aizlieguma klauzula, ko puses ir definējušas tādējādi, ka tā ir piemērojama "[visiem] projektiem telekomunikāciju nozarē (tostarp fiksēto un mobilo pakalpojumu, interneta piekļuves un televīzijas pakalpojumu jomā, taču izņemot visus līdz šā nolīguma parakstīšanas dienai veiktos ieguldījumus vai darbības), kuri var tikt uzskatīti par konkurējošiem ar otru pusi Ibērijas tirgū", tā esamībai varētu būt jēga tikai gadījumā, ja pastāvētu konkurence, kas būtu jāierobežo (spriedumi *Mannesmannröhren-Werke*/Komisija, minēts 150. punktā, EU:T:2004:218, 131. punkts, un 2014. gada 21. maijs, *Toshiba*/Komisija, T-519/09, EU:T:2014:263, 231. punkts).

179 Līdz ar to prasītājas argumentācijai, saskaņā ar kuru apgalvotā konkurences aizlieguma nolīguma esamība nevarot būt pierādījums par potenciālas konkurences pastāvēšanu starp pusēm, nav nozīmes.

180 Proti, no judikatūras izriet, ka šāda nolīguma noslēgšana ir vismaz būtisks netiešs pierādījums par potenciālo konkurences attiecību pastāvēšanu (šajā ziņā skat. spriedumu *Toshiba*/Komisija, minēts 178. punktā, EU:T:2014:263, 231. punkts). Kā Komisija pamatoti norāda apstrīdētā lēmuma preambulas

271. apsvērumā, konkurences aizlieguma nolīguma noslēgšanas fakts nozīmē, ka puses ir atzinušas, ka tās ir vismaz potenciālas konkurentes attiecībā uz noteiktiem pakalpojumiem. Turklāt konkurences aizlieguma nolīguma esamība ir tikai viens no apstākļiem, uz kuriem balstījusies Komisija, lai secinātu, ka starp pusēm pastāv potenciāla konkurence (skat. šā sprieduma 169.–172. un 182. punktu).

181 Šajā ziņā no judikatūras cita starpā izriet, ka saistībā ar tādu liberalizētu tirgu kā šajā lietā aplūkotais Komisijai nav jāveic konkrētā tirgus struktūras analīze un nav jāizskata jautājums par to, vai ienākšana šajā tirgū veido ekonomiski perspektīvu stratēģiju katrai no pusēm (šajā ziņā skat. spriedumu *E.ON Ruhrgas* un *E.ON*/Komisija, minēts 99. punktā, EU:T:2012:332, 89.–93. punkts), bet tai ir jāpārbauda, vai nepastāv nepārvarami šķēršļi ienākšanai tirgū, kas izslēgtu jebkādu potenciālo konkurenci (šajā ziņā skat. spriedumu *Toshiba*/Komisija, minēts 178. punktā, EU:T:2014:263, 230. punkts).

182 Taču konkrētajā lietā Komisija ne tikai ir konstatējusi, ka telekomunikāciju un televīzijas pakalpojumu tirgi Spānijā un Portugālē ir pilnībā liberalizēti (skat. šā sprieduma 172. punktu), bet arī norādījusi, ka pašas puses ir atzinušas, ka tās darbojas pasaules mēroga telekomunikāciju pakalpojumu tirgū, kā arī vairumtirdzniecības starptautisko nesējpakalpojumu tirgū visā Ibērijas tirgū (apstrīdētā lēmuma preambulas 173., 174. un 272. apsvērums), ka tās nav pierādījušas, ka paredzētais klauzulas darbības termiņš bija nepietiekams, lai iegādātos kādu esošu telekomunikāciju operatoru nolūkā iegūt savā rīcībā noteiktus tīklus bez nepieciešamības pašām tos izvērst (apstrīdētā lēmuma preambulas 273. apsvērums), ka uz pašreizējo situāciju Spānijas un Portugāles tirgos nevar atsaukties, lai izslēgtu iespēju investēt šajā nozarē, jo, neraugoties uz krīzi, investīciju līmenis šajos tirgos ir pieaudzis vai vismaz palicis stabils (apstrīdētā lēmuma preambulas 274. apsvērums), un, visbeidzot, ka *Telefónica* pati ir atzinusi, ka publiska piedāvājuma izsludināšana par tādas sabiedrības iegādi kā *PT* bija paredzama sarunu, kas attiecās uz *Vivo* darījumu, kontekstā un ka līdz ar to ir bijusi iespējama arī kāda *PT* konkurenta iegāde (apstrīdētā lēmuma preambulas 37. un 275.–277. apsvērums).

183 Prasības pieteikumā prasītāja nenorāda ne uz vienu faktu, kas varētu liecināt, ka, neraugoties uz minētajiem apstākļiem, būtu bijusi jāveic konkrēto tirgu detalizēta analīze, lai noteiktu, vai klauzula ir uzskatāma par konkurences ierobežojumu mērķa dēļ, vai lai konstatētu, ka nepastāv nepārvarami šķēršļi pušu ienākšanai to attiecīgajos kaimiņtirgos.

184 Proti, ir jāatzīmē, ka papildus prasītājas argumentācijai, kas jau izskatīta šā sprieduma 162.–181. punktā, tā savos procesuālajos rakstos vienīgi apstrīd Komisijas argumentus, kas kopsavilkuma veidā izklāstīti šā sprieduma 182. punktā, un ir konstatējams, ka ar šo apstrīdēšanu nevar tikt apšaubīts Komisijas vērtējums, saskaņā ar kuru konkrētajā lietā tai nebija pienākuma veikt detalizētu analīzi attiecībā uz potenciālo konkurenci starp pusēm tirgos, uz kuriem attiecas klauzula.

185 Tāpat nevar piekrist prasītājas papildu argumentācijai, kurā ir norādīts uz apstākļiem, kas it kā liecinot, ka ienākšana attiecīgajos tirgos neatbilda pušu stratēģiskajām prioritātēm vai nebija ekonomiski izdevīga vai pievilcīga.

186 Proti, nav detalizēti jāanalizē šī argumentācija un pietiek norādīt, ka, lai gan uzņēmuma nodomam ienākt tirgū varētu būt nozīme, lai noteiktu, vai tas var tikt uzskatīts par potenciālu konkurentu šajā tirgū, tomēr būtiskais faktors, ar kuru ir jāpamato šī kvalifikācija, ir tas, vai tam ir spēja ienākt šajā tirgū (skat. spriedumu *E.ON Ruhrgas* un *E.ON*/Komisija, minēts 99. punktā, EU:T:2012:332, 87. punkts un tajā minētā judikatūra).

187 Visbeidzot, attiecībā uz prasītājas argumentiem, ar kuriem tā tiecas apgalvot, ka acīmredzami nekas konkurences aizlieguma nolīgumā neliedza *Telefónica* palielināt savu līdzdalību sabiedrībā *Zon* un ka tātad bija ļoti maz ticams, ka *Telefónica* attīstīs arī savu pašas infrastruktūru Portugāles tirgū, jo tas varētu kaitēt *Zon* darbībai, pirmkārt, ir jāatzīmē, ka argumentam, ka klauzula neliedza *Telefónica* palielināt savu līdzdalību sabiedrībā *Zon*, – kā Komisija to norādījusi apstrīdētā lēmuma preambulas 164. apsvērumā – nevar piekrist, jo klauzulā burtiski ir ietverts aizliegums "tieši vai netieši ar saistītu [meitasuzņēmumu] starpniecību [iesaistīties] vai [veikt] ieguldījumus [..] projektos telekomunikāciju

nozarē", kas ietver arī *Telefónica* līdzdalības sabiedrībā *Zon* palielinājumu. Otrkārt, apstāklis, ka *Telefónica* sabiedrībā *Zon* jau piederēja mazākuma kapitāldaļu pakete, kuras palielināšana bija aizliegta ar klauzulu, nepierāda, ka *Telefónica* nebija potenciāls konkurents Portugāles tirgū, bet liecina par to, ka klauzulas neesamības gadījumā *Telefónica* būtu varējusi palielināt šo līdzdalību vai iegādāties līdzdalību citu operatoru pamatkapitālā.

188 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka nevar tikt apgalvots, ka – neraugoties uz to, ka pati klauzulas pastāvēšana ir būtisks netiešs pierādījums par potenciālo konkurenci starp pusēm, ka tās mērķis bija nolīgums par tirgu sadali, ka tai bija plaša piemērošanas joma un ka tā iekļāvās liberalizētajā ekonomiskajā kontekstā, – Komisijai būtu bijusi jāveic detalizēta analīze par attiecīgo tirgu struktūru un potenciālo konkurenci starp pusēm šajos tirgos, lai secinātu, ka klauzula ir konkurences ierobežojums mērķa dēļ. Līdz ar to prasītājas argumentācija par LESD 101. panta pārkāpumu, jo neesot tikuši pārbaudīti potenciālās konkurences apstākļi, ir jānoraida.

Par argumentāciju saistībā ar seku neesamību

189 Prasītāja apgalvo, ka, tā kā klauzulā nav ietverts nekāds konkurences ierobežojums mērķa dēļ, Komisija tāpat nav pierādījusi nedz to, ka klauzula ir radījusi ierobežojošu ietekmi uz konkurenci, nedz arī to, ka tā bija spējīga radīt šādu ietekmi.

190 Tā kā no šā sprieduma 93.–188. punktā sniegtā prasītājas argumentu novērtējuma izriet, ka tai nav izdevies pierādīt, ka Komisijas secinājums, ka klauzula ir konkurences ierobežojums mērķa dēļ, ir kļūdains, tās argumentācija, kas kopsavilkuma veidā ir izklāstīta šā sprieduma 189. punktā, balstās uz kļūdainu premisu, ka attiecīgā rīcība nevar tikt kvalificēta kā konkurences ierobežojums mērķa dēļ, un līdz ar to ir noraidāma. No šī paša LESD 101. panta 1. punkta formulējuma izriet, ka neatkarīgi no to sekām nolīgumi uzņēmumu starpā ir aizliegti, ja tiem ir pret konkurenci vērsts mērķis. Līdz ar to, ja ir pierādīts inkriminējamas rīcības pret konkurenci vērsts mērķis, faktisku pret konkurenci vērstu seku pierādīšana nav nepieciešama (skat. spriedumu, 2011. gada 3. marts, *Siemens* un *VA Tech Transmission & Distribution*/Komisija, no T-122/07 līdz T-124/07, Krājums, EU:T:2011:70, 75. punkts un tajā minētā judikatūra).

191 Proti, lai piemērotu LESD 101. panta 1. punktu, nolīguma konkrēto seku vērā ņemšana ir lieka tad, ja ir redzams, ka tā mērķis ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci. Tā tas it īpaši ir gadījumā, kad nolīgumi ietver acīmredzamus konkurences ierobežojumus, tādus kā cenu noteikšana un tirgu sadale (spriedums, 2011. gada 8. decembris, *KME Germany* u.c./Komisija, C-389/10 P, Krājums, EU:C:2011:816, 75. punkts).

192 Turklāt ir jānoraida prasītājas arguments, ka Komisija, apgalvojot, ka apstāklis, ka puses nav izvērsušas jaunas darbības Spānijā vai Portugālē, ir netieša norāde uz klauzulas piemērošanu (apstrīdētā lēmuma preambulas 365. apsvērums), esot prasījusi pusēm sniegt "probatio diabolica", proti, pierādīt, ka jaunu darbību neesamība nav bijusi klauzulas dēļ. Tā kā Komisija, lai pierādītu, ka ar klauzulu ir pārkāpts LESD 101. pants, ir balstījusies nevis uz minēto apstākli, bet gan uz faktu, ka klauzula ir pārkāpums mērķa dēļ, un tā kā turklāt Komisija ir norādījusi, ka apstāklis, ka puses nav izvērsušas jaunas darbības attiecīgajos tirgos, ir "netieša norāde" uz to, ka klauzula, iespējams, tikusi izpildīta, prasītāja nevar pārmest Komisijai, ka tā ir prasījusi pusēm sniegt kādu *probatio diabolica*.

193 Līdz ar to argumentācija par to, ka Komisija neesot izvērtējusi klauzulas ietekmi, ir jānoraida.

2. *Par prasījumiem attiecībā uz naudas soda apmēru*

194 Pakārtoti prasītāja apstrīd tai uzliktā naudas soda apmēru un norāda, ka tas esot jāsamazina, jo pat gadījumā, ja klauzula būtu spējīga radīt ierobežojošu ietekmi uz konkurenci, Komisija, nosakot naudas soda apmēru, neesot pienācīgi izsvērusi šīs ietekmes mērogu un tās ilgumu, tādējādi pārkāpjot principus, kas attiecas uz naudas sodu aprēķināšanu, un samērīguma principu.

a) Ievada apsvērumi

Par principiem, kas attiecas uz naudas sodu aprēķināšanu

195 Jāatgādina, ka no pastāvīgās judikatūras izriet, ka Komisijai ir plaša novērtējuma brīvība attiecībā uz naudas sodu apmēra noteikšanas metodi. Šajā metodē, kas ir aprakstīta pamatnostādnēs, ir iekļauti dažādi elastīgi elementi, kas Komisijai ļauj izmantot tai piešķirto novērtējuma brīvību atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktam (šajā ziņā un pēc analoģijas skat. spriedumu, 2009. gada 3. septembris, *Papierfabrik August Koehler* u.c./Komisija, C-322/07 P, C-327/07 P un C-338/07 P, Krājums, EU:C:2009:500, 112. punkts un tajā minētā judikatūra).

196 Savienības konkurences tiesību pārkāpumu smagums ir nosakāms, pamatojoties uz ļoti daudziem apstākļiem, tādiem kā īpašie lietas apstākļi, tās konteksts un naudas sodu preventīvais raksturs, kaut arī nav izstrādāts saistošs vai izsmeļošs to kritēriju saraksts, kas būtu obligāti jāņem vērā (spriedumi, 2009. gada 19. marts, *Archer Daniels Midland*/Komisija, C-510/06 P, Krājums, EU:C:2009:166, 72. punkts, un 2009. gada 3. septembris, *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija, C-534/07 P, Krājums, EU:C:2009:505, 54. punkts).

197 Kā ir ticis norādīts šā sprieduma 52. punktā, Komisija šajā lietā ir noteikusi naudas sodu apmēru, piemērojot Pamatnostādnēs paredzēto metodi.

198 Lai gan šīs pamatnostādnes nevar tikt kvalificētas kā tādas tiesību normas, kas pārvaldes iestādei jebkurā gadījumā būtu jāievēro, tās tomēr nosaka indikatīvas uzvedības normas, no kurām katrā atsevišķā gadījumā pati pārvaldes iestāde nevar atkāpties, nenorādot iemeslus, kuri būtu saderīgi ar vienlīdzīgas attieksmes principu (pēc analoģijas skat. spriedumus, 2005. gada 28. jūnijs, *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P, Krājums, EU:C:2005:408, 209. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2008. gada 8. oktobris, *Carbone-Lorraine*/Komisija, T-73/04, Krājums, EU:T:2008:416, 70. punkts).

199 Pieņemot tādas rīcības normas un to publicēšanas brīdī paziņojot, ka turpmāk šīs normas tiks piemērotas gadījumiem, uz kuriem tās attiecas, Komisija pati ierobežo savas minētās novērtējuma brīvības izmantošanas iespējas un nevar atkāpties no šīm normām, – pretējā gadījumā tā varētu tikt sodīta par tādu vispārējo tiesību principu pārkāpumu kā vienlīdzīgas attieksmes princips vai tiesiskās paļāvības aizsardzības princips (pēc analoģijas skat. spriedumus *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, minēts 198. punktā, EU:C:2005:408, 211. punkts un tajā minētā judikatūra, un *Carbone-Lorraine*/Komisija, minēts 198. punktā, EU:T:2008:416, 71. punkts).

200 Turklāt šajās pamatnostādnēs vispārīgi un abstrakti ir noteikta metodika, kuru Komisija atzinusi sev par saistošu attiecībā uz naudas sodu apmēra noteikšanu, un tādējādi šīs pamatnostādnes nodrošina uzņēmumiem tiesisko noteiktību (pēc analoģijas skat. spriedumu *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, minēts 198. punktā, EU:C:2005:408, 211. un 213. punkts).

201 Pamatnostādņu 4. un 5. punktā ir paredzēts:

"4. Komisijas pilnvaras uzlikt naudas sodu uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām, ja tās tīši vai nolaidības dēļ pārkāpj [LESD 101. vai 102.] pantu, ir viens no līdzekļiem, kā Komisija var veikt savu Līgumā uzticēto uzraudzības pienākumu. Šajā uzdevumā ietilpst ne tikai pienākums veikt izmeklēšanu un noteikt sankcijas par atsevišķiem pārkāpumiem, bet arī pienākums īstenot vispārēju politiku, kuras mērķis ir konkurences lietām piemērot Līgumā noteiktos principus un ievirzīt uzņēmumu rīcību atbilstošā gultnē. Šim nolūkam Komisijai jānodrošina, lai tās rīcībai būtu vajadzīgais preventīvais raksturs. Tāpēc, ja Komisija konstatē [LESD 101. vai 102.] panta pārkāpumu, tā var uzlikt vainīgajiem naudas sodu. Naudas sods jānosaka pietiekami preventīvā līmenī ne tikai tādēļ, lai sodītu attiecīgos uzņēmumus (konkrēti preventīvā iedarbība), bet arī tādēļ, lai kavētu citus uzņēmumus rīkoties pretēji [LESD 101. vai 102.] pantam vai turpināt šādu rīcību (vispārēji preventīvā iedarbība).

5. Lai sasniegtu šos mērķus, Komisijai vajadzētu atsaukties uz pārkāpumā iesaistīto preču vai pakalpojumu pārdošanas apjomu [pārdevumu vērtību], pieņemot to par pamatu naudas soda noteikšanā. Nosakot atbilstošo naudas soda summu, svarīgam vajadzētu būt arī pārkāpuma izdarīšanas ilgumam. Pārkāpuma izdarīšanas ilgums visādā ziņā ietekmē sekas, ko pārkāpums var atstāt uz tirgu. Tāpēc ir būtiski, lai naudas sods atspoguļotu arī gadu skaitu, kuru gaitā uzņēmums veicis pārkāpumu."

202 Pamatnostādnēs ir noteikta aprēķina metode, kas ietver divus posmus (Pamatnostādņu 9. punkts). Pamatnostādnēs ir paredzēts, ka pirmajā naudas soda aprēķināšanas posmā Komisija katram attiecīgajam uzņēmumam vai uzņēmumu apvienībai nosaka naudas soda pamatsummu, un tās ietver šajā ziņā šādus noteikumus:

"12. Pamatsummu nosaka, atsaucoties uz pārdoto preču vai pakalpojumu apjomu [pārdevumu vērtību] un izmantojot turpmāko metodiku.

[..]

13. Lai noteiktu naudas soda pamatsummu, Komisija izmanto pārkāpumā tieši vai netieši iesaistīto uzņēmuma preču vai pakalpojumu pārdošanas apjomu [pārdevumu vērtību] atbilstošajā EEZ teritorijā. Parasti Komisija ņem vērā uzņēmuma pārdošanas rādītājus tā pēdējā pilnā gada laikā, kad uzņēmums bijis iesaistīts pārkāpumā.

[..]

19. Naudas soda pamatsumma atbilst pārdošanas apjoma [pārdevumu vērtības] daļai, ko nosaka atkarībā no pārkāpuma smaguma pakāpes, reizinot to ar gadu skaitu, kuru gaitā izdarīts pārkāpums.

20. Smaguma pakāpi novērtē katram konkrētajam gadījumam un visiem pārkāpumu veidiem, ņemot vērā visus būtiskos lietas apstākļus.

21. Vispārējais princips ir tāds, ka pārdošanas apjoma [pārdevumu vērtības] daļu nosaka līmenī, kas nepārsniedz 30 % no visa pārdošanas apjoma [visas pārdevumu vērtības].

22. Lai izlemtu, vai konkrētajā gadījumā pārdošanas apjoma [pārdevumu vērtības] daļai jāatrodas minētā diapazona sākumā vai beigās, Komisija ņem vērā vairākus faktorus, piemēram, pārkāpuma veidu, visu attiecīgo dalībnieku kopējo tirgus daļu, pārkāpuma izdarīšanas ģeogrāfisko teritoriju un to, vai pārkāpums jau ir īstenots vai vēl ne.

23. Horizontālas vienošanās par cenu noteikšanu, tirgus sadali un ražošanas izlaides ierobežošanu, kas parasti ir slepenas, pēc sava rakstura pieder pie vissmagākajiem konkurences ierobežojumiem. Saskaņā ar konkurences politiku par tām jāpiemēro smags sods. Tāpēc, nosakot pārdošanas apjoma [pārdevumu vērtības] daļu par šādiem pārkāpumiem, tai jāatrodas diapazona augšdaļā.

24. Lai pilnībā ņemtu vērā katra uzņēmuma pārkāpuma izdarīšanas ilgumu, summu, ko nosaka uz pārdošanas apjoma [pārdevumu vērtības] pamata (skatīt iepriekš 20. līdz 23. punktu), reizina ar gadu skaitu, kuru gaitā uzņēmums piedalījies pārkāpumā. Periodu, kas mazāks par sešiem mēnešiem, ieskaita kā pusgadu, un periodu, kas garāks par sešiem mēnešiem, bet īsāks par veselu gadu, ieskaita kā veselu gadu.

25. Turklāt neatkarīgi no tā, cik ilgi uzņēmums piedalījies pārkāpuma izdarīšanā, Komisija iekļauj pamatsummā summu, kas līdzvērtīga 15 % līdz 25 % no pārdošanas apjoma [pārdevumu vērtības], kas noteikts saskaņā ar A sadaļu, lai aizkavētu uzņēmumus pat noslēgt horizontālas vienošanās par cenu noteikšanu, tirgus sadali un ražošanas ierobežošanu. Komisija var piemērot arī šādu papildu summu citu pārkāpumu gadījumā. Lai izlemtu, kādu pārdošanas apjoma [pārdevumu vērtības] daļu piemērot katram konkrētajam gadījumam, Komisija ņem vērā dažādus faktorus, jo īpaši tos, kas minēti 22. punktā.

[..]"

203 Pamatnostādnēs ir paredzēts, ka otrajā aprēķināšanas posmā Komisija var koriģēt – palielinot vai samazinot – pamatsummu, pamatojoties uz visaptverošu novērtējumu, kurā tiek ņemti vērā visi apstākļi, kuriem ir nozīme (Pamatnostādņu 11. un 27. punkts).

204 Runājot par šiem apstākļiem, Pamatnostādņu 29. punktā ir paredzēts:

"Naudas soda pamatsummu var samazināt, ja Komisija konstatē vainu [atbildību] mīkstinošus apstākļus, proti:

— ja attiecīgais uzņēmums sniedz pierādījumus, ka tas beigs [ir izbeidzis] pārkāpumu tūlīt pēc Komisijas iejaukšanās. Tas neattiecas uz gadījumiem, kad noslēgtas slepenas vienošanās vai piekopta slepena prakse (jo īpaši saistībā ar karteļiem),

— ja uzņēmums sniedz pierādījumus, ka pārkāpums ir noticis nolaidības rezultātā,

— ja attiecīgais uzņēmums sniedz pierādījumus, ka tā dalība pārkāpuma izdarīšanā ir ārkārtīgi neliela, un tādējādi pierāda, ka laikposmā, kad tas bija nelikumīgas vienošanās dalībnieks, tas faktiski šo vienošanos neīstenoja, bet veica konkurējošas darbības tirgū; pašu faktu, ka uzņēmums ir piedalījies pārkāpuma izdarīšanā īsāku laiku nekā citi uzņēmumi, neuzskata par vainu [atbildību] mīkstinošu apstākli, jo tas jau ņemts vērā, nosakot pamatsummu,

— ja attiecīgais uzņēmums ir nopietni sadarbojies ar Komisiju, šai sadarbībai pārsniedzot paziņojumā par iecietību noteiktās robežas un tā juridisko pienākumu to darīt,

— ja pret konkurenci vērsto rīcību ir atļāvušas vai veicinājušas valsts iestādes vai tiesiskais regulējums."

205 Visbeidzot, kā ir atgādinājusi Tiesa savā iepriekš 191. punktā minētajā spriedumā *KME Germany* u.c./Komisija (EU:C:2011:816, 129. punkts) un 2011. gada 8. decembra spriedumā *KME Germany* u.c./Komisija (C-272/09 P, Krājums, EU:C:2011:810, 102. punkts), Savienības tiesai ir jāveic tiesiskuma pārbaude, pamatojoties uz elementiem, kādus ir iesniedzis prasītājs, lai pamatotu izvirzītos pamatus. Šīs pārbaudes ietvaros tiesa nedrīkst atsaukties uz Komisijas novērtējuma brīvību ne attiecībā uz to elementu izvēli, kādi tiek ņemti vērā, piemērojot Pamatnostādnēs minētos kritērijus, ne attiecībā uz šo elementu novērtēšanu, lai atteiktos veikt detalizētu faktisko un tiesisko elementu pārbaudi.

206 Tiesiskuma pārbaudi papildina neierobežota kompetence, kas atbilstoši LESD 261. pantam Savienības tiesai tikusi atzīta ar Padomes 1962. gada 6. februāra Regulas Nr. 17, Pirmā regula par [EKL 81. un 82]. panta īstenošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.), 17. pantu un pašlaik – ar Regulas Nr. 1/2003 31. pantu. Šī kompetence pilnvaro tiesu papildus vienkāršai sankciju tiesiskuma pārbaudei aizstāt Komisijas vērtējumu ar savu vērtējumu un līdz ar to atcelt, samazināt vai palielināt uzlikto naudas sodu vai noteikto kavējuma naudu (spriedums *KME Germany* u.c./Komisija, minēts 205. punktā, EU:C:2011:810, 103. punkts).

Apstrīdētais lēmums

207 Komisija uzskatīja, ka, ņemot vērā apstrīdētajā lēmumā aprakstītos faktus, pārkāpums tika izdarīts tīši un izpaudās kā acīmredzami prettiesisks nolīgums par konkurences aizliegumu un par Spānijas un Portugāles elektronisko komunikāciju tirgu sadali starp pusēm. Komisijas ieskatā, runājot par šāda veida acīmredzamiem pārkāpumiem, puses nevar atsaukties uz to, ka tās nav rīkojušās tīši (apstrīdētā lēmuma preambulas 477. apsvērums).

208 Attiecībā uz pārdevumu vērtību, kas tiek izmantota kā atskaites punkts pamatsummas noteikšanā, Komisija secināja, ka konkurences aizlieguma klauzula bija piemērojama visiem Spānijā vai Portugālē sniegtajiem elektronisko komunikāciju pakalpojumiem, kā arī televīzijas pakalpojumiem, izņemot pasaules mēroga telekomunikāciju pakalpojumus un vairumtirdzniecības starptautiskos nesējpakalpojumus, attiecībā uz kuriem nolīguma parakstīšanas datumā puses savā starpā konkurēja Ibērijas pussalā un kuriem tādēļ klauzula nebija piemērojama. Turklāt, ņemot vērā, ka saskaņā ar klauzulu no tās piemērošanas jomas bija izslēgti visi ieguldījumi vai darbības, kas nolīguma [parakstīšanas] datumā bija īstenošanas procesā un ko varēja uzskatīt par konkurējošiem ar otras puses darbībām un ieguldījumiem Ibērijas tirgū, Komisija attiecībā uz katru pusi ņēma vērā tikai šīs puses savā izcelsmes valstī veikto pārdevumu vērtību. Tātad tā tostarp neņēma vērā to pārdevumu vērtību, ko katra puse ir veikusi otras puses izcelsmes valstī, jo šīs summas principā atbilda jau uzsāktām darbībām, kas nav aptvertas ar klauzulu. Tas nozīmē, ka attiecībā uz *Telefónica* Komisija pārdevumu vērtību noteica, ņemot vērā šīs sabiedrības Spānijā veikto pārdevumu vērtību, savukārt attiecībā uz *PT* minētā vērtība tika noteikta, ņemot vērā šīs sabiedrības Portugālē veikto pārdevumu vērtību (apstrīdētā lēmuma preambulas 482. un 483. apsvērums).

209 Turpinājumā Komisija norādīja, ka parasti tā ņem vērā pārdevumus, ko uzņēmumi veikuši pēdējā pilnajā to dalības pārkāpumā gadā. Ņemot vērā, ka konkrētajā gadījumā pārkāpums ilga mazāk par vienu gadu un tika izdarīts laikposmā no 2010. līdz 2011. gadam, Komisija izmantoja uzņēmumu 2011. gadā veiktos pārdevumus, kuru apjoms bija mazāks par to pārdevumu apjomu, ko puses ir veikušas 2010. gadā (apstrīdētā lēmuma preambulas 484. apsvērums).

210 Attiecībā uz pārkāpuma smagumu, no kura ir atkarīga pārdevumu vērtības procentuālā daļa, kas tiek ņemta vērā, lai noteiktu naudas soda apmēru, Komisija norādīja, ka konkrētajā gadījumā pārkāpums izpaudās kā nolīgums par konkurences aizliegumu un par Spānijas un Portugāles elektronisko komunikāciju un televīzijas pakalpojumu tirgu sadali starp pusēm un ka *Telefónica* un *PT* bija vēsturiskie operatori savās attiecīgajās valstīs (apstrīdētā lēmuma preambulas 489. apsvērums).

211 Komisija norādīja, ka tā ir ņēmusi vērā faktu, ka puses klauzulu neturēja slepenībā no brīža, kad tā pirmo reizi tikusi iekļauta 2010. gada 1. jūnija piedāvājumā. Faktiski, kā tas izklāstīts apstrīdētā lēmuma preambulas 128.–130. apsvērumā, otrā piedāvājuma, kurā bija iekļauts pirmais klauzulas projekts, tekstu puses ievietoja tiešsaistē savās attiecīgajās interneta vietnēs un to paziņoja Spānijas un Portugāles biržu iestādēm, kas savukārt to publicēja savās attiecīgajās interneta vietnēs. Tāpat 2010. gada 9. jūnijā *PT* izplatīja saviem akcionāriem skaidrojošo brošūru par darījumu un par klauzulu. Turklāt nolīgums, kurā bija ietverta galīgā klauzulas redakcija, bija daļa no lietas materiāliem,

ko *Telefónica* un *PT* iesniegušas *Anatel* un *CADE*. Visbeidzot, 2010. gada 23. augustā *Jornal de Negócios* publicētajā rakstā *Telefónica* apstiprināja, ka nolīgumā bija ietverta konkurences aizlieguma klauzula (apstrīdētā lēmuma preambulas 491. apsvērums).

212 Attiecībā uz pārkāpuma ilgumu Komisija ir ņēmusi vērā apstākli, ka tas ilga no 2010. gada 27. septembra, t.i., darījuma notariālās apliecināšanas dienas un tātad tā galīgās noslēgšanas datuma, līdz 2011. gada 4. februārim, t.i., pušu vienošanās par klauzulas atcelšanu datumam (apstrīdētā lēmuma preambulas 492. apsvērums).

213 Ņemot vērā šos apstākļus, uzņēmumu lielumu un īso attiecīgā ierobežojošā nolīguma darbības termiņu, Komisija secināja, ka konkrētajos šīs lietas apstākļos būtu samērīgi un no preventīvas iedarbības viedokļa pietiekami ņemt vērā nelielu pārdevumu vērtības procentuālo daļu naudas sodu pamatsummas aprēķināšanai. Līdz ar to Komisija uzskatīja, ka vērā ņemamajai pārdevumu vērtības procentuālajai daļai ir jābūt 2 % attiecībā uz abiem konkrētajiem uzņēmumiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 493. apsvērums). Attiecībā uz katru uzņēmumu izraudzītā pārdevumu vērtības procentuālā daļa tika reizināta ar koeficientu, kas noteikts par ilgumu, t.i, 0,33, kas atbilst četriem mēnešiem no pilnā gada.

214 Komisija šādi aprēķinātās summas izmantoja kā galīgās pamatsummas, kas liek konstatēt, ka aplūkotajā gadījumā tā nepievienoja kādu konkrētu summu preventīvā nolūkā (iestāšanās maksa), tādu kā Pamatnostādņu 25. punktā paredzētā (skat. šā sprieduma 202. punktu), un šo faktu Komisija apstiprināja tiesas sēdē.

215 Attiecībā uz pamatsummas korekciju Komisija, pirmkārt, norādīja, ka konkrētajā lietā nav konstatējams neviens atbildību pastiprinošs apstāklis (apstrīdētā lēmuma preambulas 496. apsvērums).

216 Otrkārt, Komisija atgādināja, ka puses bija nolēmušas atcelt klauzulu 2011. gada 4. februārī, tādējādi izbeidzot konkrēto pret konkurenci vērsto rīcību. Komisija uzskatīja, ka, ņemot vērā, ka klauzula tika izbeigta jau 16 dienas pēc Komisijas veiktās procedūras uzsākšanas un 30 dienas pēc tam, kad Komisija bija nosūtījusi pusēm pirmo informācijas pieprasījumu, un ka klauzula netika turēta slepenībā, būtu jāsecina, ka minētā atcelšana veido atbildību mīkstinošu apstākli, kas piemērojams abām pusēm (apstrīdētā lēmuma preambulas 500. apsvērums).

217 Ņemot vērā šos apstākļus, Komisija secināja, ka pusēm uzliekamā naudas soda pamatsumma ir jāsamazina par 20 % (apstrīdētā lēmuma preambulas 501. apsvērums), un noraidīja visus pušu argumentus, kuros tās atsaucās uz citiem atbildību mīkstinošiem apstākļiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 502.–507. apsvērums).

218 Līdz ar to galīgās naudas sodu summas bija EUR 66 894 400 attiecībā uz *Telefónica* un EUR 12 290 400 attiecībā uz *PT*.

b) Par pārdevumiem, kas ņemti vērā naudas soda aprēķināšanas mērķiem

219 Prasītāja kritizē Komisijas secinājumus par klauzulas piemērošanas jomu un norāda, ka, tā kā noteiktu darbību izslēgšana no šīs piemērošanas jomas izraisītu naudas soda aprēķināšanai vērā ņemamā apgrozījuma samazināšanu, tai uzliktā naudas soda apmērs esot jāsamazina. Komisija esot ignorējusi Portugāles elektronisko komunikāciju tirgu visaptverošo analīzi, ko prasītāja bija iekļāvusi savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem, neizskatot un neatspēkojot lielu daļu no prasītājas argumentiem.

Par pamatojumu

220 Ciktāl šī prasītājas argumentācija ir jāsaprot kā pārmetums, ka Komisija neesot ievērojusi pienākumu norādīt pamatojumu, ir jāatgādina, ka pamatojums ir jāpielāgo attiecīgā tiesību akta raksturam un tajā ir skaidri un nepārprotami jānorāda iestādes, kas ir izdevusi tiesību aktu, argumentācija, lai

ieinteresētās personas varētu uzzināt veiktā pasākuma pamatojumu un lai kompetentā tiesa varētu īstenot savu kontroli (skat. spriedumu *Elf Aquitaine*/Komisija, minēts 78. punktā, EU:C:2011:620, 147. punkts un tajā minētā judikatūra). Netiek prasīts, lai pamatojumā tiktu izklāstīti visi atbilstošie faktiskie un tiesiskie apstākļi, jo jautājums, vai akta pamatojumā ir izpildītas LESD 296. panta prasības, ir jāizvērtē, ņemot vērā ne tikai tā formulējumu, bet arī tā kontekstu, kā arī visas tiesību normas, kas regulē attiecīgo jomu (skat. spriedumu Komisija/*Sytraval* un *Brink's France*, minēts 78. punktā, EU:C:1998:154, 63. punkts un tajā minētā judikatūra).

221 Attiecībā uz pienākuma norādīt pamatojumu apjomu saistībā ar par Savienības konkurences tiesību normu pārkāpumu uzliktā naudas soda aprēķināšanu ir jāatzīmē, ka Regulas Nr. 1/2003 23. panta 3. punktā ir paredzēts, ka, "nosakot soda naudas [naudas soda] apmēru, ņem vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu". Šajā ziņā Pamatnostādnēs un Paziņojumā par atbrīvojumu no sodanaudas [naudas soda] un sodanaudas [naudas soda] samazināšanu karteļu gadījumos (OV 2006, C 298, 17. lpp.) ir ietverti indikatīvi noteikumi par vērtējuma elementiem, kas Komisijai ir jāņem vērā, nosakot pārkāpuma smagumu un ilgumu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2003. gada 9. jūlijs, *Cheil Jedang* /Komisija, T-220/00, Krājums, EU:T:2003:193, 217. punkts un tajā minētā judikatūra).

222 Šajos apstākļos būtiska formas prasība, ko veido pienākums norādīt pamatojumu, ir izpildīta, ja Komisija savā lēmumā norāda vērtējuma elementus, ko tā ir ņēmusi vērā atbilstoši savām Pamatnostādnēm un, attiecīgā gadījumā, savam Paziņojumam par atbrīvojumu no naudas soda un naudas soda samazināšanu karteļu gadījumos un kas tai ļāvuši noteikt pārkāpuma smagumu un ilgumu naudas soda apmēra aprēķināšanas mērķiem (šajā ziņā skat. spriedumu *Cheil Jedang*/Komisija, minēts 221. punktā, EU:T:2003:193, 218. punkts).

223 Konkrētajā gadījumā apstrīdētā lēmuma 5. un 6.3.3.2. iedaļā un, it īpaši, preambulas 153., 184., 185. un 278. apsvērumā Komisija ir norādījusi, ka puses ir uzskatāmas vismaz par potenciālām konkurentēm visos elektronisko komunikāciju pakalpojumu un televīzijas pakalpojumu tirgos Spānijā un Portugālē, ka nevar piekrist to argumentiem, ar kuriem tās vēlas panākt noteiktu darbību izslēgšanu no klauzulas piemērošanas jomas, un ka, ņemot vērā, ka ir tikuši noraidīti pušu argumenti par potenciālas konkurences esamību starp tām, un ņemot vērā klauzulas plašo piemērošanas jomu, aplūkotajā lietā nav jāveic detalizēta analīze par jautājumu, vai puses bija potenciālas konkurentes, attiecībā uz katru specifisko tirgu, lai izvērtētu, vai nolīgums ir uzskatāms par ierobežojumu mērķa dēļ. Pēc tam apstrīdētā lēmuma preambulas 482. apsvērumā zem virsraksta "Pārdevumu vērtība" Komisija ir atzīmējusi, ka tās ieskatā konkurences aizlieguma klauzula ir piemērojama visu veidu elektronisko komunikāciju pakalpojumiem, kā arī televīzijas pakalpojumiem, izņemot pasaules mēroga telekomunikāciju pakalpojumus un vairumtirdzniecības starptautiskos nesējpakalpojumus, un ka pārkāpums tādējādi tieši vai netieši skāra visus pakalpojumus, kas sniegti Spānijā vai Portugālē un kas ir neatņemama daļa no 5.3. iedaļā uzskaitītajiem tirgiem, izņemot pasaules mēroga telekomunikāciju pakalpojumus un vairumtirdzniecības starptautiskos nesējpakalpojumus.

224 No tā izriet, ka Komisija ir sniegusi pietiekamus paskaidrojumus par to, kā tā noteica pārdevumu vērtību, kas ir ņemama vērā naudas soda aprēķināšanas mērķiem, un par iemesliem, kuru dēļ tā secināja, ka nav jāizskata katrs no pakalpojumiem, attiecībā uz kuriem prasītāja savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem bija pieprasījusi izslēgšanu naudas soda aprēķināšanas mērķiem. Ciktāl prasītājas argumenti var tikt saprasti tādējādi, ka tie attiecas uz pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumu, tie tātad ir noraidāmi.

Par lietas būtību

225 Prasītāja apgalvo, ka no naudas soda aprēķina esot jāizslēdz noteiktu pārdevumu vērtība, proti, tādos tirgos veiktie pārdevumi, kuros puses nebija potenciālas konkurentes, pārdevumi, kas atbilst jau uzsāktajām darbībām, un pārdevumi, kas veikti ārpus Ibērijas pussalas.

– Par pārdevumiem, kas atbilst darbībām, uz kurām nevar attiekties konkurence

226 Runājot par pārdevumiem, kas, pēc prasītājas domām, esot veikti tādos tirgos vai attiecībā uz tādiem pakalpojumiem, uz kuriem nav attiecināma potenciāla konkurence, pirmkārt, ir jānorāda, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 478. apsvērumā Komisija ir atsaukusies uz Pamatnostādņu 12. punktu, kurā ir paredzēts, ka naudas soda pamatsumma tiek noteikta, izmantojot pārdevumu vērtību atbilstoši nākamajos punktos norādītajai metodikai. Turklāt minētajā preambulas apsvērumā Komisija ir paskaidrojusi, ka uzņēmumiem uzliekamā naudas soda pamatsumma tiks noteikta, izmantojot uzņēmumu veikto preču vai pakalpojumu pārdevumu, kas tieši vai netieši saistīti ar pārkāpumu, vērtību atbilstošajā ģeogrāfiskajā apgabalā Eiropas Savienības teritorijā. Turpinājumā, apstrīdētā lēmuma preambulas 482. apsvērumā (skat. šā sprieduma 208. punktu), Komisija norādīja, ka tās ieskatā konkurences aizlieguma klauzula ir piemērojama visu veidu elektronisko komunikāciju pakalpojumiem, kā arī televīzijas pakalpojumiem, izņemot pasaules mēroga telekomunikāciju pakalpojumus un vairumtirdzniecības starptautiskos nesējpakalpojumus, un ka pārkāpums tādējādi tieši vai netieši skāra visus pakalpojumus, kas sniegti Spānijā vai Portugālē un kas ir neatņemama daļa no 5.3. iedaļā uzskaitītajiem tirgiem, izņemot pasaules mēroga telekomunikāciju pakalpojumus un vairumtirdzniecības starptautiskos nesējpakalpojumus.

227 Tiesas sēdē Komisija, atbildot uz Vispārējās tiesas jautājumiem, paskaidroja, ka, ņemot vērā ļoti plašo klauzulas piemērošanas jomu, tai nebija jāanalizē potenciāla konkurence starp pusēm attiecībā uz katru no pakalpojumiem, kurus norādījusi prasītāja saistībā ar naudas soda apmēra aprēķinam vērā ņemamās pārdevumu vērtības noteikšanu. Saistībā ar pārkāpumu mērķa dēļ, kāds ir aplūkots konkrētajā lietā, kur šāda analīze netiekot prasīta pārkāpuma konstatēšanas mērķiem, šāda analīze tāpat neesot atzīstama par nepieciešamu naudas soda apmēra noteikšanai.

228 Šiem argumentiem nevar piekrist.

229 Proti, atbilstoši klauzulas formulējumam tā ir piemērojama "[visiem] tādiem projektiem telekomunikāciju nozarē (tostarp fiksēto un mobilo pakalpojumu, interneta piekļuves un televīzijas pakalpojumu jomā, taču izņemot visus līdz šā nolīguma parakstīšanas dienai veiktos ieguldījumus vai darbības), kuri var tikt uzskatīti par konkurējošiem ar otru pusi Ibērijas tirgū". Turklāt naudas soda aprēķināšanas mērķiem Komisija izmantoja to darbību ietvaros veikto pārdevumu vērtību, kas tās skatījumā ietilpst klauzulas piemērošanas jomā, un neizmantoja pārdevumus, kas atbilst jau uzsāktajām darbībām, kuras atbilstoši klauzulas formulējumam ir izslēgtas no tās piemērošanas jomas. Tātad pārdevumi, kas atbilst darbībām, kuras nevar tikt uzskatītas par konkurējošām ar otras puses darbībām klauzulas piemērošanas laikā un kuras atbilstoši klauzulas formulējumam tāpat ir izslēgtas no tās piemērošanas jomas, arī ir jāizslēdz naudas soda aprēķināšanā.

230 No tā izriet, ka, kaut arī Komisijai nebija jāizvērtē potenciāla konkurence attiecībā uz katru no prasītājas norādītajiem pakalpojumiem pārkāpuma konstatēšanas mērķiem (skat. šā sprieduma 169.–188. punktu), tomēr tai būtu bijis jāpārbauda, vai prasītāja pamatoti apgalvoja, ka attiecīgo pakalpojumu pārdevumu vērtība būtu jāizslēdz no naudas soda aprēķina tādēļ, ka starp pusēm nepastāvēja potenciāla konkurence attiecībā uz šiem pakalpojumiem.

231 Šajā ziņā ir jāatgādina, kā Tiesa jau ir nospriedusi, ka Komisijai katrā konkrētā gadījumā, ņemot vērā arī tā kontekstu, kā arī ar Regulu Nr. 1/2003 izveidotās sodu sistēmas mērķus, ir jānovērtē iecerētā ietekme uz attiecīgo uzņēmumu, it īpaši ņemot vērā apgrozījumu, kas atspoguļo šī uzņēmuma patieso ekonomisko situāciju laikposmā, kad ticis izdarīts pārkāpums (spriedumi, 2007. gada 7. jūnijs, *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija, C-76/06 P, Krājums, EU:C:2007:326, 25. punkts; 2014. gada 12. novembris, *Guardian Industries* un *Guardian Europe*/Komisija, C-580/12 P, Krājums, EU:C:2014:2363, 53. punkts, un 2015. gada 23. aprīlis, *LG Display* un *LG Display Taiwan*/Komisija, C-227/14 P, Krājums, EU:C:2015:258, 49. punkts).

232 Nosakot naudas soda apmēru, ir atļauts ņemt vērā gan uzņēmuma apgrozījuma kopējo apjomu, kas – lai arī aptuveni un nepilnīgi – liecina par tā lielumu un ekonomisko varu, gan šā apgrozījuma daļu, kas attiecas uz precēm, kuras ir pārkāpuma priekšmets, un kas var liecināt par pārkāpuma mērogu (spriedumi, 1983. gada 7. jūnijs, *Musique Diffusion française* u.c./Komisija, no 100/80 līdz 103/80, Krājums, EU:C:1983:158, 121. punkts; *Guardian Industries* un *Guardian Europe*/Komisija, minēts 231. punktā, EU:C:2014:2363, 54. punkts, un *LG Display* un *LG Display Taiwan*/Komisija, minēts 231. punktā, EU:C:2015:258, 50. punkts).

233 Lai gan ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu Komisijai ir atstāta novērtējuma brīvība, ar šo regulu tomēr tās izmantošana ir ierobežota, nosakot objektīvus kritērijus, kas Komisijai ir jāievēro. Tātad, pirmkārt, naudas soda, kas var tikt uzlikts uzņēmumam, apmēram ir paredzēti skaitļos izteikti un absolūti griesti, un līdz ar to naudas soda maksimālais apmērs, kāds var tikt uzlikts kādam uzņēmumam, ir iepriekš nosakāms. Otrkārt, šīs novērtējuma brīvības izmantošanu ierobežo arī rīcības normas, ko Komisija pati sev ir noteikusi, it īpaši Pamatnostādnēs (spriedumi *Guardian Industries* un *Guardian Europe*/Komisija, minēts 231. punktā, EU:C:2014:2363, 55. punkts, un *LG Display* un *LG Display Taiwan*/Komisija, minēts 231. punktā, EU:C:2015:258, 51. punkts).

234 Tādējādi tad, kad Komisija, kā tas ir aplūkotajā lietā, nosaka naudas soda pamatsummu atbilstoši Pamatnostādnēs izklāstītajai metodikai, tai šī metodika ir jāievēro.

235 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Pamatnostādņu 13. punktu, "lai noteiktu naudas soda pamatsummu, Komisija izmanto pārkāpumā tieši vai netieši iesaistīto uzņēmuma preču vai pakalpojumu pārdošanas apjomu [pārdevumu vērtību] atbilstošajā EEZ teritorijā". Šo pašu pamatnostādņu 6. punktā ir precizēts, ka "pārkāpumā iesaistīto preču vai pakalpojumu pārdošanas apjomu [pārdevumu vērtību] saistībā ar pārkāpuma izdarīšanas ilgumu uzskata par piemērotu kompensācijas vērtību, kur parādās gan pārkāpuma ekonomiskais nozīmīgums, gan katra pārkāpumā iesaistītā uzņēmuma vainas īpatsvars".

236 Turklāt no judikatūras izriet, ka apgrozījuma daļa, kas rodas no pārkāpumā iesaistītajām precēm, sniedz pareizu norādi par pārkāpuma mērogu konkrētajā tirgū, jo preču, uz kurām attiecas ierobežojošā prakse, realizētais apgrozījums ir objektīvs elements, kas dod iespēju atbilstoši noteikt, cik šāda prakse ir kaitīga normālai konkurencei (šajā ziņā skat. spriedumus *Musique Diffusion française* u.c./Komisija, minēts 232. punktā, EU:C:1983:158, 121. punkts; 1999. gada 11. marts, *British Steel*/Komisija, T-151/94, Krājums, EU:T:1999:52, 643. punkts, un 2008. gada 8. jūlijs, *Saint-Gobain Gyproc Belgium* /Komisija, T-50/03, EU:T:2008:252, 84. punkts).

237 Pamatnostādņu 13. punkta mērķis tātad ir uzņēmumam uzliktā naudas soda apmēra aprēķinā kā sākumpunktu izmantot summu, kas atspoguļo pārkāpuma ekonomisko nozīmīgumu un šī uzņēmuma īpatsvaru pārkāpumā (spriedumi, 2013. gada 11. jūlijs, *Team Relocations* u.c./Komisija, C-444/11 P, EU:C:2013:464, 76. punkts; *Guardian Industries* un *Guardian Europe*/Komisija, minēts 231. punktā, EU:C:2014:2363, 57. punkts, un *LG Display* un *LG Display Taiwan*/Komisija, minēts 231. punktā, EU:C:2015:258, 53. punkts).

238 Līdz ar to minētajā 13. punktā paredzētais pārdevumu vērtības jēdziens ietver pārdevumus, kas veikti EEZ teritorijā tirgū, uz kuru attiecas pārkāpums, un nav jānosaka, vai šos pārdevumus faktiski ir ietekmējis šis pārkāpums, jo apgrozījuma daļa, ko veido pārkāpumā iesaistīto preču pārdevumi, ir labākais rādītājs, kas var atspoguļot šī pārkāpuma ekonomisko nozīmīgumu (šajā ziņā skat. spriedumus *Team Relocations* u.c./Komisija, minēts 237. punktā, EU:C:2013:464, 75.–78. punkts; *Guardian Industries* un *Guardian Europe*/Komisija, minēts 231. punktā, EU:C:2014:2363, 57.–59. punkts; 2015. gada 19. marts, *Dole Food* un *Dole Fresh Fruit Europe*/Komisija, C-286/13 P, Krājums, EU:C:2015:184, 148. un 149. punkts, un *LG Display* un *LG Display Taiwan*/Komisija, minēts 231. punktā, EU:C:2015:258, 53.–58. un 64. punkts).

239 Lai arī ir taisnība, ka, ja minētajā punktā paredzētais pārdevumu vērtības jēdziens būtu uzskatāms par tādu, kurš attiecas vienīgi uz apgrozījumu, kas izriet tikai no pārdevumiem, par kuriem ir konstatēts, ka tos ir reāli ietekmējusi pārmestā aizliegtā vienošanās, tas apdraudētu ar šo tiesību normu sasniedzamo mērķi, tomēr šis jēdziens nevar tikt paplašināts tādējādi, lai tas ietvertu attiecīgā uzņēmuma pārdevumus, kas tieši vai netieši neietilpst šīs aizliegtās vienošanās robežās (šajā ziņā skat. spriedumus *Team Relocations* u.c./Komisija, minēts 237. punktā, EU:C:2013:464, 76. punkts, un *Dole Food* un *Dole Fresh Fruit Europe*/Komisija, minēts 238. punktā, EU:C:2015:184, 148. punkts).

240 Šajā kontekstā ir svarīgi atzīmēt, ka, protams, no Komisijas nevar tikt prasīts, lai, pastāvot tādam ierobežojumam mērķa dēļ kā šajā lietā aplūkotais, tā pēc savas ierosmes veiktu analīzi par potenciālu konkurenci visos pārkāpuma piemērošanas jomā ietilpstošajos tirgos un attiecībā uz visiem tajā ietilpstošajiem pakalpojumiem, jo tas nozīmētu atkāpšanos no šā sprieduma 175., 176. un 178. punktā minētajā judikatūrā nostiprinātajiem principiem un tad – caur naudas soda aprēķināšanā vērā ņemamās pārdevumu vērtības noteikšanu – tiktu ieviests pienākums analizēt potenciālu konkurenci, kaut arī šāda analīze netiek prasīta konkurences ierobežojuma mērķa dēļ gadījumā (skat. šā sprieduma 177. punktu). Proti, šajā ziņā Tiesa saistībā ar situāciju, ko reglamentēja Pamatnostādnes sodanaudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un [EOTKL] 65. panta 5. punktu (OV 1998, C 9, 3. lpp.), ir nospriedusi, ka tāda pārkāpuma gadījumā, kas izpaužas kā tirgu sadale, nevar piekrist interpretācijai, kuras rezultātā Komisijai saistībā ar naudas soda aprēķina metodi būtu noteikts pienākums, kas tai nav jāpilda LESD 101. panta piemērošanas mērķiem, jo attiecīgajam pārkāpumam ir pret konkurenci vērsts mērķis (spriedums *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija, minēts 196. punktā, EU:C:2009:505, 64. punkts).

241 Šajā lietā izraudzītais risinājums nozīmē nevis to, ka Komisijai naudas soda apmēra noteikšanā būtu uzlikts pienākums, kas tai nav jāpilda LESD 101. panta piemērošanas mērķiem attiecībā uz pārkāpumu ar pret konkurenci vērstu mērķi, bet gan to, ka ir jānosaka sekas, kas izriet no apstākļa, ka pārdevumu vērtībai ir jābūt tieši vai netieši saistītai ar pārkāpumu Pamatnostādņu 13. punkta izpratnē un ka tā nevar ietvert pārdevumus, kas tieši vai netieši neiekļaujas sodītā pārkāpuma robežās (skat. šā sprieduma 239. punktā minēto judikatūru). Tātad no brīža, kad Komisija naudas soda apmēra noteikšanas nolūkā ir izvēlējusies pamatoties uz pārdevumu vērtību, kas tieši vai netieši ir saistīta ar pārkāpumu, tai precīzi ir jānosaka šī vērtība.

242 Šajā ziņā ir jānorāda, ka aplūkotajā lietā, ņemot vērā klauzulas formulējumu, kurā ir ietverta tieša norāde uz "[visiem] tādiem projektiem telekomunikāciju nozarē (tostarp fiksēto un mobilo pakalpojumu, interneta piekļuves un televīzijas pakalpojumu jomā, taču izņemot visus līdz šā nolīguma parakstīšanas dienai veiktos ieguldījumus vai darbības), kuri var tikt uzskatīti par konkurējošiem ar otru pusi Ibērijas tirgū", un to, ka prasītāja savā atbildē uz paziņojumu par iebildumiem ir izklāstījusi faktus nolūkā pierādīt, ka, tā kā nepastāv nekāda konkurence starp pusēm, noteiktu šajā atbildē norādīto pakalpojumu pārdevumu vērtība būtu jāizslēdz no naudas soda aprēķina, Komisijai būtu bijuši jāizvērtē šie fakti, lai noteiktu to uzņēmuma veikto preču vai pakalpojumu pārdevumu vērtību, kas ir tieši vai netieši saistīti ar pārkāpumu.

243 Tādējādi konkrētajā gadījumā, ciktāl ar pārkāpumu tieši vai netieši saistītie pārdevumi ir to pakalpojumu pārdevumi, kas ietilpst klauzulas piemērošanas jomā, proti, pārdevumi saistībā ar jebkuru projektu telekomunikāciju nozarē, kas var tikt uzskatīti par konkurējošiem ar citu pusi Ibērijas tirgū, izņemot jau uzsāktās darbības, Komisijai, lai noteiktu šo pārdevumu vērtību, būtu bijuši jānosaka pakalpojumi, attiecībā uz kuriem puses nebija potenciālas konkurences stāvoklī Ibērijas tirgū, izvērtējot faktus, ko puses bija norādījušas savās atbildēs uz paziņojumu par iebildumiem nolūkā pierādīt, ka klauzulas piemērošanas laikā starp tām nepastāvēja potenciāla konkurence attiecībā uz noteiktiem pakalpojumiem. Tikai pamatojoties uz šādu faktisku un juridisku analīzi, būtu bijis iespējams noteikt ar pārkāpumu tieši vai netieši saistītos pārdevumus, kuru vērtībai būtu bijis jābūt sākumsummai naudas soda apmēra aprēķināšanā.

244 Līdz ar to ir jāpiekrīt prasītājas argumentiem, ar kuriem tā apgalvo, ka Komisijai, pamatojoties uz faktiem, kurus prasītāja bija norādījusi attiecībā uz potenciālas konkurences neesamību starp *Telefónica* un *PT* attiecībā uz noteiktiem pakalpojumiem, būtu bijusi jānosaka ar pārkāpumu tieši vai netieši saistīto pārdevumu vērtība, un ir jāatceļ apstrīdētā lēmuma 2. pants – tikai tiktāl, ciktāl tajā naudas soda summa ir noteikta uz Komisijas izmantotās pārdevumu vērtības pamata.

245 Otrkārt, ir jāatgādina, ka Komisijas lēmumu, kas attiecas uz LESD 101. un 102. panta piemērošanas procedūrām, kontroles tiesā sistēmu veido LESD 263. pantā noteiktā iestāžu tiesību aktu tiesiskuma pārbaude, kas saskaņā ar LESD 261. pantu pēc prasītāju lūguma var tikt papildināta ar Vispārējās tiesas neierobežotās kompetences īstenošanu attiecībā uz šajā jomā Komisijas noteiktajām sankcijām (spriedums, 2014. gada 10. jūlijs, *Telefónica* un *Telefónica de España*/Komisija, C-295/12 P, Krājums, EU:C:2014:2062, 42. punkts). Šajā ziņā ir jānorāda, ka konkrētajā gadījumā konstatētais prettiesiskums attiecas uz pārdevumu vērtību, kas tikusi ņemta vērā, lai noteiktu prasītājai uzliktā naudas soda apmēru, un tātad pašu naudas soda aprēķina bāzi.

246 Šajā kontekstā ir lietderīgi vēlreiz atgādināt, ka Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 482. apsvērumā nav veikusi analīzi par potenciālu konkurenci starp pusēm attiecībā uz prasītājas norādītajiem pakalpojumiem. Turklāt, atbildot uz jautājumiem, kurus tiesas sēdē uzdevusi Vispārējā tiesa, lai iegūtu no Komisijas informāciju attiecībā uz prasītājas argumentiem saistībā ar apgalvoto potenciālas konkurences neesamību starp *Telefónica* un *PT* attiecībā uz noteiktiem pakalpojumiem Portugālē, Komisija vienīgi atkārtoja savu nostāju, saskaņā ar kuru tai, lai noteiktu naudas soda apmēru, nebija jāanalizē potenciāla konkurence starp pusēm, un pārējos aspektos uz visu prasītājas argumentu kopumu tikai atbildēja ar apgalvojumu, ka *Telefónica* ir bijusi *PT* potenciāla konkurente attiecībā uz konkrētajiem pakalpojumiem, jo tai esot bijusi iespēja piedalīties iepirkuma procedūrās vai iegādāties kādu esošo operatoru.

247 No iepriekš izklāstītā izriet, ka konkrētajā lietā Vispārējās tiesas rīcībā nav pietiekamas informācijas, lai noteiktu galīgo prasītājai uzliekamā naudas soda apmēru.

248 Ir taisnība, ka neierobežota kompetence, kas Vispārējai tiesai ir piešķirta atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 31. pantam, ļauj tiesai ne tikai vienkārši kontrolēt sankcijas tiesiskumu, bet arī aizstāt Komisijas vērtējumu ar savējo. Tomēr aplūkotajā gadījumā Komisija, nosakot naudas soda apmēra aprēķinā vērā ņemamo pārdevumu vērtību, nav analizējusi faktus, kurus bija izvirzījusi prasītāja nolūkā pierādīt, ka starp pusēm nepastāvēja potenciāla konkurence attiecībā uz noteiktiem pakalpojumiem. Lai Vispārējā tiesa varētu veikt šo pārdevumu vērtības noteikšanu, tai tātad būtu jāaizpilda robs lietas materiālu izpētē.

249 Taču neierobežotas kompetences īstenošana nedrīkstētu būt tik plaša, ka Vispārējai tiesai būtu jāveic šāda izpēte, kas pārsniegtu Komisijas vērtējuma aizstāšanu ar Vispārējās tiesas vērtējumu, jo Vispārējās tiesas vērtējums būtu vienīgais un pirmais vērtējums par faktiem, kas Komisijai būtu bijuši jāņem vērā, nosakot ar pārkāpumu tieši vai netieši saistīto pārdevumu vērtību Pamatnostādņu 13. punkta izpratnē, un kas bija jāanalizē Komisijai.

250 No tā izriet, ka konkrētajā lietā nav jāīsteno Vispārējās tiesas neierobežotā kompetence un līdz ar to Komisijai, izpildot šo spriedumu, būs jānosaka visas sekas, kas izriet no konstatētā prettiesiskuma, un no jauna būs jālemj par naudas soda apmēra noteikšanu. Turklāt Vispārējā tiesa uzskata, ka ir jāizskata pārējie prasības pamati attiecībā uz naudas soda apmēru.

– Par pārdevumiem, kas atbilst jau uzsāktajām darbībām

251 Prasītāja norāda, ka atbilstoši klauzulas formulējumam pārdevumi, kas atbilst jau uzsāktajām darbībām, ir jāizslēdz no naudas soda aprēķina.

252 Pirmām kārtām, ir jāatgādina, ka no apstrīdētā lēmuma preambulas 482. un 483. apsvēruma izriet, ka pasaules mēroga telekomunikāciju pakalpojumu un vairumtirdzniecības starptautisko nesējpakalpojumu, attiecībā uz kuriem nolīguma parakstīšanas datumā puses faktiski konkurēja savā starpā, pārdevumu vērtība nav tikusi ņemta vērā naudas soda aprēķinā.

253 Otrām kārtām, prasītāja apgalvo, ka to *PT* sniegto pakalpojumu pārdevumu vērtība, kas atbilst *Zon* sniegtajiem pakalpojumiem, proti, fiksētajiem telefonsakariem, platjoslas internetam un maksas televīzijai, ir jāizslēdz no klauzulas piemērošanas jomas, jo, tā kā *Telefónica* piederēja kapitāldaļas šajā sabiedrībā, kura bija *PT* konkurente elektronisko komunikāciju nozarē (skat. šā sprieduma 7. punktu), *Zon* sniegtie pakalpojumi ietilpst "līdz [nolīguma] parakstīšanas dienai veikto ieguldījumu vai darbību" kategorijā (skat. šā sprieduma 1. punktu), kura ir izslēgta no klauzulas piemērošanas jomas.

254 Pirmkārt, prasītāja atzīmē, ka apstrīdētajā lēmumā ir sniegts maz paskaidrojumu vai tie vispār nav sniegti attiecībā uz tā adresātu izteiktajiem pārmetumiem un ka, runājot par *Telefónica* līdzdalību *Zon* pamatkapitālā un par ietekmi, kas šī apstākļa dēļ tai varēja būt, Komisija vienīgi atkārto tēzi, saskaņā ar kuru šī līdzdalība nesniedza *Telefónica* nekādas kontroles pilnvaras. Ciktāl šī piezīme var tikt saprasta kā apgalvojums par to, ka Komisija neesot izpildījusi savu pienākumu norādīt pamatojumu, šāds apgalvojums ir noraidāms.

255 Proti, ir konstatējams, ka Komisija ir atbildējusi uz pušu argumentu attiecībā uz *Zon* pakalpojumu izslēgšanu no klauzulas piemērošanas jomas, precizējot, ka tā nevar piekrist apgalvojumam, ka *Zon* darbības būtu izslēdzamas no klauzulas piemērošanas jomas, jo, ja puses gribētu pierādīt, ka tās – caur *Telefónica* līdzdalību *Zon* pamatkapitālā – konkurēja savā starpā Portugālē, tām būtu bijis jāpierāda, ka *Telefónica* kontrolēja šī operatora darbību, taču tās to nav izdarījušas, savukārt no 2011. gada pārskatiem izriet, ka *Telefónica* nekontrolēja šo Portugāles operatoru. Šādi Komisija skaidri ir izklāstījusi iemeslu, kura dēļ tā uzskatīja, ka *Zon* darbības nav jāizslēdz no klauzulas piemērošanas jomas, kā arī iemeslu, kura dēļ tā secināja, ka *Telefónica* nekontrolēja pēdējo minēto sabiedrību, un līdz ar to Komisijai nevar tikt pārmests nekāds pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpums.

256 Šajā ziņā Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 156.–164. apsvērumā arī ir paskaidrojusi, ka, ja darbībai, ko veic kāda sabiedrība, kurā vienai no pusēm pieder akcijas, bet kuru šī puse nekontrolē, būtu kāda nozīme saistībā ar klauzulas piemērošanas jomas noteikšanu, klauzulā būtu bijis jānorāda, ka tā ir piemērojama [arī] to sabiedrību darbībām, ko puses nekontrolē. Turklāt, ja šādām darbībām būtu nozīme saistībā ar klauzulas piemērošanas jomas noteikšanu, tām būtu nozīme arī saistībā ar klauzulas noteikumu ievērošanu, un līdz ar to gadījumā, ja nekontrolēta sabiedrība, kurā kādai no pusēm pieder mazākuma kapitāldaļu pakete, uzsāktu kādu aizliegto darbību, tas būtu uzskatāms par klauzulas pārkāpumu. Attiecībā uz šo aspektu Komisija turpināja, norādot, ka pusēm nav pamata apgalvot, ka tās esot vienojušās par jebkāda veida pienākumu to sabiedrību vārdā un uzdevumā, kurās pusēm pieder mazākuma kapitāldaļu pakete, bet kuras šī puses nekontrolē, jo puses nebūtu spējīgas nodrošināt šāda pienākuma ievērošanu. Līdz ar to, lai kāda darbība varētu tikt izslēgta no klauzulas piemērošanas jomas, tā bija jāveic vai nu tieši kādai no pusēm, vai arī netieši – kādai no pušu kontrolētajām sabiedrībām.

257 Otrkārt, runājot par lietas būtību, prasītāja neapstrīd nedz tikko izklāstīto argumentāciju, nedz arī Komisijas konstatējumu, saskaņā ar kuru attiecīgajā laikposmā *Telefónica* piederēja *Zon* pamatkapitālā tikai mazākuma kapitāldaļu pakete (5,46 %) (apstrīdētā lēmuma preambulas 19. apsvērums) un tātad tā nekontrolēja pēdējo minēto sabiedrību, kā rezultātā *Zon* sniegtie pakalpojumi nevar tikt uzskatīti par *Telefónica* sniegtajiem pakalpojumiem un tādējādi par pakalpojumiem, attiecībā uz kuriem *Telefónica* un *PT* konkurēja savā starpā un kuri šī iemesla dēļ būtu izslēdzami no klauzulas piemērošanas jomas. No tā izriet, ka prasītājai nav izdevies parādīt, kāpēc, neraugoties uz faktu, ka *Telefónica* piederēja *Zon* pamatkapitālā tikai mazākuma kapitāldaļu pakete, šīs pēdējās sabiedrības sniegtie pakalpojumi būtu jāuzskata par pakalpojumiem, ko sniedza *Telefónica* un kas līdz ar to bija izslēgti no klauzulas piemērošanas jomas. Šajos apstākļos prasītājas argumentācija ir jānoraida.

– Par pārdevumiem, kas atbilst ārpus Ibērijas pussalas veiktajām darbībām

258 Prasītāja apstrīd Komisijas noteikto klauzulas ģeogrāfisko piemērošanas jomu, norādot, ka, tā kā nolīgumā esot ietverta skaidra atsauce uz Ibērijas tirgu, nevis uz Portugāli un Spāniju, esot jāsecina, ka puses bija domājušas par teritorijām, kas veido Ibērijas pussalu, nevis teritorijām, kas veido Spānijas Karalisti un Portugāles Republiku. Līdz ar to prasītāja uzskata, ka teritorijas, kas atbilst Azoru salu un Madeiras autonomajiem reģioniem, kuros apgrozījums 2011. gadā esot sasniedzis attiecīgi summu EUR 36 992 000 un EUR 23 492 000 apmērā, esot jāizslēdz no klauzulas ģeogrāfiskās piemērošanas jomas, attiecīgi koriģējot naudas soda apmēra aprēķināšanai vērā ņemto *PT* pārdevumu vērtību un līdz ar to arī naudas soda apmēru.

259 Šis apgalvojums nav atbalstāms. Pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, klauzulas teksts burtiski norāda nevis uz "Ibērijas pussalu", bet uz "Ibērijas tirgu". Taču ir konstatējams, ka norāde uz "Ibērijas tirgu" ir jāsaprot nevis strikti ģeogrāfiskajā nozīmē, t.i., kā norāde tikai uz Ibērijas pussalu, bet gan kā norāde uz Spānijas un Portugāles tirgiem, kas ietver arī to šo valstu teritoriju tirgus, kas neatrodas Ibērijas pussalā. Nekas neliecina – un prasītāja arī neizvirza argumentus par to –, ka šo valstu teritorijas ārpus Ibērijas pussalas būtu izslēgtas no klauzulas piemērošanas jomas.

260 Proti, šajā ziņā ir jāatzīmē, ka prasītāja vienīgi kritizē Komisijas sniegto interpretāciju par klauzulas ģeogrāfisko piemērošanas jomu, bet tā neizvirza nevienu argumentu, lai apšaubītu apstrīdētā lēmuma preambulas 175.–182. apsvērumā izklāstītos Komisijas secinājumus par klauzulas ģeogrāfisko piemērošanas jomu. Šajos apstākļos prasītājas pretenzijām nevar piekrist.

261 No visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka prasītājas argumentācija, kas attiecas uz naudas soda aprēķināšanā vērā ņemtajiem pārdevumiem, ir jāapmierina tiktāl, ciktāl, nosakot naudas soda aprēķināšanā vērā ņemamo prasītājas pārdevumu vērtību, Komisijai bija jāizvērtē prasītājas argumenti, ar kuriem tā tiecās pierādīt, ka starp *Telefónica* un *PT* nepastāvēja potenciāla konkurence attiecībā uz noteiktiem pakalpojumiem (skat. šā sprieduma 226.–250. punktu), bet pārējā daļā ir jānoraida.

c) Par pārkāpuma ilgumu

262 Prasītāja apgalvo, ka Komisija kļūdaini esot noteikusi pārkāpuma ilgumu, jo konkurences aizlieguma pienākums nevarēja radīt sekas pirms tā apstiprināšanas un līdz ar to tas nevarēja tikt kvalificēts kā tāds ierobežojums mērķa dēļ, kuru būtu noteikti paredzēts piemērot no tā spēkā stāšanās datuma, proti, no galīgās darījuma noslēgšanas 2010. gada 27. septembrī, un ka katrā ziņā, pat ja nebūtu jāņem vērā skaidri izteiktais nosacījums par iepriekšēju apstiprināšanu, konkurences aizlieguma nolīgums esot beidzies 2010. gada 29. oktobrī to secinājumu dēļ, kas izdarīti pēc 2010. gada 26. un 29. oktobrī notikušajām konferenču telefonsarunām.

263 Ir jāatgādina, ka atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 23. panta 3. punktam pārkāpuma ilgums ir viens no faktoriem, kas ir jāņem vērā, lai noteiktu uzņēmumiem, kas ir vainojami konkurences tiesību normu pārkāpumos, uzliekamā naudas soda summu.

264 Turklāt, kā jau minēts šā sprieduma 202. punktā, Pamatnostādņu 24. punktā ir paredzēts, ka, lai pilnībā ņemtu vērā katra uzņēmuma dalības pārkāpumā ilgumu, summa, kas noteikta atkarībā no pārdevumu vērtības, tiek reizināta ar dalības pārkāpumā gadu skaitu un ka periodu, kas mazāks par sešiem mēnešiem, ieskaita kā pusgadu, savukārt periodu, kas garāks par sešiem mēnešiem, bet īsāks par vienu gadu, ieskaita kā veselu gadu.

265 Attiecībā uz pārkāpuma ilgumu aplūkotajā gadījumā Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 454.–465. apsvērumā – kā jau minēts šā sprieduma 51. punktā – secināja, ka šis ilgums atbilst laikposmam no galīgās darījuma noslēgšanas datuma, proti, no 2010. gada 27. septembra (skat. šā sprieduma 25. punktu), līdz datumam, kad klauzula tika atcelta, t.i., līdz 2011. gada 4. februārim (skat. šā sprieduma 29. punktu).

266 Ar šo iebildumu prasītāja būtībā apstrīd apstrīdētā lēmuma tiesiskumu tiktāl, ciktāl tajā – kā minēts šī lēmuma rezolutīvās daļas 1. pantā – ir konstatēts, ka pārkāpums tika izdarīts laikposmā no galīgās darījuma noslēgšanas 2010. gada 27. septembrī līdz 2011. gada 4. februārim. Tātad ir jāsecina, ka ar šo pamatu attiecībā uz ilgumu prasītāja tiecas ne tikai samazināt naudas soda apmēru, bet arī daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu, konkrēti, tā rezolutīvās daļas 1. pantu, ciktāl tajā Komisija esot kļūdaini konstatējusi, ka pārkāpums ilga no 2010. gada 27. septembra līdz 2011. gada 4. februārim.

267 Tomēr ir jākonstatē, ka prasītāja neizvirza papildu apstākļus, kas attiektos konkrēti uz pārkāpuma ilgumu, un vienīgi atsaucas uz kritiku, kas jau izteikta saistībā ar tās prasības pamatu par LESD 101. panta un tiesību normu, kuras ir saistītas ar tā piemērošanu, pārkāpumu un kas šajā sakarā jau tikusi izskatīta un noraidīta (skat. šā sprieduma 122.–161. punktu). Tā kā prasītājai nav izdevies pierādīt nedz to, ka konkurences aizlieguma pienākums bija pakļauts pašnovērtējuma pienākumam, nedz arī to, ka klauzula ir tikusi atcelta 2010. gada oktobra audiokonferenču rezultātā, tās lūgums samazināt naudas soda apmēra aprēķinam vērā ņemto pārkāpuma ilgumu, ir noraidāms.

d) Par samērīguma principa ievērošanu

268 Prasītāja apgalvo, ka, nosakot tai par konkrētajā gadījumā aplūkoto pārkāpumu uzliktā naudas soda apmēru, esot ticis pārkāpts samērīguma princips.

269 Komisija izvirza iebildi par nepieņemamību, norādot, ka šis tā sauktais atcelšanas pamats esot jāatzīst par nepieņemamu, jo prasītāja vienīgi trīs rindās prasības pieteikuma tekstā, kas veltīts šim jautājumam, izsaka kritiku, ka "kopumā [tā] ir pārliecināta, ka, ņemot vērā visus lietas apstākļus un kritērijus, kas jāpiemēro naudas sodu uzlikšanā, Komisija nav ievērojusi samērīguma principu".

270 Pirmkārt, ir jāatgādina, kā tas jau minēts šā sprieduma 68. un nākamajos punktos, ka saskaņā ar 1991. gada 2. maija Reglamenta 44. panta 1. punkta c) apakšpunktu prasības pieteikumā ir jānorāda strīda priekšmets un kopsavilkums par izvirzītajiem pamatiem un ka šai norādei ir jābūt pietiekami skaidrai un precīzai, lai atbildētājs varētu sagatavot savu aizstāvību un Vispārējā tiesa varētu lemt par prasību, attiecīgā gadījumā bez citas informācijas tās pamatojumam. Turklāt, lai nodrošinātu tiesisko noteiktību un pareizu tiesvedību, būtiskākajiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, uz kuriem balstās prasība, konsekventi un saprotami ir jāizriet no paša prasības pieteikuma teksta (skat. rīkojumu *TF1*/Komisija, minēts 70. punktā, EU:T:2008:155, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

271 Ir jākonstatē, ka iespējamā prasības pamata, kas attiecas uz samērīguma principa pārkāpumu, izklāsts, kuru prasītāja sniegusi šajā tiesvedībā, neatbilst iepriekšminētajām prasībām, ka līdz ar to Komisijas iebilde par nepieņemamību ir atzīstama par pamatotu un ka iespējamais prasības pamats attiecībā uz samērīguma principa pārkāpumu ir jāatzīst par nepieņemamu.

272 Otrkārt, šajā ziņā ir jānorāda, ka Savienības konkurences tiesībās tiesiskuma kontroli papildina neierobežota kompetence, kas Savienības tiesai saskaņā ar LESD 261. pantu ir atzīta ar Regulas Nr. 17 17. pantu un pašlaik – ar Regulas Nr. 1/2003 31. pantu. Šī kompetence pilnvaro tiesu papildus vienkāršai sankciju tiesiskuma pārbaudei aizstāt Komisijas vērtējumu ar savu vērtējumu un līdz ar to atcelt, samazināt vai palielināt uzlikto naudas sodu vai noteikto kavējuma naudu (skat. spriedumu, 2011. gada 8. decembris, *Chalkor*/Komisija, C-386/10 P, Krājums, EU:C:2011:815, 63. punkts un tajā minētā judikatūra).

273 Tomēr ir jāuzsver, ka neierobežotas kompetences īstenošana nav pielīdzināma kontrolei pēc savas ierosmes, un jāatgādina, ka tiesvedība Savienības tiesās ir balstīta uz sacīkstes principu. Izņemot absolūtus pamatus, kas tiesai ir jāizvirza pēc savas ierosmes, piemēram, apstrīdētā lēmuma pamatojuma neesamību, prasītājs ir tas, kuram ir jāizvirza pamati pret šo lēmumu un jāiesniedz pierādījumi šo pamatu atbalstam (spriedums *Chalkor*/Komisija, minēts 272. punktā, EU:C:2011:815, 64. punkts).

274 Šī procesuālā prasība nav pretrunā normai, saskaņā ar kuru konkurences normu pārkāpuma gadījumā Komisija ir tā, kurai ir jāpierāda tās konstatētie pārkāpumi un jānorāda pierādījumi, kas juridiski pietiekami liecina par pārkāpumu veidojošo faktu esamību. Prasītājam, vēršoties tiesā, tiek prasīts identificēt apstrīdētā lēmuma strīdīgos elementus, izteikt šajā sakarā iebildumus un iesniegt pierādījumus, kas var tikt uzskatīti par nopietnām norādēm uz to, ka tā iebildumi ir pamatoti (spriedums *Chalkor*/Komisija, minēts 272. punktā, EU:C:2011:815, 65. punkts).

275 Pēc savas ierosmes neveicot visu apstrīdētā lēmuma pārbaudi, netiek pārkāpts efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips. Šī principa ievērošanai nav nepieciešams, lai Vispārējā tiesa – kurai, protams, ir jāatbild uz izvirzītajiem pamatiem un jāveic faktisko un tiesisko elementu pārbaude – pēc savas ierosmes no jauna uzsāktu lietas materiālu pilnīgu izpēti (spriedums *Chalkor*/Komisija, minēts 272. punktā, EU:C:2011:815, 66. punkts).

276 Tādējādi, lai īstenotu Līgumos paredzēto pārbaudi, Savienības tiesai ir jāveic gan tiesisko, gan faktisko apstākļu pārbaude un jābūt tiesīgai izvērtēt pierādījumus, atcelt apstrīdēto lēmumu un grozīt naudas sodu apmēru. Tāpēc nav secināms, ka LESD 263. pantā paredzētā tiesiskuma kontrole, ko papildina Regulas Nr. 1/2003 31. pantā paredzētā neierobežotā kompetence attiecībā uz naudas soda apmēru, būtu pretrunā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantā paredzētā principa par efektīvu tiesību aizsardzību tiesā prasībām (spriedums *Chalkor*/Komisija, minēts 272. punktā, EU:C:2011:815, 67. punkts).

277 No šīs judikatūras izriet, ka, ja prasītāja nav sniegusi argumentus un pierādījumus, lai atbalstītu savu iespējamo prasības pamatu par samērīguma principa pārkāpumu, Vispārējai tiesai pēc savas ierosmes, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, nav jāizvērtē jautājums, vai Komisija, nosakot naudas soda apmēru, ir ievērojusi minēto principu.

3. *Par pieteikumu par liecinieku nopratināšanu*

278 Prasītāja lūdz Vispārējo tiesu uzklausīt kā liecinieku *M. R. S. S. N.* kundzi, kas nolīguma un vienošanās par klauzulas atcelšanu noslēgšanas datumos bija atbildīga par *PT* konkurences direkciju.

279 Komisija norāda, ka šis pieteikums ir jānoraida kā nevajadzīgs un lieks, jo *M. R. S. S. N.* kundzes ar zvērestu apliecinātais paziņojums par faktiem, kas viņai bija zināmi, jau ir iekļauts lietas materiālos.

280 Ir jāatgādina, ka vienīgi Vispārējā tiesa var lemt par iespējamu nepieciešamību papildināt informāciju, kas tai ir pieejama izskatāmajās lietās (skat. rīkojumu, 2010. gada 10. jūnijs, *Thomson Sales Europe* /Komisija, C-498/09 P, EU:C:2010:338, 138. punkts un tajā minētā judikatūra).

281 Kā Tiesa jau ir atzinusi kādā lietā, kas bija saistīta ar konkurences tiesībām, pat tad, ja prasības pieteikumā izklāstītajā lūgumā par liecinieku nopratināšanu ir precīzi norādīti fakti, attiecībā uz kuriem jāuzklausa viens vai vairāki liecinieki, un iemesli, kuru dēļ viņi ir jānopratina, Vispārējai tiesai ir jānovērtē lūguma atbilstība saistībā ar strīda priekšmetu un vajadzību nopratināt uzaicinātos lieciniekus (skat. spriedumu, 2013. gada 19. decembris, *Siemens*/Komisija, C-239/11 P, C-489/11 P un C-498/11 P, EU:C:2013:866, 323. punkts un tajā minētā judikatūra).

282 Tiesa turklāt ir norādījusi, ka šī Vispārējās tiesas novērtējuma brīvība saskan ar pamattiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu un, it īpaši, Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (ECPAK) 6. panta 3. punkta d) apakšpunktu. Proti, no Tiesas judikatūras izriet, ka šajā pēdējā tiesību normā apsūdzētajam nav atzītas absolūtas tiesības panākt liecinieku nopratināšanu tiesā un ka principā tā ir tiesa, kam jāizlemj, vai ir nepieciešams un vai ir lietderīgi uzaicināt liecinieku. ECPAK 6. panta 3. punktā ir paredzēts nevis pienākums uzaicināt jebkuru liecinieku, bet gan pušu procesuālo tiesību pilnīga vienlīdzība, nodrošinot, ka strīdīgajā procedūrā, kopumā ņemot, apsūdzētajam ir bijusi atbilstoša un pietiekama iespēja atspēkot pret viņu vērstās aizdomas (skat. spriedumu *Siemens*/Komisija, minēts 281. punktā, EU:C:2013:866, 324. un 325. punkts un tajos minētā judikatūra).

283 Šajā ziņā Vispārējā tiesa jau ir nospriedusi, ka tā nevar apmierināt pieteikumu par liecinieku no prasītāja uzņēmuma puses nopratināšanu, ja paziņojumi, ko prasītājs vēlas iegūt ar šādu nopratināšanu Vispārējā tiesā, jau ir tikuši izdarīti procesā Komisijā un ir tikuši atzīti par tādiem, kurus neapstiprina dokumentāri pierādījumi un kuri pat ir pretrunā noteiktiem lietas materiāliem (šajā ziņā skat. spriedumu, 2011. gada 13. jūlijs, *ThyssenKrupp Liften Ascenseurs*/Komisija, T-144/07, no T-147/07 līdz T-150/07 un T-154/07, Krājums, EU:T:2011:364, 152. un 154. punkts).

284 Turklāt ir jāatzīmē, ka lūgums, ar kuru Vispārējai tiesai lūgts papildināt tās rīcībā esošo informāciju, nav iedarbīgs gadījumā, kad, pat ja Vispārējā tiesa apmierinātu šādu lūgumu, tas nemainītu tās nolēmuma būtību (šajā ziņā skat. rīkojumu *Thomson Sales Europe*/Komisija, minēts 280. punktā, EU:C:2010:338, 141. punkts).

285 Ja Vispārējā tiesa var lietderīgi izlemt lietu, pamatojoties uz prasījumiem, pamatiem un argumentiem, kas izvirzīti tiesvedības rakstveida un mutvārdu daļā, un ņemot vērā iesniegtos dokumentus, prasītājas pieteikums par liecinieku nopratināšanu ir noraidāms un Vispārējai tiesai nav jāsniedz īpašs pamatojums par tās vērtējumu, saskaņā ar kuru nav lietderīgi meklēt kādus papildu pierādījumus (šajā ziņā skat. rīkojumu, 2005. gada 15. septembris, *Marlines*/Komisija, C-112/04 P, EU:C:2005:554, 39. punkts, un spriedumu, 2009. gada 9. septembris, *Clearstream*/Komisija, T-301/04, Krājums, EU:T:2009:317, 218. punkts).

286 Tomēr, lai gan ir taisnība, ka lietas dalībniekam nav tiesību prasīt Savienības tiesai, lai tā veiktu kādu procesa organizatorisko pasākumu vai pierādījumu savākšanas pasākumu, tiesa nevar noteikt sekas no fakta, ka lietas materiālos trūkst kādu pierādījumu, kamēr tā nav izsmēlusi tiesas reglamentā paredzētos līdzekļus, ar kuriem tiktu panākts, ka attiecīgais lietas dalībnieks iesniedz šādu pierādījumu (skat. rīkojumu, 2013. gada 8. oktobris, *Michail*/Komisija, T-597/11 P, Krājums-CDL, EU:T:2013:542, 40. punkts un tajā minētā judikatūra).

287 Konkrētajā gadījumā, tā kā *M. R. S. S. N.* kundzes paziņojums par faktiem, kas viņai bija zināmi, jau ir iekļauts lietas materiālos, nav jāapmierina prasītājas pieteikums par liecinieku nopratināšanu.

288 Šajā ziņā ir jāatgādina, kā tas jau ir minēts šā sprieduma 283. punktā, ka Vispārējā tiesa jau ir nospriedusi, ka tā nevar apmierināt pieteikumu par liecinieku no prasītāja uzņēmuma puses nopratināšanu, ja paziņojumi, ko prasītājs vēlas iegūt ar šādu nopratināšanu Vispārējā tiesā, jau ir tikuši izdarīti procesā Komisijā un ir tikuši atzīti par tādiem, kurus neapstiprina dokumentāri pierādījumi un kuri pat ir pretrunā noteiktiem lietas materiāliem.

289 Aplūkotajā lietā ir jāatgādina, ka Komisija – kā jau minēts šā sprieduma 149. un 150. punktā – ir norādījusi, ka tā ir ņēmusi vērā konkrēto paziņojumu un ka tā to ir izvērtējusi atbilstoši principiem, kas piemērojami pierādījumu novērtēšanas jomā. Komisija tādējādi ir ņēmusi vērā faktu, ka šo paziņojumu bija sagatavojusi persona, kura varēja būt tieši ieinteresēta šajā lietā (apstrīdētā lēmuma preambulas 122. apsvērums), un, izvērtējot šo elementu, to izsvērusi ar citiem pieejamajiem pierādījumiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 121., 124. un 308. apsvērums). Nevienā brīdī Komisija nav apšaubījusi faktu, ka minētā paziņojuma autore patiesībā ir teikusi to, kas ierakstīts paziņojumā.

290 Šajos apstākļos pieteikums, kurā lūgts izdot rīkojumus par personas, kas ir šī paziņojuma autore, nopratināšanu Vispārējā tiesā, ir jānoraida, jo lietas materiālos esošie pierādījumi ir pietiekami, lai ļautu Vispārējai tiesai paust savu viedokli par 2010. gada oktobra audiokonferencēm (šajā ziņā skat. spriedumu *ThyssenKrupp Liften Ascenseurs*/Komisija, minēts 283. punktā, EU:T:2011:364, 152. un 154. punkts; šajā ziņā un pēc analoģijas skat. arī spriedumu, 2004. gada 7. oktobris, *Mag Instrument* /ITSB, C-136/02 P, Krājums, EU:C:2004:592, 77. punkts).

291 Šis secinājums nevar tikt atspēkots ar prasītājas apgalvojumu, ka saskaņā ar tuvuma vai nepastarpinātības principu liecinieku nopratināšana Vispārējā tiesā nenoliedzami sniedz pievienotu vērtību salīdzinājumā ar rakstveidā apstiprinātā paziņojuma ņemšanu vērā. Proti, tā kā paziņojuma saturs nav ticis apšaubīts un runa ir tikai par to, kā šis elements tiek uztverts salīdzinājumā ar visu pierādījumu kopumu, tiesas sēdē prasītājas izvirzītie argumenti nevar atspēkot konstatējumu, saskaņā ar kuru konkrētā paziņojuma autore nav jāuzklausa Vispārējā tiesā.

292 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka pieteikums par liecinieku nopratināšanu ir jānoraida.

293 No visu iepriekš izklāstīto apsvērumu kopuma izriet, ka prasītājas argumentācija, kas attiecas uz naudas soda aprēķināšanā vērā ņemtajiem pārdevumiem, ir daļēji jāapmierina, ciktāl, nosakot naudas soda aprēķināšanā vērā ņemamo prasītājas pārdevumu vērtību, Komisijai bija jāizvērtē prasītājas argumenti, ar kuriem tā tiecās pierādīt, ka starp *Telefónica* un *PT* nepastāvēja potenciāla konkurence attiecībā uz noteiktiem pakalpojumiem. Līdz ar to apstrīdētā lēmuma 2. pants ir jāatceļ tikai tiktāl, ciktāl tajā naudas soda summa ir noteikta uz Komisijas izmantotās pārdevumu vērtības pamata, bet pārējā daļā prasība ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

294 Atbilstoši Vispārējas tiesas Reglamenta 134. panta 3. punktam, ja lietas dalībniekiem nolēmums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, lietas dalībnieki sedz savus tiesāšanās izdevumus paši. Tomēr Vispārējā tiesa, ja to pamato lietas apstākļi, var nolemt, ka lietas dalībnieks papildus saviem tiesāšanās izdevumiem atlīdzina daļu no pretējās puses tiesāšanās izdevumiem.

295 Tā kā prasība tikusi apmierināta tikai daļēji, Vispārējā tiesa, taisnīgi izvērtējot lietas apstākļus, nolemj, ka prasītāja sedz trīs ceturtdaļas savu tiesāšanās izdevumu, kā arī atlīdzina vienu ceturtdaļu Komisijas tiesāšanās izdevumu. Komisija sedz trīs ceturtdaļas savu tiesāšanās izdevumu, kā arī atlīdzina vienu ceturtdaļu prasītājas tiesāšanās izdevumu.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (otrā palāta)

nospriež:

1) Komisijas 2013. gada 23. janvāra Lēmuma C(2013) 306 *final* par procedūru saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. pantu (Lieta COMP/39.839 – *Telefónica*/*Portugal Telecom*) 2. pantu atcelt daļā, kurā *Portugal Telecom SGPS, SA* uzliktais naudas sods ir noteikts EUR 12 290 000 apmērā, ciktāl šī summa ir noteikta uz Eiropas Komisijas izmantotās pārdevumu vērtības pamata;

2) pārējā daļā prasību noraidīt;

3) *Portugal Telecom SGPS* sedz trīs ceturtdaļas savu tiesāšanās izdevumu, kā arī atlīdzina vienu ceturtdaļu Komisijas tiesāšanās izdevumu; Komisija sedz trīs ceturtdaļas savu tiesāšanās izdevumu, kā arī atlīdzina vienu ceturtdaļu *Portugal Telecom SGPS* tiesāšanās izdevumu.

Martins Ribeiro Gervasoni Madise

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2016. gada 28. jūnijā.

[Paraksti]

Satura rādītājs

Tiesvedības priekšvēsture 1

A – Informācija par PT un Telefónica 2

B – Sarunas un nolīguma parakstīšana 3

C – Notikumi pēc nolīguma noslēgšanas 5

D – Procedūra Komisijā 6

Apstrīdētais lēmums 6

Tiesvedība un lietas dalībnieču prasījumi 10

Juridiskais pamatojums 10

A – Par pieņemamību 10

B – Par lietas būtību 12

1. Par prasījumiem atcelt apstrīdēto lēmumu 12

a) Par pamatu, kas attiecas uz būtisku procedūras noteikumu pārkāpumu 12

b) Par prasības pamatu, kas attiecas uz LESD 101. panta un tiesību normu, kuras ir saistītas ar tā piemērošanu, pārkāpumu 13

Ievada apsvērumi 14

Par argumentiem par to, ka klauzula esot bijusi piesaistīta pirkšanas iespējai un Telefónica izraudzīto PT valdes locekļu atbrīvošanai no amata 14

Par argumentiem par to, ka klauzula ietver pašnovērtējuma pienākumu 18

Par argumentiem par LESD 101. panta pārkāpumu, jo neesot tikuši pārbaudīti potenciālās konkurences apstākļi 25

Par argumentāciju saistībā ar seku neesamību 29

2. Par prasījumiem attiecībā uz naudas soda apmēru 30

a) Ievada apsvērumi 30

Par principiem, kas attiecas uz naudas sodu aprēķināšanu 30

Apstrīdētais lēmums 33

b) Par pārdevumiem, kas ņemti vērā naudas soda aprēķināšanas mērķiem 34

Par pamatojumu 34

Par lietas būtību 35

– Par pārdevumiem, kas atbilst darbībām, uz kurām nevar attiekties konkurence 36

– Par pārdevumiem, kas atbilst jau uzsāktajām darbībām 39

– Par pārdevumiem, kas atbilst ārpus Ibērijas pussalas veiktajām darbībām 41

c) Par pārkāpuma ilgumu 41

d) Par samērīguma principa ievērošanu 42

3. Par pieteikumu par liecinieku nopratināšanu 43

Par tiesāšanās izdevumiem 45